Özgürlük ve maceranın tadı
Marlboro
FILTER CIGARETTES
Marlboro
100's
Marlboro
1979 YILI İCRA PL.467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR.

1 KASIM 1987 YIL:5 SAYI:43 700 TL. (KDV dahil)

nokta

KOMÜNİST YÖNETİCİLER YURDA DÖNÜYOR

"PAŞAM BİR ADIM GERİ"

Özal orduda ikinci operasyona hazırlanıyor

KIŞILIK ÇIZGISI

mithat

ANTALYA
BAKIRKÖY
DENIZLI
ISPARTA
İZMİR
ÜSKÜDAR

ATT

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Özal'ın ordu operasyonu 12

TÜRKİYE

Yurt dışındaki komünist yöneticiler dönüyor 22
Tarikatlar Özal'a küstü 26
SHP'de önseçim tartışması 30
Çağlayangil'in damadı suçlanıyor 32
Zoraki köy koruculari 36
Söyleşi / Fransız rehberin muhbiri 38
Elazığ'da CIA fobisi 40

DÜNYA

Filistin-İsrail yakınlaşması 44
Suni ciğerli kadın 47
Çocuk milyarderler 53

EKONOMİ

Holdinglere devlet desteği 61

TOPLUM

Süryanilere dini baskı 68
Deliler trafikte 71
İlk gece korkusu 74
Hastane kurbanı çocuk 77

KÜLTÜR—SANAT

Kadın romancı patlaması 78
Sinema / Müfreze 81
Alman ressam Türkiye'de 84
Yunan bestelerinden "esin"ler... 86

İZLENİMLER

Borsa efsanesi 88

SPOR

Bir kadın tenisçi 92

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama / Türkiye 42
Panorama / Dünya 58
Günlerin Getirdiği 66
Mektuplar 94
Bulmaca 96
Test 97
Kutu Kutu 98

Özal'ın ordu operasyonu

Başbakan Turgut Özal, seçimlerden sonra Genelkurmay'ı Milli Savunma Bakanlığı'na bağlamayı planlıyor. Halen Başbakanlığa bağlı olan Genelkurmay'ın MSB'ye bağlanması, Öztorun olayından sonra Özal'ın ordudaki ikinci büyük sivilleşme operasyonu olacak.

(Sayfa 12)

Komünist yöneticiler dönüyor

Yurt dışındaki TİP ve TKP yöneticileri toplu halde yurda dönmeyi düşünüyor. Türkiye'de yasal bir komünist partisi kurmak için hazırlıklar söz konusu. Adnan Kahveci İsveç TV'si aracılığıyla "yurda dön" çağrısı yaptı.

(Sayfa 22)

Holdinglere devlet desteği

1980 sonrasında devletin ekonomideki payını azaltmak hedeflendiği halde; 1983 yılında 274 tane olan KİT'lerin ortak olduğu özel şirket sayısı, 84'te 281'e çıktı.

(Sayfa 61)

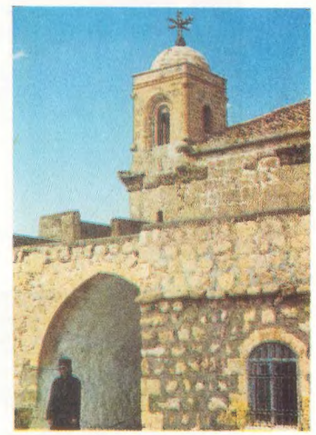

Süryanilere din baskısı

Binlerce yıllık bir uygarlığın Mardin ve çevresinde yaşayan son temsilcileri Süryaniler, din derslerinde Müslümanlığın öğretilmesine karşı çıkarak, din baskısından kurtulmak için Avrupa'ya göç yolları arıyor.

(Sayfa 68)

Kadın romancılar

70'li yıllarda edebiyatımızda bir kadın romancı patlaması gözlendi. Kimdi bu kadınlar? Onları edebiyat serüvenine iten ortak özellikler neler-di? Bilimsel bir araştırma, bu soruların yanıtlarını arıyor.

(Sayfa 78)

GÖZLERDEN UZAK, İŞİNİZE YAKIN...

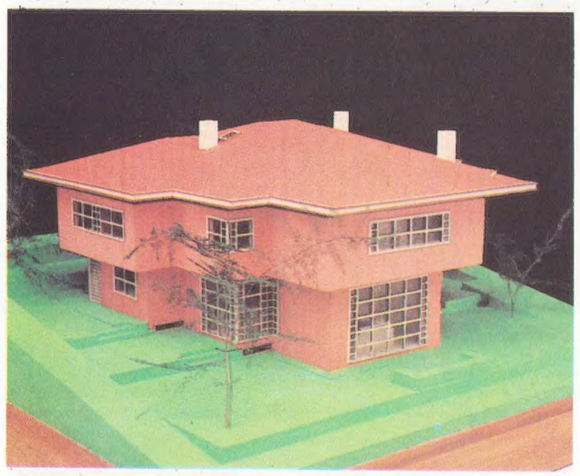

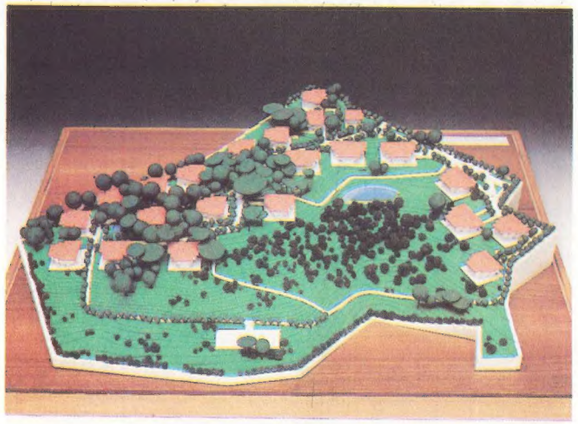

Anadoluhisarı Otağtepe yamaçlarında, yemyeşil bir koru içinde 20 villa. Müstakil. Dubleks. Bazıları 400 m², bazıları 250 m². Yüzme havuzu, tenis kortu ve çocuk bahçeleriyle, size ve sizin gibi seçkin 20 aileye özel bir yaşama alanı.

Gözden uzak ama işinize yakın! Otağtepe, Istanbul'un iş merkezlerine bağlanan Fatih Köprüsü'ne birkaç dakika mesafede.

Otağtepe villaları 1988 sonunda teslim ediliyor.

Bizi arayın, görüşelim.

O·T·A·Ş
ORTADOĞU İNŞAAT TAAHHÜT A.Ş

Yıldız Posta Cad. 48/5 Esentepe - Istanbul Tel: 172 59 00
Otaş A.Ş. Borova Holding'in bir kuruluşudur.

ULTRA

Dünyanın iki ayrı köşesinden, iki ayrı çocuk yüzü, iki ayrı objektife aynı çocuksu bir içtenlikle gülümsüyorlar... Biri, Texas'ın Midland kentinde doğmuş.. Adı Jessica.. On sekiz aylık bir kız çocuğu... Diğeri, İzmir'in Gültepe'sinde Toros İlkokulu'nda okuyan Nihat Karakaya.. İkisi de, aynı günlerde, aynı "kör talih"in kurbanı oldular.. Ama sonları ayrı ayrı oldu...

Jessica Mc Clure'nin dehşet dolu öyküsü, halasının bahçesinde oynarken kurumuş bir su kuyusuna düşmesiyle başlamıştı... On metre derinlikteki küçük bir boşlukta takılı kalan minik Jessica için, yaşam ile ölüm arasında geçen günler boyunca tüm Amerika seferber olmuştu. Altmış saat süren kurtarma çalışmalarının ilk aşamasında, bebeğin donmaması için aşağıya özel pompalarla sıcak hava verilmişti. Sonra özel kurtarma ekiplerinin çalışması başlamıştı. Kuyuya paralel olarak açılan ikinci bir delik elmas uçlu matkaplarla geceli gündüzlü bir çalışma sonucu açılmış ve minik Jessica'ya ulaşılmıştı...

Biri Jessica...

Tüm bu kurtarma çalışmalarını Amerika TV'leri normal yayınlarını keserek naklen vermişlerdi. Ve Jessica kurtarılıp, ana-babasının kucağına verilirken, televizyonlarının başındaki milyonlarca Amerikalı heyecan içinde olayı anında izliyor, Midland sakinleri ise arabalarının kornasına dakikalarca basarak çılgınca bir kutlama tablosunun yaratıcıları oluyorlardı.

Geçen hafta tüm dünya bu bebeği ve onun kurtarma çalışmalarını konuşuyordu.

.....

İzmirli minik Nihat da hemen hemen aynı saatlerde yaşamla ölüm arasındaki çizgide gidip geliyordu... Evinden çıkıp arkadaşlarının yanına koşan Nihat Karakaya'ya yokuştan hızla inen bir belediye otobüsü çarpmıştı. Başından yaralanan ve belinden aşağı kısmı ezilen Nihat'cık, uzun süre sokağın ortasında kalıyor, sonra İzmir hastaneleri arasında geçen ölüm yolculuğuna başlıyordu. Eşrefpaşa Hastanesi, İzmir Çocuk Hastanesi ve Ege Tıp Fakültesi "şeytan üçgeni" arasında küçük Nihat yitip gitmişti... Olaya anında müdahale edecek bir beyin cerrahı tüm gece boyunca bulunamamıştı ne hikmetse...

Biri Nihat...

Jessica ve Nihat..

Biri insan yaşamına değer verilen bir ülkede doğmuştu..

Diğeri Türkiye'de..

Birinin kurtarılması için bir toplum seferber olmuş, milyonların dikkati dünya TV'lerinin ilk haberi olan bu olaya çekilmişti.

Diğeri İzmir'li Nihat'tı.

Ölüm haberi ancak **Nokta**'da tek sayfalık bir haber olabildi.

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli Yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI
Dr. Adil Özkol
YAYIN KURULU Duygu Asena, Korhan Atay, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Emin Tanrıyar, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz Erdal Yavuz
GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Arda Uskan
GENEL YAYIN YÖNETMEN YARDIMCISI
Gülay Göktürk
ANKARA TEMSİLCİSİ
Aycan Giritlioğlu
GÖRSEL YÖNETMEN
Salih Memecan
SORUMLU HABER MÜDÜRÜ
Emin Tanrıyar
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Erdal Kılıçoğlu (Ankara)
DIŞ HABERLER Aydın Demirer, Viki İzrail
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu

TOPLUM Levent Tayla
KÜLTÜR Haşmet Babaoğlu
SANAT Sungu Çapan
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Hümeyra Özalp, Eren Külahlı
YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
REDAKSİYON Alper Görmüş
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan
BÜROLAR İstanbul: Hakan Akçaoğlu, Ayşe Baştürk, Ali Boratav, Leyla Olça, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Mehmet Yalçın
Ankara: Gül Büyükbeşe, Can Karakaş, Ayşe Sazak, Nuray Şirin, Ruşen Çakır
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurt dışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
RESİM ARAŞTIRMA Nejat Ceyhan, Elif Erim
FOTOĞRAFLAR Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel

TEKNİK ŞEFLER Ahmet Aksel(Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı), Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera), Savaş Kayar (Fotoğraf Laboratuvarı)
KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasoy, Hakkı Deveci, Reha Erdoğan, Şahin Erkoçak, Ayça Gülsoy, Mahmut Kurtoğlu, Hızır Tüzel, Emre Ulaş, Kâmil Yavuz, UBA
Adres Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 133 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU Şehit Nevres Bulvarı Sedir Ap. No. 5/5 Alsancak-İzmir Tel: 21 27 58—22 37 80
SATIŞ BÜROLARI İstanbul Klod Farer Cad. Oğuz İşhanı No: 25 Cağaloğlu
Ankara Konur Sok. 7/4 Kızılay
BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

celal başlangıç

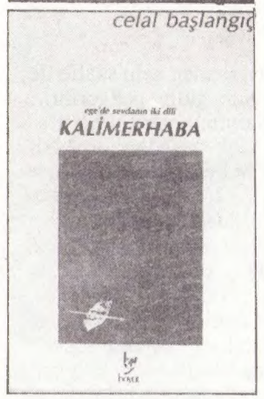

KALİMERHABA - Ege'de Sevdanın İki Dili, Celal Başlangıç, Boyut Yayınları, İstanbul, 88 sayfa.

Ege'de zaman zaman gezinen savaş gemilerine ve estirilen savaş rüzgârlarına inat, iki ulus arasında zaten var olan dostluğu ve kardeşliği belgelemek amacıyla yola çıkan, genç kuşağın etkin gazetecilerinden Celal Başlangıç, Boyut Yayınları'ndan çıkan kitabına Merhaba'yla Kalimera'yı birbirine karıştırıp kaynaştırarak **Kalimerhaba** koymuş. Ege'nin iki yakasının öyküsünü akıcı ve sıcacık bir dille yazıp kitaba döken Celal Başlangıç, Piri Reis gemisiyle Ege'yi dolaştıktan sonra bu "mavi sevda denizinin" iki yakasındaki dostluğun ve dayanışmanın kaybolmasına üzülerek kaleme sarılmış. İyi de etmiş. Çünkü gözleme ve araştırmaya dayalı bir gazeteciliğin ürünü olan Ege'de Sevdanın İki Dili - **Kalimerhaba,** yüzyıllardır insanca yaşamanın yollarını bulmuş iki ulusun yakınlığını ele alıyor. Çünkü tarihe göre, günümüzde Kalimerhaba'yı bozanlar, yüzyıllardır Ege'nin iki yakasında içiçe yaşamayı becermiş "küçük" insancıklar değil, dünyanın bu en güzel denizini 5-10 yılda bir düşmanlık ortamına çevirmiş olan "büyük" politikacılar. Bu kitapta yer alan çeşitli röportajlarıyla çeşitli ödüller kazanan Celal Başlangıç'ın **Kalimerhaba**'sı, sevgi ve barıştan yana sıcacık bir başlangıç yapıtı.

Bilinmeyen bir Tanpınar romanı

AYDAKİ KADIN, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın romanı, yayına hazırlayan Güler Güven, Adam Yayınları, İstanbul, Ekim 1987, 247 sayfa.

"**Aydaki Kadın** diye bundan (Saatleri Ayarlama Enstitüsü) çok ayrı, çok başka, daha derin ve ferdi meseleleri ele alan bir romanım var. Fakat ne zaman bitireceğimi bilemiyorum" diye söz ediyordu Ahmet Hamdi Tanpınar, 1954'te kendisiyle yapılan bir röportajda. Bilindiği gibi şiir, roman ve öyküleriyle olduğu kadar düşünce yazılarıyla ve denemeleriyle de yazınımızda önemli bir yere sahip olan Tanpınar'ın 1962'de 61 yaşında ölümüyle üçte ikisi yazıldıktan sonra yarım kalmış bu romanının, Arap harfleriyle kaleme alınmış taslakları, yazarın plan ve notlarına dayanılarak düzene sokulup, Güler Güven tarafından yayına hazırlanarak Adam Yayınları'nca basıldı. Güler Güven'in bu çalışması kitaplaştırılmadan önce, ABD'de Harvard Üniversitesi'nde yayınlanan "Journal of Turkish Studies" adlı bilimsel derginin 3. ve 6. ciltlerinde gün ışığına çıkmıştı. Tanpınar'ın ölümünden çeyrek yüzyıl sonra okuyucuya ulaşan bu roman metninin bütününde olay örgüsü, kişi adları, dil, vb. bakımlardan yer yer dengesizliklere, tutarsızlıklara ve tekrarlara rastlanması doğal olarak kaçınılmazdı. Yine de bu yapıttan bütünüyle yoksun kalmak yerine kendisine kalanla yetinmek durumunda kalan Tanpınar tutkunu okuyucuları sevindirecek bir kitap **Aydaki Kadın.** Çok yönlü bir sanat adamı olarak Cumhuriyet sonrası Türk edebiyatının en seçkin isimlerinden Ahmet Hamdi Tanpınar'ı, günümüzde yeniden keşfetmek için okumaya değer bir yapıt **Aydaki Kadın.**

En çok satan kitaplar

1. **Sırça Fanus,** Sylvia Plath, Can Yayınları (1)
2. **Kadının Adı Yok,** Duygu Asena, Afa Yayınları (2)
3. **Kendine Ait Bir Oda,** Virginia Woolf, Afa Yayınları (7)
4. **Sıfır Noktasındaki Kadın,** Neval El Seddavi, Metis Yayınları (5)
5. **Koku,** Patrick Süskind, Can Yayınları (3)
6. **Önce İnsanım Sonra Gazeteci,** Emin Çölaşan, Tekin Yayınları (4)
7. **Ziverbey Köşkü,** İlhan Selçuk, Çağdaş Yayınları (-)
8. **Oblomovluk Nedir,** N. A. Dobrolyubov, Yön Yayıncılık (9)
9. **Kim Kazandı Kim Kaybetti,** Osman Ulagay, Bilgi Yayınları (6)
10. **Müebbet Türküsü,** Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (14)
11. **Kafes,** Selim İleri, Özgür Yayın (15)
12. **Bir İhtilal Daha Var,** Orsan Öymen, Milliyet Yayınları (13)
13. **Kafadan Doğumlar,** Heinrich Böll, Afa Yayınları (-)
14. **Dublinliler,** Murat Belge, İletişim Yayınları (-)
15. **Kamo, Lenin'in Fedaisi,** Jacques Baynac, Bibliotek Yayınları (10)

Bu listenin oluşturulmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik** ve **Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesinin sıralamasındaki yerini belirtmektedir.)

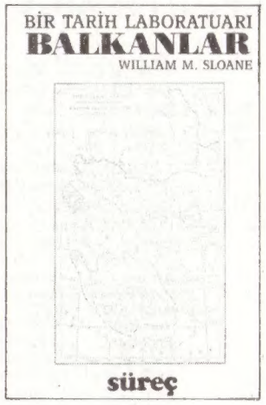

BİR TARİH LABORATUVARI: BALKANLAR, araştırma - inceleme, William M. Sloane, çeviren Sibel Özbudun, Süreç Yayınları, İstanbul, Eylül 1987, 232 sayfa.

Türk okuyucusu tarih sever!.. Bakalım, Aram Andonyan'ın o mükemmel **Balkan Savaşı Tarihi**'ne (Sander Yayınları) göstermiş olduğu ilgiyi, William Sloane'dan çevrilmiş bu önemli esere de gösterecek mi? ABD Akademisi üyesi, Columbia Üniversitesi hocalarından, tarih profesörü Sloane, Balkanların "ıcığını cıcığını" çıkarmış, yüzyılımızın ilk yıllarında Balkan ülkelerinin tarihini, Osmanlı'nın buralardan kopuşunu ya da koparılışını, Balkan ülkelerinin doğum sancılarını ve kanlı savaşın neden ve sonuçlarını ayrıntılarıyla incelemiş... Bugünümüze ışık tutan, dünümüzü öğrenip anlamak isteyenler için temel bir başvuru kitabı. Hele Andonya'nın kitabını da bulup birlikte okursanız, bir Balkan tarihi uzmanı sayılmamanız için sebep yok! Sloane'ın kitabı, tarihe meraklı her aydının kitaplığında yerini almalı...

TÜYAP

TÜYAP'DAN SAYIN KİTAPSEVERLERE VE KAMUOYUNA

6. İSTANBUL KİTAP FUARI

6-15 Kasım 1987 tarihleri arasında İstanbul'un yeni ve görkemli fuar/sergi merkezi TÜYAP İSTANBUL SERGİ SARAYI'nda açılacaktır.

94 yayınevinin katıldığı fuar içinde 100 yazarımız okurları ile buluşacaktır.

Değerli yazar ve ozanlar YURİ BONDAREV (Sovyetler Birliği), DIDO SOTIRIYU (Yunanistan), RESUL HAMZATOV'un (Sovyetler Birliği) konuk yazar olarak katılacakları Tüyap 6. İstanbul Kitap Fuarı'nın bu yılki onur konuğu şiirimizin 50 yıllık ustası FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA 'dır.

Tüyap 6. İstanbul Kitap Fuarı Halk Ödülü de 11 Kasım 1987 günü yapılacak törenle bir değerli yazarımıza sunulacaktır.

● A-A Yayınevi ● ABC Kitabevi ● Ada Yayınları ● Adam Yayınları ● Afa Yayıncılık ● Alan Yayıncılık ● Altın Kitaplar Yayınevi ● Atlas Tıp Kitapçılık ● Ana Yayıncılık ● Anadolu Yayıncılık ve Matbaacılık ● Arıtaş Yayın ve Dağıtım ● Arkın Kitabevi ● Asır Ajans ● Belge Yayınları ● Besay Yabancı Yayın Merkezi ● Beyan Yayınları ● Bil Kitap Dağıtım ● Bilge Yayıncılık ● Bilgi Yayınevi ● Bilim Felsefe Sanat Yayınları ● Bilsan A.Ş. Bilim ve Sanat Kitapları ● Broy Yayınları ● Can Yayıncılık ● Cem Yayınevi ● Cerrahpaşa Tıp Kitabevi ● Cin Ali Yayınları ● Çağdaş Yayıncılık ● Çınar Yayınları ● Damla Yayınevi ● Demos Yayıncılık ● Dergah Yayınları ● Dilko English Centre ● Dönemli Yayıncılık ● Dünya Süper Veb Ofset ● Düşün Yayınevi ● Eğitim Yayınları ● Esin Yayınevi ● Felek Yayıncılık ● Fırat Pazarlama ● Fono Mektupla Öğretim Kurumu ● Gelişim Yayınları ● Gözde A.Ş. ● Gözde Pazarlama ● Grolier Int. Inc. ● Gür Yayınları ● Haşet Kitabevi ● Haziran Yayınevi ● Hil Yayın ● İnkılap Kitabevi Yayın ● İletişim Yayıncılık Gazetecilik ● İnsan Yayınları ● Karacan Yayınları ● Kardeş Eğitim Hizmetleri ● Kaya Yayınları ● Kaynak Yayınları ● Kelebek Yayınevi ● Kıyı Yayınları ● Kitabı Mukaddes Şti. ● Kültür Yayınları İş-Türk Ltd.Şti. ● Liman Yapımevi ● Mavi Bulut Yayınları ● Metis ● Milli Prodüktivite Merkezi ● Milliyet Yayınları ● Net Turistik Yayınlar ● Nobel Tıp Kitabevi ● Oda Yayınları ● Ortaköy Sanat Merkezi ● Payel Yayınevi ● Pera Orient ● Risale Basın Yayın ● Redhouse Yayınevi ● Remzi Kitabevi ● Ruh ve Madde Yayınları ● Say Yayınları ● Sorun Yayınları ● Sosyal Yayınlar ● Süreç Yayıncılık ve Tanıtım ● Taş Kitapçılık ve Yayıncılık ● The British Council ● Tekin Yayınevi ● Toker Yayınları ● Tümda Kitap Yayın Dağıtım ● Türk Öğretmenler Vakfı ● Türk Tarih Kurumu ● Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu ● Union Kitabevi ● Varlık Yayınları ● Yab-Yay Dağıtım ● Ya-Pa Yayın Pazarlama ● Yapı ve Kredi Bankası ● Yaprak Yayın Pazarlama ● Yarın Yayınları ● Yeni Dünya Plak ve Yayınları ● Yuva Yayınları ● Zaman Yayıncılık Basın-Dağıtım-Organizasyon

SAYGI İLE DUYURULUR

TÜYAP İSTANBUL SERGİ SARAYI
Meşrutiyet Caddesi, Tepebaşı / İSTANBUL

TÜYAP
Seçkin fuarlar... Seçkin ziyaretçiler...

SİNEMA

ANAYURT OTELİ. Ömer Kavur'un Yusuf Atılgan'ın romanından sinemaya uyarladığı, çeşitli ödüllere gark olmuş bu filmin, son yıllarda sinemamızın ürettiği en başarılı sinema yapıtlarının belkide başında geldiğini artık sağır sultan bile duydu. "Otorite, şiddet ve bastırılmış cinsel doyumsuzluğun" kurbanı Zebercet'lerden geçilmeyen toplumumuza alışılmadık bir biçimde ayna tutan filmdeki taşra otelinin ülkemizi, Macit Koper'in oynadığı otel kâtibi Zebercet'inse kıstırılmış ve ezilmişlikten deliliğe geçiveren vatandaşlarımızın trajedisini simgelediğini ileri sürenlere katılmamak elde değil. Ömer Kavur'un film zamanı ve gerçekliği konusunda da tutarlı ve özenli bir örnek oluşturan **Anayurt Oteli,** iç yapısının sağlamlığı, olgun sinema anlatımı,düzeyli görüntüleri ve başarılı oyuncularıyla görülmesi gereken bir Türk filmi. Hâlâ izlemediyseniz bir hafta daha vaktiniz var demektir.

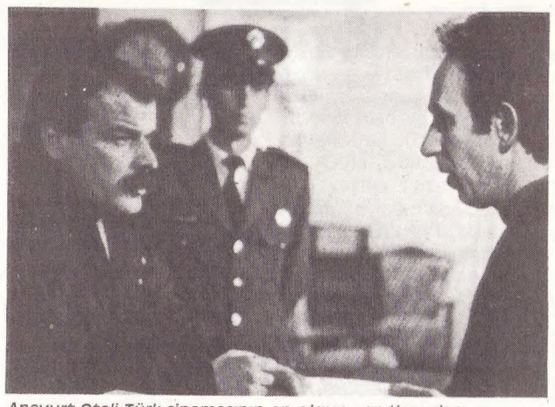

Anayurt Oteli Türk sinemasının en olgun yapıtlarından

MÜFREZE (Platoon). Bu yılın en iyi film, yönetmen, kurgu ve ses Oscar'larını toparlayan Oliver Stone'un 1987'nin en çok ses getiren filmi **Müfreze**'yle tüm sinemaseverler, hayal ve masal kahramanı Rambo'ların gerçekte Vietnam cangılında başlarından neler geçtiğini, nerdeyse kafayı üşütüp nasıl açmazlara düştüklerini, beylik bir iyi-kötü çatışması çerçevesi içinde izlemek olanağını bulacaklar. **Müfreze,** kuşkusuz ilgisiz kalınamayacak bir film.

GEL VE GÖR. Sovyet sinemasının önemli yönetmeni Elem Klimov'un geçtiğimiz yıl Sinema Günleri'nde gösterilmiş **Gel ve Gör**'ü, **Müfreze**'yle birlikte bu haftanın bir başka ilginç yapıtı. Bu da değişik bir yaklaşımla kotarılmış, Sovyet yapımı bir savaş filmi. Klimov **Gel ve Gör**'de, 1943'te Nazi işgali altındaki Belorussia'da Nazilerin 620 kişiyi bir ambara tıkarak ateşe verdikleri köyün dehşet verici öyküsünü anlatıyor. Özellikle kalabalık sahnelerde çarpıcı bir düzey tutturan yönetmenin sürükleyici anlatımı, kamerasını ustalıkla kullanan Aleksey Rodionov'un başarılı görüntüleri ve oyunculuğuyla dikkate değer **Gel ve Gör,** şaşırtıcı ve oldukça çarpıcı bir başka savaş filmi. Kaçırmayın.

Elem Klimov'un Gel ve Gör'ü çarpıcı bir savaş filmi

SERGİ

ABİDİN DİNO/BU DÜNYA. Resim sanatımızın Paris temsilcisi Abidin Dino 1987 yılına ait çalışmalarını İstanbul'da açılmakta olan Galeri Nev'de 23 Ekim-16 Kasım tarihleri arasında sergileyecek. 60 kadar eserin yer aldığı ve yine "Bu Dünya" temasının işlendiği sergi kâğıt üzerine akrilik çalışmalardan oluşuyor. Dino daha önce 1984 yılında Ankara Galeri Nev'in açılışında "El"lerini sergilemişti. Bu sergi nedeni ile, Galeri "El" isimli, serigrafi ile basılmış bir kitabı, 1986 Mayıs ayındaki Dino sergisinde ise "Bu Dünya" kitabını yayımlamıştı.

ASIM İŞLER. MSÜ Güzel Sanatlar Fakültesi resim bölümü öğretim üyelerinden ressam Asım işler, son çalışmalarını 22 Ekim-17 Kasım arasında İstanbul Urart Sanat Galerisi'nde sergiliyor.

KASET

İKİNCİ BAHAR. Uzun süredir sesi soluğu çıkmayan ama şimdi kaldığı yerden yeniden müziğe başlayan Özdemir Erdoğan, "İkinci Bahar" adını verdiği bir kasette tanınmış eski parçalarıyla yeni şarkılarını bir araya getirdi. Yeni çıkan bu kasette Özdemir Erdoğan'a eserlerini karşılıksız veren müzisyenler Sezen Aksu, Ali Kocatepe, Atilla Özdemiroğlu ve Onno Tunç.

TİYATRO

Bir Çift Kanat bir Güney Afrika oyunu

BİR ÇİFT KANAT (A Road To Mecca). Çağdaş Güney Afrikalı yazar Athol Fugard'dan Nüvit Özdoğru'nun çevirdiği, Yıldız Kenter'in sahneye koyduğu **Bir Çift Kanat,** yeni tiyatro mevsiminin ilk oyunculuk ve tiyatro şöleni. Kent Oyuncuları'nda 15 Kasım'a kadar sahnelenecek olan bu ilginç oyunda, bir Güney Afrika köyündeki yaşlı ve dul bir kadının çevreden dışlanması, buna karşı direnişi, dostluk ve güven duygusunun insanı nasıl güçlendirdiği ve giderek özgürleştirdiği vurgulanarak anlatılıyor.

25 EKİM Pazar

TV1

10.01 Voltron
10.30 Pazar Sineması "Şaşı Aslan"
12.15 Pazar Konseri
13.15 Robery Under Arm-2
14.00 Haberler
14.15 Spor Magazin
16.30 TV'de Sinema "Yakuza"
18.20 Stüdyo Pazar
20.00 Haberler
21.00 Bizi Güldürenler - 3
22.00 Askerler -3
22.50 Spor
23.50 Haber Dosyası

TV2

14.00 Haberler
14.10 İşte Pazar
17.00 "Bitmeyen Görev"
17.45 "Hayvanlar Âlemi"
18.30 TV'de Sinema "Bel Air Prensi"
20.00 Müzik
20.15 Bizim Ev
21.00 Spor
21.30 Haberler
22.10 Orhan Boran'la Pazar Geceleri
23.45 Haberler

26 Pazartesi

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Medical Matters "Sağlık"
17.30 He-Man
18.00 Çalışanlar İçin
18.40 Türk Halk Müziği "Mine Yalçın"
19.00 Palmer Kasabası - 4
20.00 Haberler
21.00 Mesela Muzaffer - 4
21.55 Ekonomi Dünyası
23.00 Buddenbrook Ailesi - 3
00.00 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Sizin Sazımız Bizim Sözümüz
20.00 Klasik Müzik
20.15 Pazartesi Oyunları
21.00 Su Perisi Kayıklar
21.30 Haberler
22.10 Kayıp İmparatorluklar -3
23.00 Gündem
23.45 Haberler

27 Salı

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.15 Rüzgâr Gülü
17.47 Hanımlar Sizin İçin
20.00 Haberler
21.00 Sanatımızla Anadolu - 2
21.50 Dikkat
22.00 TV'de Sinema "Affedilmeyenler"
23.45 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Besteciler ve Yorumcular
20.00 Enstrümantal Türk Müziği
20.15 Süper Piramit

20.45 Haftanın Dizisi "Bir Gün Kapımı Çalarsan" -4
21.30 Haberler
22.10 Müzik Yelpazesi
23.00 İki Arkadaş -2
23.45 Haberler

28 Çarşamba

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
15.30 TV'de Türk Filmi "Akma Tuna Estergon'un Fethi"
17.00 Haberler
17.15 Ne Nedir Nasıldır
17.30 Az Gittik Uz Gittik
18.00 Akşamın Getirdikleri
19.30 Altın Kızlar
20.00 Haberler
21.00 Eğer Yarın Olursa - 4
21.01 Tele-Show
22.55 Quincy-I
23.45 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Dünden Bugüne Musikimiz
20.00 Medeniyet —4
20.45 Perihan Abla
21.30 Haberler
22.10 Dünya Sinemalarından "8. Henry ve 6. Karısı"
00.10 Haberler

29 Perşembe

TV1

09.01 Günaydın Türkiye
11.00 Cumhuriyet "TRT Gençlik Korosu Söylüyor"
11.30 Devlet Halk Dansları
12.10 1923'den Bugüne
12.30 Kahramanlık Türküleri
13.00 Haberler
13.10 Anıtkabir'den Törenler
13.20 TBMM'den Törenler
14.00 Hipodrom'dan Törenler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Bandolar
17.30 Yaşasın Cumhuriyet
18.15 Tele Tombala
19.00 Sohbet
19.20 İnanç Dünyası
20.00 Haberler
21.00 Konser "Mehmet Özbek"
22.00 İstiklal
24.00 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Belgesel "29 Ekim"
20.00 Bandolar
20.15 Sohbet
20.45 "Bir Gün Kapımı Çalarsan"-5
21.30 Haberler
22.10 Hafta Arası
23.45 Haberler

30 Cuma

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Gençlik ve Bilim
17.30 Polyanna
18.00 Yaşadıkça
20.00 Haberler
21.00 Tepedekiler - 4
22.00 Laf Lafı Açar
22.50 Devlet Klasik Türk Müziği
23.20 Mavi Ay - 4
00.10 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar - 4
19.35 Belgesel "İstanbul'un Ulu Ağaçları" - I
20.00 Minik Konser

20.15 Sihirbaz Blacke - 4
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.10 TV'de Sinema "Amerikalılar Oteli"

31 Cumartesi

TV1

10.01 Cumartesiden Cumartesiye
13.00 Cumartesi Onüç
14.00 Haberler
14.05 Cumartesi Onüç
14.30 İngilizce Öğrenelim
15.05 Müzik
15.30 Görünmez Adam
16.15 Yaşama Savaşı
17.00 Haberler
17.15 TV'de Sinema "Katil Arılar"
19.15 Müzik
19.20 Cehennem Sıcağında - Son
20.00 Haberler
21.00 Kuruntu Ailesi
22.00 Konser "Ela Altın"
22.55 TV'de Türk Sineması "Sisli Hatıralar"
00.20 Tele Pop
01.00 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar - 5
19.35 Spor
20.00 Gençlerden Gençliğe
20.15 Ömer Şan Solo Konseri
20.45 Bir Gün Kapımı Çalarsan - Son
21.30 Haberler
22.10 Opera "Figaro'nun Düğünü"
01.20 Haberler

TELEVİZYON

TV1 ŞAŞI ASLAN (Clarence, The Cross-Eyed Lion). Geçmiş yıllarda TV'de gösterilen "Hür Doğanlar" ve "Daktari" adlı dizilerin sevimli şaşı aslanını hatırlıyor musunuz? Bu dizilerin başarısı üzerine, "özel efekt" uzmanı Andrew Marton tarafından tezgâhlanan bu filmde, Clarence adlı sevimli aslan yine karşımıza geliyor. Başlıca rollerini Marshall Thompson, Betsy Drake, Cherly Miller ve Richard Hydn'ın paylaştığı bu filmde hayvanlarla ilgili bir araştırma merkezinde görevli doktor Tracy, kızı Paula ve çevresindeki canlılara zarar vermeyen şaşı aslan Clarence'ın dostluklarını izleyeceğiz. Çoluk çocuk bütün aileye ekran karşısında eğlenceli bir Afrika gezisi yaptıracak **sevimli bir film Şaşı Aslan.** Başka bir iddiası da yok zaten. 1966 ABD yapımı, 98 dakika.

25 Ekim Pazar

TV1 YAKUZA. Hemen hemen her türü denemiş , filmlerinde hep "liberal" bir tavrı korumuş, toplumsal temalara ağırlık vermiş, aydın Amerikalı yönetmen Sydney Pollack'ın şiddet dozu hayli yüksek tutulmuş bir Uzakdoğu gangsterlik öyküsünü aktaran bu filmi, yönetmenin en başarılı yapıtları arasında yer al-

Robert Mitchum'la Takakura Ken "Yakuza"da

masa da belli bir ilgiyi hak eden, haftanın az sayıdaki ilginç filminden biri. Sonradan yönetmenliğe geçen "sağcı" Paul Schrader'in yazdığı senaryo, samuray geleneklerinin günümüzde Japon yeraltı dünyasına nasıl yansıdığını, şiddet öğesini hayli vurgulayarak anlatıyor. Robert Mitchum, Brian Keith, Takakura Ken ve "Hiroşima Sevgilim"in unutulmaz erkeği Eiji Okada'nın oynadıkları filmde, Japonlara kaçak silah satan ama en son parasını aldığı silahları yollamayan Amerikalı Tanner'in kızı kaçırılır. Bunun üzerine Tanner, Japonya'da kalmış eski arkadaşı Kilmer'den (Robert Mitchum) yardım ister ve yıllar sonra Japonya'ya dönen Kilmer, eski sevgilisine rastlar. Arkadaşının kızını kurtaracak ama bir oyuna kurban gittiğini anlayınca da öcünü alacaktır... Amerikan sinemasının her filmi izlenmesi gereken bir yönetmeninin orta karar filmlerinden olan **Yakuza'yı yine de sinemaseverler kaçırmamalı.** 1975 ABD yapımı, 112 dakika.

25 Ekim Pazar

TV2 BEL AİR PRENSİ (Prince of Bel Air). Robin yaşamasını seven, hayata bağlı bir gençtir. Yakışıklılığıyla ilgi çeken Robin (Mark Harmon) havuz temizleme işinde çalışır ve kendi kendisinin patronu-

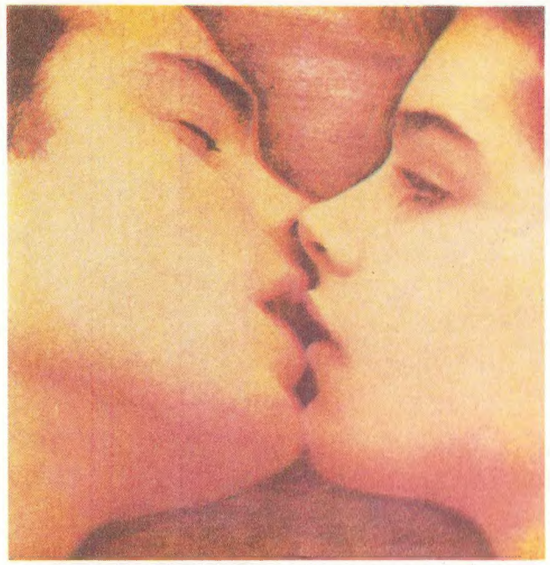

"Affedilmeyenler"de yeni yetme aşkının kahramanları Brooke Shields ile Martin Hewitt

dur. Günün birinde tanıştığı Jamie (Kristie Alley) Robin'i fotomodel olarak kullanır. Daha sonra arkadaşlıkları sürecektir... TV dizilerinden tanıdığımız Mark Harmon, Kristie Alley gibi oyuncuların yanısıra Robert Vaughn ve Patrick Labyorteaux'nün de rol aldığı bu TV filminin yönetmeni Charles Braverman. Önemsiz, ancak bu tür **duygusal ilişki öykülerinden hoşlananları tatmin edebilecek bir TV filmi.** 1986 ABD yapımı, 120 dakika.

25 Ekim Pazar

Mark Harmon'la Kristie Alley'in oynadıkları "Bel Air Prensi" sıradan bir TV filmi

TV1 AFFEDİLMEYENLER (Endless Love). Latin duygusallığını Hollywood'a taşıyarak bol mendil ıslatan "Şampiyon"la dünya çapında ticari başarı kazanan Franco Zeffirelli, çok satan bir romandan uyarlanan **Affedilmeyenler'**de yine ele aldığı konunun güncel ve kalıcı yanlarını es geçerek salt duygu sömürüsüne ve Amerikan sinemasının çağdaş mitoslarından biri olma yolundaki Brooke Shields'in körpe güzelliğini sergilemeye yönelmiş, kadife sesli Diana Ross'un filme adını veren şarkısı eşliğinde. Filmde şimdiye değin sinemada birçok kez işlenmiş, ıcığı cıcığı çıkarılmış ilk aşk teması ön planda vurgulanıyor gereğinden fazla uzatılmış sevişme sahneleriyle destekli olarak. Zeffirelli'nin biricik kaygısı gişeyi sağlama almak besbelli. Yeni yetme iki gencin önüne geçilemeyen aşkı, ev kundaklama, akıl hastanesi, kaza sonucu ölüm, vb. gibi sıradan Yeşilçam motiflerini aratmayan ucuzluklarla sürüp giden filmde, yönetmen Zeffirelli'nin ciddiye alınamayacak sinemasından **geriye hiçbir şey kalmıyor** sonuçta. 1981 ABD yapımı, 110 dakika.

27 Ekim Salı

Fransız usulü imkânsız aşk

TV2 AMERİKALILAR OTELİ (Hotel des Ameriques). Genç ve güzel bir hemşire (Catherine Deneuve) bir araba kazasında taşralı bir gençle (Patrick Dewaere) tanışır. Kaçınılmaz duygusal yakınlaşma ve aralarında bir ilişki gelişir. Daha önce kaybettiği sevgilisiyle olan ilişkisinden dolayı bunalım geçirmiş güzel hemşire, yine bunalımlı bir aşk serüvenine atılmak üzere olduğunu anlayınca durak-sar, bundan kaçınmak ister. Ne var ki, taşralı delikanlı çok kararlıdır... 1963-68 arasında Cahiers

Sekizinci Henri'nin karılarından biri de Charlotte Rampling

TV2 SEKİZİNCİ HENRİ VE ALTINCI KARISI (Henry VIII and his Six Wives). İngiliz tarihinin "kadın düşmanı" ünlü kralı Sekizinci Henri çeşitli açılardan sinemanın sık sık el atıp kullandığı tarihsel bir kişilik. "Dünya Sinemalarından" programında karşımıza gelecek olan, Waris Hussein'in yönettiği bu İngiliz yapımı, BBC tarafından gerçekleştirilmiş başarılı TV dizisinden esinlenilerek yapılmış. Charlotte Rampling, Jane Asher, Donald Pleasence ve Keith Michell gibi usta oyuncularıyla, sekizinci Henri'nin son derece ilginç özel yaşamıyla belirli bir ilgi toplayabilen filmde, erkek çocuk doğurmadığı gerekçesiyle karısından ayrılmak isteyen ancak Katolik olduğu için eli kolu bağlanan kralın boşanma girişimlerinin reddedilmesi üzerine Anglikan kilisesini kurması-nı ve sonunda Anglikan kilisesinin onayıyla boşanabilmesini seyredeceğiz. Özenle çekilmiş, **izlenebilir bir tarihsel film örneği Sekizinci Henri ve Altıncı Karısı.** 1972 İngiliz yapımı, 125 dakika.

28 Ekim Çarşamba

TV1 KATİL ARILAR (The Swarm). "Felaket filmleri" akımının en tüccar yapımcı-yönetmenlerinden Irwin Allen'in yönettiği **Katil Arılar,** modern teknolojik aygıtlarla donanmış bir ABD hava kuvvetleri üssüyle yakınında bulunan bir Amerikan kentinin, Afrika kökenli katil arıların saldırısına uğraması öyküsünü görüntülüyor. Sonunda çeşitli zorluklara karşın saldırgan arıların imha edildiği bu "felaket filmi" klişelerine göre kotarılmış, bilim kurgusal fantezi, kesinlikle amacına ulaşamayan bir başarısızlığa dönüşüyor. Seyirciye de, aralarında Michael Caine, Katharine Ross, Richard Chamberlain, Henry Fonda, Richard Widmark ve Olivia De Havilland'ın dikkati çektiği bir yığın ünlü Hollywood yıldızını izlemek kalıyor. Filmin diğer oyuncularıysa Lee Grant, Fred McMurray, Ben Johnson, Bradford Dillman ve Cameron Mitchell. **Katil Arılar,** kötü bir üstün yapım örneği ama **bunca ünlü yıldızı bir arada seyretmek ilginç diyorsanız bizim de bir diyeceğimiz olamaz tabii.** 1978 ABD yapımı, 116 dakika.

"Katil Arılar"ın kadrosunda Michael Caine de var

31 Ekim Cumartesi

TV1 SİSLİ HATIRALAR. Ünlü sinema oyuncusu Dürin'le (Türkan Şoray) bir filmin galasında tanışan işadamı Atıf ile ortağı Timur (Metin Serezli ve Yalçın Gülhan) hayranı oldukları yıldızı yemeğe davet ederler. Ama iki ortak Dürin'e yakın olabilmek için birbirleriyle yarışırken Dürin'in gözü de yemeğe davetli piyanist Hakan'dadır (Tarık Akan)... Bir Kerime Nadir romanından yola çıkan Bülent Oran'ın uyarladığı senaryodan yönetmen Nejat Saydam eliyle çekilen bu film, TV'de Türk Sinemasi programlarını ısrarla sinemamızın kötü yapıtlarıyla geçiştirmeyi yeğleyen TRT'nin uyutucu zihniyetine son derece uygun bir seçim. Ancak körü körüne **yerli film tutkunlarına göre, Sisli Hatıralar.** 1972 Türk filmi, 80 dakika.

31 Ekim Cumartesi

du Cinéma'nın sıkı eleştirmenlerinden olan ve sonraları Jacques Rivette'e asistanlık ederek sinemaya bulaşan André Téchiné, Fransız sinemasında 1970'lerde ortaya çıkan genç kuşağın en yetenekli yönetmenlerinden biri. Kırık aşk hikâyelerinin, acıların ve yoksunlukların sinemacısı, umutsuzluğun asla marazi olmadığı bir romantik olan André Téchiné, **Barocco** ve **Brontë Kardeşler** gibi iş bakımından "yatan" filmlerinin ardından olanaksız bir aşkı anlatmaya girişiyor beşinci filmi **Amerikalar Oteli'**yle. Ticari başarısızlıktan ağzı yanan yönetmen, bu kez gişeyi baştan sağlama alan Fransız sinemasının iki büyük oyuncusuyla, gözde kameramanı Bruno Nuytten'in başarılı görüntüleriyle izlenmeye değer bir aşk filmi gerçekleştirmiş. Yeni bir ilişkiye henüz pek hazır olmayan Catherine Deneuve, çok formda ve güzel, kuğu gibi bir hemşire. 1982'de tabancayla intihar edivererek herkesi şaşırtan, kuşağının en parlak aktörlerinden Patrick Dewaere ise hemşireye deli gibi sevdalanan taşralı bir delikanlı, birlikte giderek aşkları "kesişen", görmelere değer bir çift oluşturuyorlar.

Doğru çevirisiyle **Amerikalar Oteli,** kuşkusuz **ekranda haftanın filmi nitelemesini hak ediyor.** 1981 Fransız yapımı, 95 dakika.

30 Ekim Cuma

"Amerikalar Oteli"nde Catherine Deneuve'e 1982'de intihar eden Patrick Dewaere eşlik ediyor

ENDER ERKEK / NOKTA

Özal'ın küskünlerle yaptığı toplantıda, protokolde gerilere düşmeyi kabullenemediğini ve ilk fırsatta değiştireceğini söylediği belirtiliyor

ORDU / SİVİLLEŞMEDE İKİNCİ ADIM

ÖZAL'IN ORDUDA İKİNCİ OPERASYONU

Başbakan, Öztorun operasyonundan sonra, sivilleşme projesinin ikinci aşamasına hazırlanıyor. Özal, seçimde 300'ü bulursa, Genelkurmay'ı Milli Savunma Bakanlığı'na bağlayacak

"Eğer iktidara gelirsek yapacağımız değişikliklerin içinde Genelkurmay Başkanlığı'nın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanması konusu var. Bizden başka dünyanın hiçbir yerinde böyle bir uygulama yok."

Başbakan Turgut Özal'ın bu sözlerini **Nokta**'ya ANAP'tan RP'ye geçen Zonguldak Milletvekili Engin Cansızoğlu aktarıyordu. Küskün milletvekillerini ikna görüşmelerinden birinde aralarında Cansızoğlu'nun da bulunduğu bu gruba Özal, bu sözlerden sonra bir diğer niyetini de açıklamıştı: Protokol yasasını değiştirmek. Aslında birbiriyle yakından ilişkili bu iki konudaki tasarıları, Özal'ın olası bir ANAP iktidarında Türkiye'nin sivilleşmesi yönünde ikinci büyük operasyonda kararlı olduğunu gösteriyordu.

Tarabya çıkartmasından sonra... Özal'ın sivilleşme konusundaki ilk operasyonu bir sabah ansızın İstanbul Tarabya Oteli'ndeki basın toplantısıyla başlamıştı. "Hükümet Genelkurmay Başkanlığı için Necdet Öztorun'u istemiyordu." Halbuki 2 temmuz 1987 günü yapılacak devir teslim töreni için davetiyeler bile hazırlanmıştı. Söylentilere göre "Genelkurmay'da bir plan yapılmış. 2000 yılına kadar komuta kademesinde kimlerin görev alacağı tespit edilmişti." 2 Temmuz'da ise Necdet Üruğ'un görevini Necdet Öztorun'a devredeceğine kesin gözüyle bakılıyordu. Ancak Özal'ın kararı kesindi. Ve bundan da geri adım atmadı. Nitekim Necip Torumtay, Genelkurmay Başkanlığı'na getirildi ve Türk semalarında "program dışı bir jet uçuşuna" kimse tanık olmadı.

Özal'ın sivilleşme yolunda attığı bu büyük adım kendisine birçok açıdan puan kazandırmıştı. Özellikle de "12 Eylül'ün gölgesinde yalnızca ekonomik konularla uğraşan hükümet" eleştirilerini yöneltenlere karşı verecek yanıt bulmuştu. Ne var ki, Özal bununla yetinme arzusunda değildi. Ancak emellerine ulaşması için daha güçlü olması gerekiyordu. Örneğin Anayasa'da dilediği değişiklikleri yapmasına izin verecek bir çoğunluğa sahip olmalıydı...

"İktidar tamam, hedef 300." Bu çoğunluğa ulaşabilmenin tek yolu ise TBMM'nin yeniden belirlenmesi olarak görülüyordu. Muhalefet partilerinin iç çelişkileri, Anayasa referandumunun pek de öngörülemeyen sonucu Özal'ın hemen erken seçime gitme kararına varmasına yol açmıştı. Ayrıca istediği yasayı istediği biçimde çıkartabilme olanağı ile ANAP üst üste avantajlar elde etmişti. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararını bile, zorlu çabalara rağmen kendi lehine çevirme becerisini göstermişti Özal.

Artık ANAP'ın tek başına iktidara gelmesi pek şaşırtıcı olmayacaktı. Ama Özal azla yetinme taraftarı değildi. Demokratikliği tartışma konusu olan çifte barajları ve kontenjan uygulaması ile 300 milletvekiline ulaşmak hesapları yapıyordu. Bu arada siyasi kulislerde sık sık yeni bir Özal tasarısı duyuluyordu: "YÖK değişecek... Anayasa Mahkemesi'nin yetkileri kısılacak... Yüksek Seçim Kurulu'na 'çekidüzen verilecek'..." Ve kuşkusuz en önemlisi Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanacak. Böylelikle de Genelkurmay Başkanı protokolde hükümet üyelerinin ardından gelecek...

"Geriye dönüş özlemleri." İşin ilginç yanı bugün Özal'ın kafasındaki Genelkurmay-hükümet ilişkisinin benzer örneklerine Türkiye'de yıllar önce rastlanıyordu. Kurtuluş Savaşı yıllarında Genelkurmay Başkanı tek başına hükümette yer alıyordu. Ardından onunla birlikte bir de Milli Savunma Bakanı'nın hükümette bulunması uygulaması başlamıştı. Ancak Mareşal Fevzi Çakmak'ın ayrılmasından sonra Genelkurmay hükümetten çıkarılıp Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanacaktı.

Bugün yaşanan uygulamanın tohumları ise 1961 Anayasası ile atılmıştı. Artık Genelkurmay doğrudan Başbakanlığa bağlıydı ve yetki ve önemi giderek artıyordu. Özellikle 12 Mart 1971'den sonra doruğuna ulaşan bu inisiyatif alanı 1982 Anayasası ile de tescil edilecekti.

Milli Savunma eski Bakanlarından, Antalya Milletvekili Ümit Haluk Bayülken bugünkü durumu şöyle özetliyordu: "Bakanlık, esas itibariyle ikmal, çeşitli silah ve malzemelerin alınması, üretilmesi ve temini ile görevlidir. Genelkurmay Başkanlığı ise, askerin nasıl eğitileceği, ne kadar askere ihtiyaç olduğu, hangi silah ve mühimmata ihtiyaç olduğu, yani savaş yapabilmenin unsurlarının neler olduğunu ortaya koyar."

Ancak ANAP'ın eski küskün, yeni barışık isimlerinden Burdur Milletvekili Oğuzhan Artukoğlu'na göre "aynı işle uğraşan iki teşkilattan birinin durumunun değişmesi gerekiyordu." Artukoğlu, içinde yaşanılan durumda "Milli Savunma Bakanı'nın NATO işlerinde çalışan bir bürokrattan ibaret kaldığını" sözlerine ekliyordu.

Genelkurmay'da Batı faktörü. Milli Savunma Bakanı'nın NATO işleriyle uğraşan bir bürokrattan ibaret olup olmadığı tartışmalı bir konu idi ama kesin olan bir şey vardı: Türkiye'deki durum sonucu NATO toplantılarında ilginç görüntülerin doğmasına yol açıyordu. Milliyet gazetesi yazarı, gazeteci Mehmet Ali Birand bu ilginçlikleri şöyle anlatıyordu: "Savunma Ba-

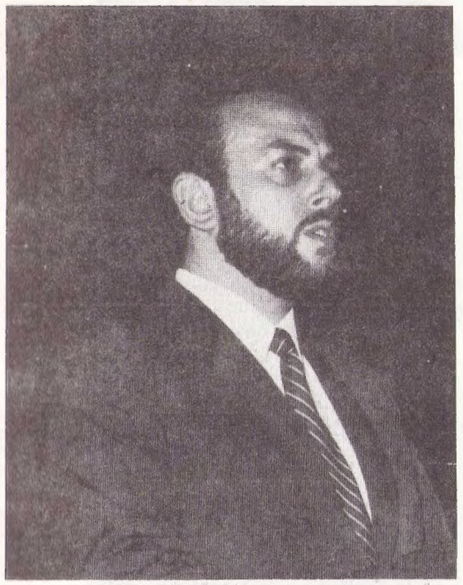

Özal'ın 2. ordu operasyonu ile ilgili planını anlattığı milletvekillerinden biri de Engin Cansızoğlu

kanları Komitesi toplantılarında bütün ülkelere savunma bakanları önde oturarak girerler. Türkiye'de Genelkurmay Başkanları hiçbir zaman Milli Savunma Bakanı'nın arkasına oturmayacağı varsayımı ile Türk Genelkurmay Başkanları böyle bir toplantı sırasında nazikçe Brüksel'den ayrılırlar." Birand, sorunların böylece çözümlendiğini ama yine de durumun "çok rahatsızlık verici" olduğunu da sözlerine ekliyordu.

Bu "rahatsızlık verici durumun" nedeni ise kuşkusuz NATO üyesi diğer ülkelerde genelkurmay başkanlıklarının milli savunma bakanlıklarına bağlı olmasıydı. Milli Savunma eski Bakanlarından Hasan Esat Işık "demokratik ülkelerdeki" bu uygulamayı belirttikten hemen sonra şu eklemeyi yapmayı da unutmuyordu: "Fakat ABD, Fransa, İngiltere gibi ülkelerde genelkurmayın ağırlığı fevkalade büyüktür ve hükümetler de buna ciddi şekilde saygılıdır."

Ancak hükümet-ordu ilişkilerinde Batı'ya bakarak değişikliklere gitme tasarılarına Ümit Haluk Bayülken şiddetle karşı çıkıyordu: "1952'den bu yana NATO üyesiyiz. Türkiye'de statü ise 1960'ta değişti, 1960'tan beri de bu durum devam ediyor. 27 senedir bu durum NATO'da herhangi bir aksaklık yaratmadı da şimdi mi yaratıyor?"

Darbe geleneğine darbe. Genelkurmay Başkanlığının statüsündeki olası bir değişiklik, protokolü değiştirmek, Türkiye'yi Batı ülkelerine daha da benzetmek gibi noktaların dışında da neler getirebilirdi? En önemlisi Türk siyasi yaşamın da artık kanıksanmış olan askeri müdahalelerin önüne statü değişiklikleriyle geçilebilir miydi?

M. Ali Birand'a göre statü değişiklikleri tek başına yeterli olamazdı: "Ordunun konumunu değiştirerek müdahaleleri önleyemezsiniz. Ama bu tip yaklaşımla hiç değilse bir çarpıklık ortadan kaldırılmış olur. Aynı zamanda orduyla diyaloğu da artırmak gerekli. Böylelikle müdahalelerin geldiğinden önceden haberiniz olur."

Anlaşılan Türkiye'de sivil yönetimlerin birinci sorunu askeri müdahalelerin önünü almaktan çok,

Sağlar: "Prensipte evet ama Özal'la ilgili kaygılarımız var"

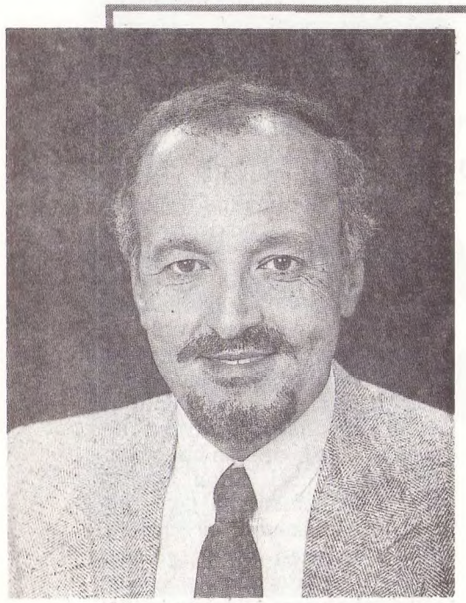

"Bir çarpıklık ortadan kaldırılmış olur"

Mehmet Ali Birand, Genelkurmay Başkanlığı'nın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmasına ilişkin yorumları* Nokta *için değerlendirdi.

Nokta: NATO üyesi ülkelerde genelkurmay başkanlıklarının konumu nedir?

Birand: Hiçbir NATO ülkesinde genelkurmay başkanlıkları Türkiye'deki statüde değildir. Kararı daima sivil kesim yani milli savunma bakanlıkları verir, uygulamayı genelkurmay başkanlıkları yapar. Prosedür, kararın verilme aşamasında da şöyle gider, ki bu ABD dahil tüm NATO ülkelerinde böyledir. Ortada karar verilecek bir konu olduğunda, asker bir öneride bulunur. Milli savunma kendi içinde bir çalışma yapar, bu ikisinin arasındaki son kararı da milli savunma verir. Yani, karşılıklı bir danışmayla sonuç alınır. Şunu söylemek istemiyorum, askerlerin söyledikleri hiç dinlenmez, milli savunmanın başındaki insan tüm kararları alır. Askerin de elbetteki görüşü alınır, ama karar daima milli savunma bakanlıkları tarafından verilir. Yani Türkiye'deki uygulamadan tamamen farklı bir uygulama söz konusudur.

Nokta: Peki bu farklılık ortak toplantılarda büyük sorunlar yaratıyor mu?

Birand: Elbette, yaratıyor. Öncelikle şu, Savunma Bakanları Komitesi toplantısına bütün ülkeler savunma bakanları önde oturarak girerler. Yani öne savunma bakanları oturur, onun arkasına da genelkurmay başkanları ve yetkililer otururlar. Bu yetkililer hem sivil hem de askeri yetkililer. Türkiye'de Genelkurmay Başkanları hiçbir zaman Milli Savunma Bakanlığı'nın arkasına oturmayacağı varsayımı ile Türk genelkurmay başkanları toplantıya geldiğinde nazikçe Brüksel'den ayrılırlar. Mesele böylece çözülmüş olur. Bu, elbette çok rahatsızlık verici bir şeydir.

Nokta: Böylesi bir karar bugün için uzak vadede ve oldukça cüretkâr görünüyor. Ama Özal'ın sizce gerçekten böyle bir planı var mı?

Birand: Ben aslında kısa bir süre önce bunu Başbakan'la konuştum. Size izlenimimi şöyle aktarayım, Başbakan'ın kafasında bunu yapmak var. Ve bunu da yapacak. Ama bunu hemen, yani önümüzdeki bir iki yıl içinde yapamayacağı izlenimini bıraktı bende. Düşünün, şimdi siz öylesine temel bir konuyu değiştirmeyi planlıyorsunuz ki, insanları belli bir yere çıkarmak kolaydır da, indirmek zordur. Şekil dahi olsa Türk Silahlı Kuvvetleri'nin konumunu siyasi sıralamanın daha arkasına getiriyorsunuz. Yani 61'den bu yana yapılan bir uygulamayı tersine çeviriyorsunuz. Ama Başbakan bu konuda yavaş yavaş gidilmesinden yana... Hemen hızla bunu tersine çevirmenin, ters sonuçlar getirebileceğini düşünüyor. O bakımdan önümüzdeki bir iki yıl içinde bunu yapmasının güç olacağını düşünüyorum. Fakat kafasında, ve yapacak.

Nokta: Böylesi bir uygulama darbe olasılıklarını nasıl etkileyecektir? Yani orduyu bir şekilde kontrol altına almak gibi bir noktaya da gelebilir mi?

Birand: Ordunun konumunu değiştirerek müdahaleleri önleyemezsiniz. Ama bu tip yaklaşımla hiç değilse bir çarpıklık ortadan kaldırılmış olur. Aynı zamanda orduyla diyaloğu da artırmak gerekli. Diyalog kopukluğunu çözümlerseniz o zaman müdahalelerin geldiğinden önceden haberiniz olur.

geleceklerini önceden haber alabilmekti. Zaten Özal'ın bir başka niyeti de MİT'i sivilleştirmek değil miydi?

Kimi çevreler de, ordu-hükümet ilişkilerinin Batı modeline uydurulmasıyla askeri darbelerin önünün alınmasına yeterli olabileceği kanısındaydılar. DSP MYK üyesi, emekli korgeneral Şerafettin Uğur ise bu yaklaşımı eleştiriyordu. Uğur'a göre Batı'da ordu-hükümet ilişkilerinin dışında çok daha önemli güçler vardı darbeleri engelleyen: "Batı, askeri müdahaleleri bilinç ve eğitim düzeyi olarak geride bırakmıştır. En azından 100-150 yıldır bu konuda en ufak bir kesinti bile olmamaktadır. Çünkü sivil toplum kendi hak ve çıkarlarını koruyabilecek duruma gelmiştir."

Ya 300 olmazsa? Özal'ın sivilleşme yolunda düşündüğü ikinci operasyonun önünde kuşkusuz birçok engel vardı. Bunların başında ise Anayasa değişikliğini istediği gibi yapmasına olanak sağlayacak üçte iki çoğunluğa, yani 300 milletvekiline ulaşamama durumu geliyordu. İşte bu aşamada muhalefet partilerinin konuya nasıl yaklaştıkları büyük önem kazanıyordu.

SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, Özal'ın tasarısını prensip olarak desteklediklerini söylüyordu. Ancak birtakım kuşkularını da dile getiriyordu: "Bunun yapılmasıyla toplumun sivilleştiğini söylemek mümkün değildir. Önemli olan dü-

İnönü, Torumtay ve Özal... Özal'ın 1. ordu operasyonuyla, Torumtay'ı Genelkurmay Başkanı yapması, İnönü dahil herkes için sürpriz olmuştu

Şerafettin Uğur: "Batı'da darbeleri engelleyen asıl güç, gelişkin sivil toplumdur"

şüncenin sivilleşmesidir.'' Sağlar'ın diğer bir endişesi ise Özal'ın şahsına yönelik kuşkularından kaynaklanıyordu: ''Özal gibi sivil general düşüncesine sahip bir insanın atayacağı Milli Savunma Bakanı'nın konumu da, bugünkü konumundan farklı olmayacaktır. Ayrıca siyasi iktidar atadığı bakan aracılığıyla Silahlı Kuvvetler üzerinde bir baskı kurmak isteyebilir.''

DYP cephesi de olaya olumlu yaklaşıyordu. DYP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Dülger ''Bana kalırsa Türkiye bunu yapamadığı zaman demokratik olamaz. Bence bu fevkalade yerindedir. Her demokratik ülkede olduğu gibi ordunun nerede bulunması gerekiyorsa orada bulunması esastır'' diyordu. ''Müesseselerin fevkalade dönemlerde gelmiş oldukları yerleri demokratikleşme süreci içinde terk ederek, demokrasinin icap ettirdiği yerlere oturmaları gerektiğini''de sözlerine ekliyordu.

DSP Genel Sekreteri Nuri Korkmaz'a göre ise Türkiye'de sorunlar ordu-hükümet ilişkilerinin durumundan değil, yalnız ve yalnız Özal'dan kaynaklanmaktaydı: ''Özal gibi demokrasiyi ve hukuk devletini büyük ölçüde tek partili bir rejim şeklinde algılayan ve başkanlık sistemine özenen bir insanın düşünceleri altında bu tür müesse-

"Aksaklık şimdi mi ortaya çıktı?"

Bülent Ulusu Hükümeti döneminde Milli Savunma Bakanlığı yapan Antalya bağımsız milletvekili Haluk Bayülken'in var olan işleyiş konusunda* Nokta*'dan Mahmut Kurdoğlu'na yaptığı değerlendirme şöyle:

''Bu, çok ince, ve ülkenin menfaatlerini çok yakından ilgilendiren bir konudur, bu gibi kararlar hükmü karakuşi şeklinde almamıştır. 1960'a kadar mevcut olan bir durum, durup dururken değiştirilmemiştir. Birtakım uzun tecrübelerin neticesi olarak ortaya çıkmıştır. Bildiğiniz gibi, biz 1952'den bu yana NATO üyesiyiz ve Türkiye'deki bu statü 1960'ta değişti, 1960'tan beri de bu durum devam ediyor. 27 senedir bu durum NATO'da herhangi bir aksaklık yapmadı da şimdi mi yapıyor?

Bir ülkenin kendi bünyesinde askeri makamlara, sivil makamlara vereceği yer ve bağlantıları o devletin kendi ihtiyaçlarıyla orantılıdır. Bunun değerlendirilmesi başka ülkelere bakılarak yapılamaz. Tabii ki bunların birbirlerine etkisi olur. Örneğin daha önce bizde kuvvet komutanlıkları gibi bir bölünme yoktu. Bu önce Amerika'da ortaya çıktı daha sonra Avrupa ülkelerinde ve sonra biz de bu uygulamayı aldık. Bu tür uygulamalar gereksinmelerden kaynaklanıyor. Türkiye'de bugünkü Genelkurmay Başkanlığı'nın ve Milli Savunma Bakanlığı'nın durumu bir gereksinmeden ortaya çıkmıştır ve 27 senedir de uygulanıyor. Bunun değişmesi için ne gibi değişikliklerin ortaya çıkmasının gerektiği uzun bir konu. Bir cümlede bir şey söylemek imkânsız. Milli Savunma Bakanlığı yapmış bir insan olarak, bugün Milli Savunma Bakanlığı'yla Genelkurmay arasında bir çelişki, bir çekişme yoktur. Çünkü her iki kurumun görevleri kanunlarla sarih olarak düzenlenmiştir.

Türkiye'de Genelkurmay Başkanlığı'nın durumu NATO'da bir problem yaratmıyor. Örneğin Milli Savunma Bakanı gidiyor NATO'da Türkiye'yi temsil ediyor. Genelkurmay Başkanları toplantısında da Genelkurmay Başkanı temsil ediyor. Genelkurmay Başkanı Türkiye'de protokolde bakanlardan öncedir diye NATO'ya gidip savunma komitesinde Türkiye'yi temsil etmiyor ki, ve Genelkurmay Başkanı oraya geldiği zaman eğer arzu ederse gider Milli Savunma Bakanı'nın yanında oturur. Delegasyon Başkanı Savunma Bakanıdır. Böyle bir problem katiyen yoktur. Ama denebilir ki öyle olmasın da böyle olsun o da problem değildir, olabilir. Ama işin esası şudur, biliyorsunuz ki en kötü kanunla en iyi bir demokrasi gerçekleştirilebilir, en iyi kanunlarla da çok kötü bir demokrasi yapılabilir.

selerin kendi denetimi altında keyfi bir biçimde kullanılması son derece sakıncalı ve tehlikeli olur.'' ANAP ve Özal'ın ''ilelebet'' iktidarda kalacağı varsayımıyla yapılan bu değerlendirme ile Korkmaz, DSP'nin bu konuda karşı tavır alacağının ipuçlarını veriyordu. Bunun bir diğer kanıtı da Korkmaz'ın şu sözleriydi: ''Demokratik, parlamenter ve hukukun üstünlüğüne inanmış rejimlerde, Genelkurmay Başkanlığı ister Milli Savunma Bakanlığı, ister başbakanlığa bağlı olsun bu konu hiçbir sorun teşkil etmez.''

Hasan Esat Işık: ''Birinci koşul, olgun siyasal ortam''

Zinde güçlerin hassasiyeti. Özal'ın gül bahçesinin dikenleri hiç kuşkusuz yalnızca bazı muhalefet partileri değildi. Belki de daha önemlisi ordunun kendisini birinci dereceden ilgilendiren bu konuda nasıl bir tutum izleyeceğiydi. Özal'ın niyetini prensip olarak destekleyen birçok kişi ordunun bu konuda sorun çıkartmayacağını düşünüyordu. Örneğin Şerafettin Uğur şöyle diyordu: ''Davranışlarını zaten çağdaş ülkelerin düşünceleri ile bağdaştırmak subaylarımızın da en samimi isteğidir.'' Hasan Esat Işık ise sorun çıkmaması için birinci koşulun ''olgun bir siyasal ortam'' olduğunu belirtiyordu.

''Bence Genelkurmay MSB'ye bağlanamaz. Çünkü anayasal değişikliğe gitmek lazım. Bu o kadar basit değil.''

Nokta'nın görüşlerine başvurduğu, yaş sınırı nedeniyle Silahlı Kuvvetler'den yeni ayrılmış bir emekli orgeneral de Bayülken ile benzer şeyleri savunuyordu: ''Oturmuş ve hiçbir mahzuru görülmemiş sistemi

"Sonuç iç açıcı olmayabilir..."

Yaş sınırı nedeniyle Silahlı Kuvvetler'den yeni ayrılmış bir emekli orgeneral* Nokta'*dan Aytekin Yıldız'ın sorularını yanıtladı.

Nokta: Ordunun bugünkü devlet protokolü ile ilgili bir değişiklik isteği var mı?

E.O.: 1961'den beri uygulanan sistem ve protokol uzun yılların tecrübelerinden sonra ortaya çıkmıştır ve Türk Silahlı Kuvvetleri'ni rahatlatmıştır. Daha önceki yıllarda, Milli Savunma Bakanlığı yapan emekli bir kurmay albay ile Genelkurmay Başkanlığı'na yükselmiş orgeneralin ilişkilerinin hiç de hoş olmadığını hatırlarız. Bu rahatsızlıklar son bulmuştur. Bugünkü durumdan bir sıkıntımız yoktur.

Nokta: ANAP'ın Anayasa'yı değiştirmeye yeter bir milletvekili sayısı ile Meclis'e girmesi halinde, yapmayı tasarladığı Anayasa değişiklikleri arasında, Genelkurmay Başkanlığı'nın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanması konusundan da söz ediliyor. Örneğin, Anayasa'nın 117. ve 118. maddelerindeki sıralamanın değiştirilmesi konusu tartışılıyor. Böyle bir girişimi ordu nasıl karşılar?

E. O.: Oturmuş ve hiçbir mahzuru görülmemiş sistemi değiştirmenin asla bir faydası olmaz. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin hassas olduğu bazı konular vardır. Devlet yönetimine talip olan kişilerin hizmetin hassas dengeler üzerinde yürütülmesi gerektiğini bilmeleri gerekir. 1950-60 yıllarında ülkeyi yönetenlerin Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bakış açılarının ne kadar yanlış olduğu, daha sonraki dönemlerde görülmüştür. ''Ben bu orduyu yedeksubaylarla yönetirim'' diyebilen talihsiz bir yöneticinin hiçbir zaman onaylanmayacak acı sonu hepimizin hafızalarında hâlâ canlı olarak durmaktadır. Ben sözünü ettiğimiz konuda bir sistem ya da protokol değişikliğine gidileceğini zannetmiyorum. Bunu bir dedikodu ya da abartılmış bir mesele olarak görüyorum. Eğer bu düşünce doğru ise ve uygulamaya konma konusunda da karar verilmişse, sonucun pek iç açıcı olmayacağı görüşündeyim.

Nokta: NATO Bakanlar Komitesi'ne her ülkenin milli savunma bakanı genelkurmay başkanı ile birlikte katılırken (Türk Genelkurmay Başkanı bakandan önce geldiği için) Milli Savunma Bakanımız daha ast rütbedeki bir generalle toplantıya katılıyor. Bu durum NATO ile ilişkilerimiz açısından herhangi bir aksaklığa veya eleştiriye yol açıyor mu?

E. O.: Şimdiye kadar böyle bir eleştiri hatırlamıyorum. Bizim durumumuza NATO ülkeleri de alıştılar. Asıl olan özdür, şekil çok daha geri planda kalan bir hususdur. Bu tabloya bakarak o ülkedeki demokratik sistemle bağlantı kurmak yanlış bir düşüncedir.

Nokta: Konuyu, ordunun siyasi otoriteye bağımlılığı açısından değerlendirir misiniz?

E. O.: Türk Silahlı Kuvvetleri'ni siyasal otorite ile bağlantılı göstermeye yönelik heves ve özlemler her defasında hüsrana uğramıştır. TSK hiçbir siyasal otoritenin sempatizanı olamaz. TSK Atatürk ilkelerine yürekten bağlı, köklü bir geleneğe ve töreye sahip bir kuruluştur. Milletin öz varlığıdır, milletin hizmetindedir.

"Yazarken yaratmak, önceden hazırlanan taslağın sınırlarını aşmak; araştırmak, içimizdeki o derin gerçeğe kulak vermek demektir."

Cesare Pavese

Yazıdır insanoğlunu çağdaş kılan... Yazıyla kendini eğitir, dünyaya seslenir, yazıyla varoluşunu belgeler, yarınlara ulaşır...

Ve yazısıdır insanı farklı kılan... Yazısı ve kalemi... Önce kalemini seçer çağdaş insan ve kalemiyle biçimlendirir yazısını... Kalemle paylaşır düşüncesini, bilgisini... Yazı kalemle çıkar yola

...ve "insan" yazıyla başlar

Scrikss

Scrikss Dolmakalem 17

ATT

SHELL AFİŞ YARIŞMASI

"Hayatınız Bizim İçin Değerlidir"

"Hayatınız bizim için değerlidir" konulu yarışmanın amacı, trafik kazalarını en alt düzeye indirmek, trafik konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan çocukları ve halkı eğitmek, direksiyon başındaki sürücüyü ikaz etmek, onu trafik kazalarına karşı uyanık tutmak, yayaları muhtemel trafik kazalarına karşı uyarmaktır.

KATILMA KOŞULLARI:
- *Yarışma tüm grafik sanatçılarına açıktır.*
- *Sanatçılar tek başlarına ya da ekip olarak yarışmaya katılabilirler.*
- *Her sanatçı yarışmaya istediği sayıda yapıtla katılabilir.*
- *Katılan yapıtlar hiçbir şekilde görülmüş, benzer, kopya edilmiş, tümü ya da bir bölümü daha önce başka amaçla kullanılmış olmayacaktır, bu tür yapıtlar yarışma dışı bırakılacaktır. Benzerlik durumu, yarışma sonrası ortaya çıkarsa, konu ilgili yasalar uyarınca çözümlenir.*
- *Seçici kurul, birinci seçilen yapıtın sanatçısından gerekli gördüğü değişiklikleri isteyebilir; bu değişiklikler için ayrıca ücret ödenmez.*
- *Yarışmacılar, yapıtlarının arka tarafına, sağ üst köşeye isim, açık adres ve varsa telefon numaralarını yazacaklardır.*

YARIŞMACILARDAN İSTENENLER:
- *Afişte "Hayatınız bizim için değerlidir" başlığı ve ekte örneği verilen Shell amblem ve logotype'ı yer alacaktır.*
- *Afişin çalışma boyutları, 50 × 70 cm. kâğıt üzerinde en çok 48 × 68 cm'dir.*
- *Yapıtlar, baskıya geçilmesi için herhangi bir ek çalışma gerektirmeyecek biçimde, bitmiş bir tasarım olarak hazırlanacaktır. Sanatçı yapıtında illüstrasyon kullanıyorsa, bunu 50 × 70 cm. boyutlar içinde hazırlayacak, işin tire bölümlerini (başlık, logo vs.) ayrı bir siyah - beyaz orijinal olarak verebilecektir. Tümü tire olan işlerde sanatçılar, 50 × 70 cm. siyah - beyaz orijinalin yanı sıra diledikleri boyutta renkli taslak hazırlayacaklardır. Sanatçının önerisi fotoğraf gerektiriyorsa, fotoğrafın izdüşümü siyah - beyaz orijinal üzerine işlenecek, ayrıca 6 × 6'dan küçük olmamak üzere diası verilecektir. Baskıda renk sayısı sınırlaması yoktur. Ekstra renk kullanılması ya da tire renklerle çalışılması halinde bu renklerin örnekleri verilecek ya da pantone katalog numaraları belirtilecektir.*
- *Her türlü sunuş tekniği kullanmak serbesttir. Yapıtların paspartulanması ya da sert malzeme üzerine yapıştırılması zorunluluğu yoktur.*
- *Gerek gören yarışmacılar yapıtlarını açıklamak için, A - 4 kâğıdı geçmeyen, daktilo edilmiş bir notu yapıtlarına iliştirebilirler.*

SÜRE:
- *Yapıtlar en geç 12 Ocak 1988 günü saat 18.00'e kadar aşağıdaki adrese posta ya da imza karşılığı elden teslim edilmiş olacaktır.*

ADRES:
The Shell Company of Turkey Ltd.
Büyükdere Cad. No: 32
Mecidiyeköy/İstanbul

ÖDÜLLER:
1. Ödül: 5 milyon TL.
2. Ödül: 2,5 milyon TL.
3. Ödül: 1,5 milyon TL.
Mansiyon: 3 × 500.000.- TL.

Her ödül sahibine ayrıca ödül plaketi verilecektir.

SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ *(Alfabetik sırayla)*
Yurdaer Altıntaş
Grafik sanatçısı, GMK üyesi
Nezih Demirkent
İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanı
Mengü Ertel
Grafik sanatçısı, GMK üyesi
Şükrü Gürler
İstanbul Trafik Şb. Md. Mv.
Sadık Karamustafa
Grafik sanatçısı, GMK üyesi
Vecdi Kızıldemir
Shell, Basın ve Enformasyon Müdürü
Mesut Manioğlu
Grafik sanatçısı, GMK üyesi
Levent Tuna
Grafik sanatçısı, GMK üyesi
İsmet İslimyeli
Cenajans, Art Direktör

SEÇİCİ KURUL DANIŞMANLARI *(Alfabetik sırayla)*
Suphi Altan
Trafik Kazalarını Önleme Cemiyeti Başkanı
Nizamettin Ateş
Karayolları Trafik Eğitim Şefi
M. Nail Keçili
Cenajans Yönetim Kurulu Başkanı
Prof. Kemal Kutlu
İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi, Ulaştırma Ana Bilim Dalı öğretim üyesi
Mustafa Önder
Shell, Ticaret Müdürü
Kayhan Öztepe
İstanbul Televizyonu Müdür Yardımcısı
İhsan Yalçın
İstanbul Vali Muavini
Prof. Nadir Yayla
İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi, Ulaştırma Ana Bilim Dalı öğretim üyesi

YARIŞMA SEKRETERİ:
Filiz Garan
Cenajans, Halkla İlişkiler ve Organizasyon Sorumlusu. Tel.: 143 62 00 (10 hat)

DUYURU:
- *Sonucun açıklanmasından sonra 15 gün içinde geri alınmayan yapıtların zarar görmesi ya da kaybolmasından Shell sorumlu tutulamaz.*
- *Kazanan yapıtların sahipleri, kazandıkları ödüllerin verilmesinden sonra, yapıtlarına ilişkin bütün haklarını Shell'e devretmiş sayılırlar.*
- *Yarışmaya katılan kişi bu şartnameyi kabul etmiş sayılır. Yarışma Şartnamesi'ne uymayan yapıtlar yarışma dışı bırakılır.*
- *Bu yarışma GMK Grafik Yarışmaları Yönetmeliğine uygundur.*

SHELL, TÜM YARIŞMACILARA BAŞARILAR DİLER.

Shell

Postadaki gecikmeler dikkate alınmayacaktır. Yapıtlar postada zarar görmeyecek biçimde paketlenmelidir. Yapıtın postadan ötürü zarar görmesinden Shell sorumlu tutulamaz

değiştirmenin asla bir faydası olmaz.'' Emekli orgeneral, politikacıları ''hassas dengeler'' konusunda ''hassas'' olmaları konusunda uyarıyordu. Kısa süre öncesine kadar ordunun üst kademelerinde görev yapmış bu kişinin görüşlerinin, halen görev başında bulunan subayları ne derece bağladığı bilinemezdi ama verdiği örneğin çok çarpıcı olduğu da tartışmasızdı: ''...'Ben bu orduyu yedeksubaylarla yönetirim' diyebilen talihsiz bir yöneticinin hiçbir zaman onaylanamayacak acı sonu, hepimizin hafızalarında hâlâ canlı olarak durmaktadır.''

''Vallahi, cesur bir başbakandır, belli olmaz. Ben Öztorun meselesini bile yapamaz diyordum, ama oldu.'' ANAP Adana Milletvekili Erdal Durukan, Özal'ın yeni tasarısı hakkında görüşlerini dile getirirken, ANAP saflarında da ''ikinci sivilleşme operasyonunun'' şaşkınlık ve çalkalanmalara yol açacağını gösteriyordu. Örneğin ANAP'ın asker kökenli Bitlis Milletvekili Faik Tarımcıoğlu da Genelkurmay'ın statüsünün değişeceğine inanmıyordu: ''Sanırım bir hazırlığı, altyapısı yoktur. Sanırım yalnızca bir yakıştırmadan ibarettir.''

Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri Ali Baransel: "Konu resmen iletilmedi"

Peki, Cumhurbaşkanlığı ne diyordu böyle bir operasyona?

''Böyle bir konu, Sayın Cumhurbaşkanımıza yetkili mercilerden yansımış değildir. Varsayımlar üzerine görüş bildirmemizin doğru olmayacağını takdir edersiniz.'' Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri Ali Baransel, **Nokta**'nın sorularını böyle yanıtlıyordu. Ne var ki konunun yetkili mercilere yansımamış olması Özal'ın ''sivilleşme yolundaki ikinci büyük operasyon'' düşüncelerinin, politik kulislerin bir numaralı maddesi olmasını engellemiyordu. Ve kulislerde konuşulan bir başka nokta da, Özal'ın bu operasyonla demokratik kamuoyundan bir puan daha kazanacağıydı.

Gül BÜYÜKBEŞE, Ayşe SAZAK, Ruşen ÇAKIR.

HER PAZAR
ENGİN EGE TANGO ORKESTRASI
ŞECAATTİN TANYERLİ
NEZAHAT ONANER
ECE BAR
168 66 60 - 61

KONTROLSUZLUĞUN SIRASI DEĞİL!

Devir eski devir değil.
Bazı şeyler artık çok kolay...
Artık kontrollu yaşamalısınız.
Şimdi bir **Prezervatif** var Türkiye'de
Uzmanların uzun deneylerden sonra
önerdikleri ünlü bir marka: **CONTROL**
Sizde **CONTROL** alın; Rahat olun, Mutlu olun.

Ünlü PREZERVATİF Türkiye'de
CONTROL/**RITARDANTE:** Özel kremi ile ilişkiyi uzatır.
CONTROL/**TANTO:** Özel dokusu ile ilişkiyi hareketlendirir.
CONTROL/**SENSOR:** İnce yüzeyi ve rengi ile ilişkiyi renklendirir.
CONTROL/**FANTASY:** Özel kremi ile ilişkiyi romantikleştirir.

BAYİLİKLER VERİLECEKTİR
Türkiye Distribütörü: **BİLİMSEL KOLL.ŞTİ.**
Taksim, Sıraselviler Cad. No. 66/4 İSTANBUL
Tel: 143 41 73-149 96 33,
Telex: 25963 bies tr. Telefax: 149 47 87

CONTROL
TSE 4185'e uygundur
ARTSANA

POLİTİK MÜLTECİLER / YURDA DÖNÜŞ KAMPANYASI

TİP ve TKP yöneticileri dönüş hazırlığında...

Bir süre önce birleşmeye karar verdiklerini açıklayan Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi yöneticileri toplu halde Türkiye'ye dönüş hazırlığı yapıyor. Aynı zamanda Türkiye'de legal bir komünist partisinin kurulması için başvuru çalışmaları da sürüyor.

Behice Boran'ın Zincirlikuyu Mezarlığı'ndaki cenaze töreni sırasında, kalabalık normal adımlarla yürürken birden ön saflardan geriye doğru bir "yarma harekâtı" başlıyordu. Görevliler, telaşlı bir şekilde kalabalığı ikiye ayırıyor ve arkadan gelen "önemli konukları" hızlı bir şekilde öne çıkartmaya çalışıyordu. Herkes birbirine "Geldiler mi?" sorusunu yöneltiyor, kimisi buna "Yok canım daha nerde?" derken kimi de "Valla olur mu olur belki de gelmişlerdir" diye yanıt veriyordu. Sonunda ön saflara geçirilenlerin çeşitli Avrupa ülkeleri komünist partilerinin temsilcileri oldukları anlaşılacaktı ama doğrusu gelmeleri beklenenler onlar değildi. Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Merkez Komite üyeleri bekleniyordu. Çünkü iki gün önceden başlayarak Merkez Komite üyelerinin bir uçağa binerek Yeşilköy'e inecekleri söylentisi hemen tüm sosyalist çevrelere yayılmıştı. Kimileri buna "Dedikodu", kimileri "Balon" diyor, kimileri de "Bekleyin görün" demekle yetiniyordu. İkinci heyecan çarşamba günü yaşanacak ancak çarşamba da beklenenler gelmeyecek ve toplu gelişin ileri bir tarihe ertelendiği söylenecekti.

Evet tüm bu söylentiler doğruydu. Brüksel'de üst üste toplantılar yapan TİP ve TKP yöneticileri "ülkeye toplu dönüş eğilimini" benimsemişlerdi. Zaten bu konudaki eğilimlerini de resmen yansıtmışlardı. Behice Boran'ın Brüksel'den uğurlandığı gün TİP'in Genel Sekreteri Nihat Sargın "Behice Boran, onbinlerce politik göçmenin yurda dönüş özleminin sembolüdür" diyor, TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu da aynen şunları söylüyordu: "Şimdi önümüzde son derece önemli bir dönem var. Bu, bizim yasal yaşama gireceğimiz bir dönemdir. Komünistler ülkeye dönmelidirler ve hem de bugün dönmelidirler. Komünistler Türkiye'ye dönecektir ve bugün dönüyorlar."

Haydar Kutlu: "Komünistler ülkeye dönmelidirler ve hem de bugün dönmelidirler"

Legal parti. Komünistlerin dönüş isteğinin açığa çıkması Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın demeçleriyle sınırlı değildi şüphesiz. Üst düzey parti yöneticileri "Böyle bir eğilimin benimsendiğini" açıkça söylüyorlardı. Üstelik olay sadece ülkeye dönüşle de sınırlı değildi. Hedef Türkiye'de komünist ismi taşıyan bir partiyi yasal olarak kurma mücadelesini bütün kanallarıyla gündeme getirmekti. Hedefin bu olduğunu Behice Boran da birleşme açıklamasını yaptığı sırada söylemiş, Haydar Kutlu da **Nokta**'ya yaptığı açıklamada legalleşme için çalıştıklarını doğrulamıştı. Ancak bu legalleşmenin nasıl olacağı henüz tam olarak aydınlığa kavuşmamıştı. Çünkü Siyasi Partiler Kanunu'nun 96'ncı maddesi "Komünist, faşist ve benzeri isimler taşıyan partilerin kurulmasına izin vermiyor"-du. Cumhuriyet Başsavcısı Firuz Çilingiroğlu "Olamaz, bu isim altında parti kurulamaz. Mesele malum. Parti kurulunca dilekçe İçişleri Bakanlığı'na verilecek oradan da bize gelir. Biz inceleriz. Siyasi Partiler Kanunu'na göre böyle olmaz deriz. Bu isim altında değil de başka isim altında kurulabilirler" diyordu. TİP ve TKP ya da ortak adlarıyla TBKP yöneticilerine göre durum çelişkiliydi. Anayasa'da böyle bir yasak yoktu. Bir Anayasa tartışması vardı ve AET'ye üye olmaya hazırlanan bir Türkiye'nin çağdışı kanunları bir bakıma Anayasa ile çelişki yaratıyordu. Onlar bu çelişkiyi zorlamaya kararlıydılar. Bu sorunu çözmek çağ atlama fetvaları veren Özal ve hükümetinin işi olacaktı.

Siyasi partiler ne diyor? Ankara'da **Nokta**'dan Can Karakaş'ın yaptığı kısa bir soruşturma,Türkiye'de yasal bir komünist partisinin kurulması olasılığı karşısında siyasi parti yöneticileri de aslında hazırlıklı olmadıklarını gösteriyordu. Örneğin ANAP Genel Başkan Yardımcılarından Bülent Akarcalı, "Bir kanun varken uygulanır, o kanun değişmeden bir gerekçe uydurulup atlanamaz. Bir seçim arefesinde böyle bir davranış en azından maksatlı olarak tanımlanır" diyordu. DYP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Dülger ise topu Türk siyasi potasına atıyor ve şunları söylüyordu: "Türk siyasi potası, şu anda bunu hazmedecek durumda değil.Bir iktidar mücadelesinde Türkiye henüz Marksist düşünceyi hazmedecek durumda değil. Ama olacak tabii. Bir yerden biri başlayacak. Başlıyorlarsa da biraz da sıkıntıya katlanacaklar. Çünkü geçilmemiş yolda bir sürü diken de var." Bu konuda en net olarak konuşan ise Fikri Sağlar'dı. Şöyle diyordu SHP Genel Sekreteri: "SHP, her türlü fikrin yasal çerçeveler içinde savunulmasını, anlatılmasını destekler. Ayrıca her türlü fikrin de partileşmesini demokrasinin bir geleneği olarak kabul eder. Anayasa değişikliği istememizin nedeni de bu. Fakat buna faşist partileri katmıyoruz." Refah Partisi Genel Başkan Yardımcısı Rıza Ulucak ise "Kökü dışarda olan bir şeye mevzuat müsaade etmediği cihetle kendilerinin de konuya ihtiyatla yaklaştıklarını" belirtiyor, "prensip olarak da bütün görüşlerin ne isim altında olursa olsun ortaya konulabilmesi fikrinde olduklarını" söylüyordu. MÇP Genel Başkan Yardımcısı Bülent Yahnici ise "Türkiye gerçeklerinden doğan sosyalist fikirlere saygılıyız. Ancak gayrı milli, Türkiye'yi bir başka uluslararası gücün direkt etkisine sokacak fikirlerle gelen her harekete karşıyız. Ama bunun dışında komünizm de olsa dediğim ölçülere uygun kalmak suretiyle kurulmasında sakınca görmüyorum" diyordu.

LÜTFÜ ÖZEL / NOKTA

Kahveci: "Demir Özlü'nün de dönme zamanı gelmedi mi?"

Kahveci'nin çağrısı. İç siyasal cephede tartışmalar böyle sürerken sürpriz bir çıkışı ANAP'tan Adnan Kahveci gerçekleştiriyor ve kendisiyle röportaj yapan İsveç TV'si aracılığıyla yurt dışındaki politik göçmenlere "yurda dönün" çağrısı yapıyordu. Bugüne kadar yaptığı çeşitli açıklamalarla önce "çağdaş liberal" unvanını kazanan İstanbul'un bir zamanlar "küçük Moskova"sı olan Kartal ilçesinden adaylığını koymasıyla da "Kızıl Kahveci" şeklinde takılmalara ve esprilere konu olan Kahveci, İsveç I. Kanal'dan Türk asıllı muhabir Hanif Gözen Delibaş'a şunları söylemişti: "Dışarıda bulunan vatandaşlığını kaybetmiş Türklere dönmeleri için çağrıda bulunuyoruz.

Bülent Akarcalı seçim nedeniyle zamanlamayı doğru bulmuyor

AYŞEGÜL EVREN / NOKTA

Mehmet Dülger'e göre Türk siyasi potası bunu şu anda hazmedemez

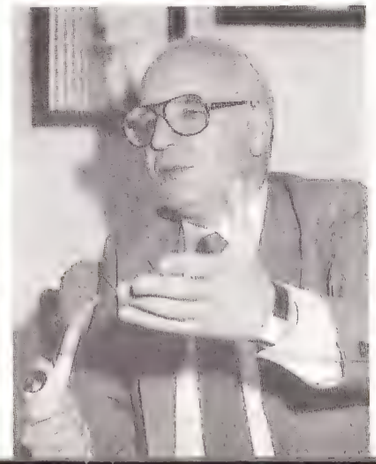

Niçin? Yaraların sarılmasını istiyoruz. Yaraların sarılması ülkeye yarar getirecek diyoruz. Bu insanlarımız arasında da ülke için çalışmak isteyenler olduğuna inanıyoruz. Gelişen Türkiye'nin beyinlere ihtiyacı var. Hiç kimseye karşı ne özel bir garezimiz, ne de özel bir sempatimiz var. Ve yargı hariç her konuda da problemlerin çözümüne yardımcı olacağız. Örneğin vatandaşlığa geçmeyle ilgili sürecin hızlandırılması ve bu süreçteki sorunların halledilmesi gibi.'' Kahveci İsveç'te bulunan yazar Demir Özlü'ye de özel bir çağrıda bulunuyor ve ''Demir Özlü'nün de dönme zamanının geldiğine inanıyorum''diyordu.

Kahveci'nin çağrısı henüz TV'de yayınlanmadan İsveç'ten **Nokta** muhabiri Abdullah Görgün vasıtasıyla haberi öğrenen Demir Özlü ise şunları söyleyecekti: ''Ben bu işin bireysel çözümünü bugüne kadar aramadım. Bu tür çözüm yollarının objektif hukuksal esaslara bağlanmasını isterim. Demokrasilerin yapması gereken de budur. Türk hükümetine itibar kazandıracak olan da budur. Ama ben Türkiye'ye mutlaka döneceğim. 5 Mayıs babamın vefat tarihidir. 1983'te cenazesinde bulunamadım. Bu içimde bir yaradır. Ama 1988 5 Mayısı'nda,ki 5.yıldönümüdür,her halükârda döneceğim ve babamın mezarını ziyaret edeceğim. Biliyorum, Yunan cuntası Melina Mercouri'nin babası ölünce ona izin vermişti ve ona kimse dokunamamıştı. Ben de hiç değilse böyle uygarca bir davranış görmek isterim.'' 1983'te vatandaşlıktan çıkartılan İş Müfettişleri Sendikası Başkanı Ahmet Erol da dönmek isteyenlerdendi. Erol, sivil mahkemede yargılanmak istiyordu. Ama bu mümkün olmasa bile ''ne pahasına olursa olsun İsveç'te kalmayı düşünmüyor ve dönmeyi istiyordu.'' Maden-İş Başkanvekili ve DİSK Yönetim Kurulu üyesi Ekrem Aydın da böyle bir çağrıyı olumlu bulanlardandı. Aydın, işkence görmeden mahkeme önüne çıkartılma güvencesi istiyor ve yurda dönmeye hazır olduğunu söylüyordu. Avrupa Demokratik Sol Türk Dernekleri Federasyonu Eşgüdüm Kurulu Başkanı Hadi Orman da dönüşü için ''özgürlükçü ve çoğulcu bir demokrasi doğrultusunda adımlar atıldığının gösterilmesini istiyor''du.

Sonuçta politik göçmenlerin dönüş tarihleri ve parti yöneticilerinin hangilerinin geleceği şimdilik resmen açıklanmıyordu ama ''içerde'' ve ''dışarda'' yoğun hazırlıkların olduğu gözleniyordu. Bu belki de Mustafa Suphi'lerden sonraki ikinci büyük dönüş olacaktı ama hiç değilse bu kez herkes inanıyordu ki sonları onlar gibi, daha doğrusu ''on beşler'' gibi olmayacaktı.

Emin TANRIYAR

"Gerekli girişimlerde bulunmamı rica ettiler"

Politik göçmenlerin Türkiye'ye dönmelerinin gündeme gelmesi ile ilgili olarak Avukat Atilla Coşkun* Nokta'*nın sorularını yanıtladı.

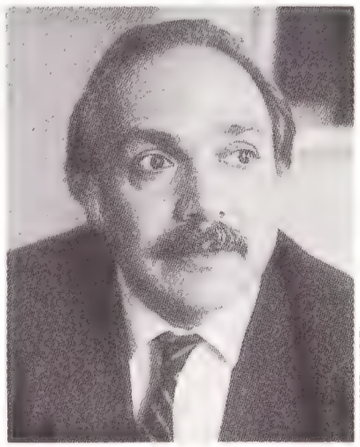

ERZADE ERTEM / NOKTA

Nokta: Sayın Coşkun, politik göçmenlerin, yurda dönmeleriyle ilgili muhtemel hukuki sorunlar ve bunun çözümüne ilişkin düşünceniz nedir?

Coşkun: Öncelikle şunu belirtmek istiyorum: Yurt dışında yaşayan politik göçmenlerin, komünistlerin ülkeye dönmeleri sorunu, özünde politik içerikli bir sorundur. Hükümetin, komünistlere yasal çalışma hakkını kabul etmesi, yani demokrasinin sınırları konusunda çağdaş bir tavır alması demektir. Diğer bir deyişle hükümet, AET standartlarına uygun bir demokrasiye geçişi kabul edip etmediğini açıklamak durumu ile karşı karşıyadır. Bu da politik bir kararı gerektirir.

Nokta: Politik göçmenler arasından avukat olarak size herhangi bir başvuru yapıldı mı?

Coşkun: Şu sıralarda yurt dışında politik göçmen olarak yaşayan bazı demokratik örgüt yöneticisi müvekkillerim, ülkeye dönmek arzusunda olduklarını bana bildirerek, gerekli girişimlerde bulunmamı rica ettiler. Bu nedenle, mesleki görevim gereği konu ile doğrudan ilgileniyorum ve gerekli girişimlerde de bulunuyorum.

Nokta: Peki, bu girişimler ve ön hazırlıklar sırasında herhangi bir sorun ya da zorlukla karşılaşıyor musunuz?

Coşkun: Henüz ciddi bir sorun ve engelleme ile karşılaşmış değilim. Ama yoğun bir ilgi ve merak söz konusu. Öte yandan yerli ve yabancı basının haklı olarak haber almaya yönelik zorlaması var. Bunlar da olacak tabii.

Nokta: Adnan Kahveci, İsveç televizyonu aracılığı ile yurt dışında yaşayan politik göçmenlerin ülkeye dönmeleri çağrısında bulunduğunu söylüyor. Bu dönüş sırasında söz konusu olabilecek teknik hukuki sorunlar nasıl aşılabilir?

Coşkun: Yürürlükteki hukuk düzenine göre aşılması gerekli bürokratik ve yargısal bazı sorunların bulunduğu bir gerçek. Örneğin, ülkeye dönecek politik göçmenlerin pasaport sorunu, dönüş sırasında avukatları ile ilişki kurmaları ve bazı politik göçmenler için önceden mahkemelerce verilmiş olan gıyabi tutuklama kararları gibi. Bu gibi teknik sorunların çözümü, hükümetin olaya yaklaşımındaki politik tutumla doğrudan ilgilidir. Hükümetin, komünistlerin düşünce açıklama ve örgütlenme özgürlüklerini tanıması, yani demokrasinin sınırları konusunda olumlu bir yaklaşım içerisinde olması halinde bu gibi sorunlar ''hukukun üstünlüğü'', ''savunmanın dokunulmazlığı'', ''adil ve demokratik yargılanma hakkı'' ilkeleri çerçevesinde aşılamaz değildir.

Kravat 'konuşur'...

Giysinizle, gömleğinizle konuşur.
Uyum kurmak ister onlarla...
Renkler, desenler, çizgiler özenle birleştiğinde
şıklığınızın 'konuşması' için...

Binbir Vakko Kravatı'ndan biri...

Vakko

"MODA KRAVATTA DA VAKKO'DUR"

ELLE

Tarikatlar Özal'a küstü

Önde gelen Nakşibendi şeyhlerinden Prof. Mahmut Esat Coşan, Muhammed Raşit Erol, Mahmut Ustaosmanoğlu ANAP'a karşı RP'yi desteklemeye karar verdi. Desteğin nedeni başörtü yasağı, serbest faiz politikası ve ANAP listelerinde İslamcılara rağbet edilmemesi.

"Bazı kurnaz (!), hesapçı ve suskun kişilere şimdi hesap sorma zamanımız geldi; bizim dertlerimize acımasız bir şekilde lakayıt kalmalarını asla unutmamalı ve mutlaka cezalandırmalıyız." Bu satırlar **Kadın ve Aile** dergisinin Ekim 1987 sayısının başyazısından alınma. Tüm İslami çevrelerde büyük gürültüler koparan "Seçimlerdeki mühim görevimiz" başlıklı yazının yazarı ise Prof. Mahmut Esat Coşan. Yani **Türkiye'nin en güçlü İslami cemaatlerinden olan Nakşibendiliğin İskenderpaşa Dergâhı'nın şeyhi.**

Yazının, gürültü koparmasının en önemli nedeni, Prof. Coşan ve müritlerinin 12 Eylül sonrasında, kısa bir süre önceye kadar güncel politikaya bulaşmamalarına karşın şimdi bütün güç ve olanaklarını bilfiil Refah Partisi için kullanmaya karar vermeleri. Prof. Coşan'ın unutulmamasını istediği husus "tesettür düşmanlığı ve başörtüsü zulmü." Cezalandırılmalarını istedikleri ise, hiçbir şey olmamış gibi "şirin gözüküp, oy istemeye gelebilecek olan" politikacılar, kısacası ANAP'lılar.

Liste mağdurları. Ancak ANAP'a karşı tavır alan yalnızca Prof. Coşan ve müritleri değil. Birçok etkin İslami cemaat de aynı yolu izliyor ve bütün yollar RP'ye ve dolayısıyla Prof. Necmettin Erbakan'a çıkıyor. Tepkilerin başta gelen nedeni ise başörtü ama birçok başka ANAP icraatı da söz konusu. Örneğin Refah Partisi Genel Başkan Yardımcısı Rıza Ulucak'a göre, "Özal'ın serbest faiz politikası." Örneğin Milli Gazete yazarı Zeki Ceyhan'a göre, "Milyonlar harcanıp yaptırılan genelevler, fuhuşun azıtması..." Örneğin Zaman gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fehmi Koru'ya göre, "1 Kasım hesabıyla ANAP merkezince hazırlanan aday listelerinde 'muhafazakâr, mukaddesatçı, İslamcı' isimlerin dışlanması." Öte

Zeki Ceyhan: "Eski politikacıların yanı sıra, eski kalemlerin de RP'ye dönmesi canlılığı artırdı"

Rıza Ulucak: "Özal'ın serbes faiz politikası Müslümanları ANAP'tan soğuttu"

ADEM ALTAN / NOKTA

TOPRAK

Çok yaşa Gala!

Yeni Gala Kapaklı Mendil

yandan aynı listelere "Solculuğu tescillenmiş isimlerin, artistlerin, futbolcuların konulması."

Milletvekilliği adaylığı konusunda Özal'ın hışmına uğrayan çoğu MSP'de çalışmış nice "mukaddesatçı" bu konuda örnek gösteriliyor. Erbakan'ın özel kalem müdürlerinden Fatih Uğurlu, eski MSP milletvekilleri Reşat Aksoy, Hasan Seyithanoğlu, Zaman gazetesi yazarı Serhan Karagil bunlardan yalnızca birkaçı.

Refahçılara göre listelerde yer alabilmiş az sayıda "mukaddesatçı" bulunuyor. En başta şair Erdem Beyazıt olmak üzere İdris Arıkan, Alaaddin Fırat, Mehmet Emin Seydagil, Adil Küçük milletvekilliğine yakın. Ancak Ali Osman Emrehan, Muhiyettin Mutlu, Seyit Ahmet Dalkıran'ın 1 Kasım'a göre hazırlanmış listelerdeki yerleri seçilme olasılıklarının az olduğunu gösteriyor.

Mahmut ve Raşit Hocalar da RP'de. Listelerdeki isimler nedeniyle ANAP yerine RP'yi desteklemeye karar kılan grupların en önemlisi ise Nakşibendilerin Fatih Çarşamba merkezli İsmail Ağa Dergâhı. RP'ye yakın çevreler, sık sık Şeyh Mahmut Ustaosmanoğlu'nun elini öptüğünü söyledikleri Zonguldak Milletvekili Engin Cansızoğlu'nun RP'ye geçip, seçim gezilerine katılmasını bu desteğin kesinleşmesi olarak gösteriyorlar.

RP'ye bir başka önemli tarikat desteğinin ise uzaklardan, Adıyaman'dan geldiği söyleniyor. Menzil Dergâhı Şeyhi Muhammed Raşit Erol'un "RP'ye oy atın" şeklinde emir ve fetvalar verdiği söylentileri özellikle ANAP'ın Güneydoğu'da işlerini oldukça zorlaştıracağa benziyor. 12 Eylül'ün hemen ardından sürgüne yollanan Erol'un temkinli davranmaya başlaması bu söylentilerin doğrulanmasını güçleştirmekle birlikte RP çevreleri birçok ilde Erol'un bağlılarının partileri adına hareket ettiğini belirtiyorlar. Geçmişte Alparslan Türkeş ve MHP'ye sempatiyle baktığı söylenen Erol'un MÇP'ye ilgi göstermemesi ise bu partinin eski gücünden çok çok uzaklarda olması ile açıklanıyor.

Baraj geçilemezse... "Kalabalıklar belki ANAP, SHP mitinglerine göre az ama içlerinde öylesine dinlemeye gelen yok. Hatta sempatizan bile değil, çoğu militan. Öyle diriler ki, ben RP'nin son günlerdeki durumunu 1973 öncesi MSP saflarındaki coşkunluğa benzetiyorum." Milli Gazete yazarı Zeki Ceyhan'ın sözleri RP'nin kısa süre önce başlattığı hamleyi böyle özetliyordu. "Bunun birinci nedeni kuşkusuz, 12 Eylül öncesi sahip bulunulan tarikat desteklerinin birçoğunun ANAP'tan geri alınmış olmasıydı. Ancak başka nedenler de vardı. Ekim başında yapılan kongreyle Necmettin Erbakan'ın genel başkanlığa, eski MSP yöneticilerinden bazılarının RP MYK'sına seçilmesi özellikle seçim çalışmalarına büyük bir canlılık kazandırıyordu. Eski politikacıların yanı sıra eski kalemlerin de RP'ye dönmesi bir katkıydı." Örneğin şu ya da bu nedenle RP'den uzak düşmüş olan Sadık Albayrak, Mehmet Fahri, Zeki Ceyhan, Hüsnü Aktaş gibi yazarlar yine Milli Gazete için, diğer bir deyişle RP ve Erbakan için yazmaya başlamışlardı.

Ancak bütün bu destekler RP Genel Başkan Yardımcısı Rıza Ulucak'ın umduğu gibi "RP'nin TBMM'de güçlü bir grupla temsiline" olanak verecek miydi acaba? RP çevrelerinde en çok telaffuz edilen söz "barajı zorlamak." İskenderpaşa Cemaati'nin önde gelen bir ismi "Şimdiden yüzde sekizdeyiz" diyor. Tabii bu arada hiç kimse Milli Gazete'nin yazdığı gibi "İktidara yürüdüklerine" inanmıyor.

Fehmi Koru'nun bu konudaki yorumu şöyle: "Çeşitli siyasi gözlemcilerin görüşlerine ve daha önce elde edilen oy oranlarına bakarsak RP'nin TBMM'de temsil şansı bulunmuyor." Koru, bu saptamadan ve ANAP listelerinde İslami isimlerin dışlanmasından hareketle olası bir gelişmenin altını çiziyor: "Dolayısıyla Türkiye sorunlarına etkin çözümler üretecek bir kesim, çok partili yaşamda ilk kez devre dışı bırakılmış oluyor. Müslümanların demokratik kurallar içersinde sesini duyurabilme imkânından mahrum bırakılmaları çok tehlikeli bir gelişme. Böylelikle Müslümanlar illegaliteye itilip, Mısır ve Tunus'ta olduğu gibi provokasyonlara açık bir hale getirilmek isteniyor."

Fehmi Koru'nun öngörüleri gerçekleşir mi, bilinmez ama kesin olan RP'nin, ANAP'ı Güneydoğu illerinde ve İstanbul'un Fatih bölgesinde Konya, Sakarya, Zonguldak, Kocaeli ve Niğde gibi muhafazakâr seçmenlerin yoğun olduğu illerde oldukça zor durumda bırakacağı●

Fehmi Koru: "Müslümanların demokratik kurallar içerisinde sesini duyurabilme imkânından mahrum bırakılmaları tehlikeli bir gelişme"

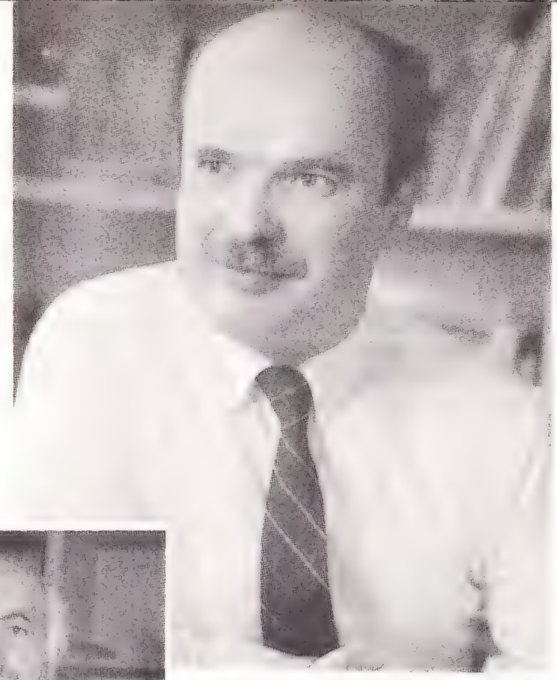

"Sebeb ev" - Şiirleri İslamcılar arasında sloganlaşan Erdem Beyazıt şimdi "liberal" ANAP'tan aday

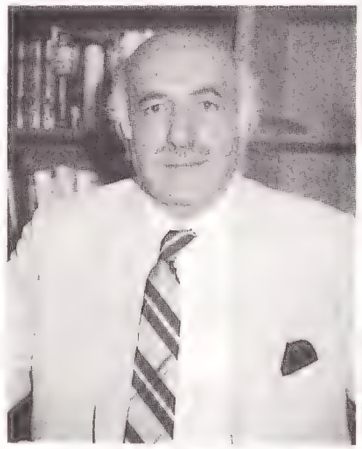

AYŞEGÜL EVREN / NOKTA

SHP / ÖNSEÇİM TARTIŞMASI

SHP'de önseçim kararı nasıl alındı?

SHP'de Gürkan'ın istifasına kadar yol açan "Önseçim tartışması"nın bir bölümü İnönü ile Gürkan'ın özel bir telefon görüşmesi ile şimdilik bitti. Sonuç Gürkan'a göre "Parti içi demokrasinin zaferi."

"Sizi kutlarım Sayın Genel Başkan. Önseçimle ilgili son kararınız, partimiz açısından onur vericidir. Parti içi demokrasinin zaferidir."

Perşembe sabahı telefonla iletilen bu cümleler, daha dört gün önce, İnönü'ye bayrak açıp Parti Meclisi'nden istifa eden Aydın Güven Gürkan'a aitti ve İnönü'den şu yanıtı alıyordu.

"Teşekkür ederim Sayın Gürkan. Sevineceğinizi biliyordum."

SHP'de aday tespit yöntemi, partinin iki mimarı olan İnönü ile Gürkan arasına kara kedi sokuyordu. Merkez yoklaması ile belirlenen ilk aday listeleri Gürkan'ı son derece rahatsız ediyor ve İnönü'yü "Birleşme protokolünü ihlalle" suçluyordu. Gürkan'ın yeni aday listelerinin tespitindeki yöntemden ve sonuçtan da endişeleri vardı. Parti Meclisi üyelerinin hemen hepsi yine liste başlarına "tepeden inme" gelecekler miydi? Kimlerin katılacağı bir önseçim yapılacaktı?

Gürkan, bu konudaki ilk sert tepkisini "29 Kasım Seçimleri Yasası"nın TBMM'de görüşüleceği sabah toplanan parti grubunda dile getiriyor ve kürsüden şu tehditlerde bulunuyordu.

"Sayın Genel Başkan, eğer kontenjandan aday gösterme yoluna başvurur da yine örgütün arzusu dışında oluşmuş bir tablo ile karşımıza gelirseniz, sizi Kurultay'a şikâyet ederim. Ayrıca, yasal imkânlardan yararlanarak içimize sindiremediğimiz 12 Eylül demokrasi anlayışından da geriye düşüp önseçimi çok kısıtlı üyelerle yapmaya kalkarsanız, sizi kamuoyuna şikâyet ederim. 12 Eylül demokrasisi bile, tam üye ile ve yargı denetiminde önseçimi kabullenmiş iken biz bunun da gerisine düşemeyiz."

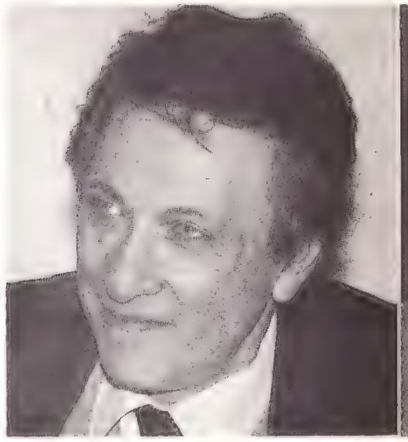

ERZADE ERTEM / NOKTA

İsmail Cem: Kontenjana hayır, örgüt seçsin

ADEM ALTAN / NOKTA

Cemal Seymen: Önseçimler konusunda İnönü'nün kararını destekliyor.

Grup toplantısından önce milletvekillerinin kulaklarına önseçimin kısıtlı sayıdaki üyelerle yapılacağı ve Genel Başkan'ın Parti Meclisi üyeleri için kontenjan kullanacağı söylentileri gelmişti. Bu duruma sinirlenen milletvekilleri, Gürkan'ın gruptaki çıkışına sahip çıkıyor ve hemen hemen oybirliği ile Meclis'te SHP grubu adına Gürkan'ın konuşmasını kararlaştırıyorlardı. Gürkan, grup adına yaptığı konuşmada, yasayı ve ANAP'ı eleştiriyor ama İnönü'ye de dokunmayı da ihmal etmiyordu. 19 Ekim günü ise Parti Meclisi'nden istifa ediyordu.

Gerçekten de SHP'nin gündeminde kontenjan kullanma sorunu vardı. Parti Meclisi'nin yaklaşık yarısı önseçim yapma zorunluluğuna uyulması buna karşılık yirmi beş ila otuz seçim çevresinde liste başlarına merkezden kontenjan adayları konulması eğilimindeydi. Başta İsmail Cem olmak üzere bazı Parti Meclisi üyeleri ise listelerin tümünün örgüt tarafından önseçimle oluşturulmasını, Genel Merkez'in hiçbir yerde kontenjan kullanmamasını ısrarla savunuyorlardı. Gürkan'ın istifasıyla birinci yedek olarak Parti Meclisi'ne giren Nevşehir liste başı Cemal Seymen de kontenjana "Hayır" diyenlere katılıyor, Nevşehir'de merkez yoklaması yapılması kararının kaldırılarak önseçime gidilmesini öneren İnönü'yü destekliyordu. Çarşamba günü Yüksek Seçim Kurulu'ndan alınan hava, kontenjana "Hayır" diyenlerin işini kolaylaştırıyordu. Yüksek Seçim Kurulu, önseçim yapılan yerlerde liste başına merkez kontenjan adayı konulmasını kuşkuyla karşılıyordu. Böyle bir uygulama yapılırsa kurulun bunu çevirmesi ihtimali yüksekti. Bu yorum kontenjana karşı çıkanların işine geliyordu. Tülay Öney ve Kamil Karavelioğlu'nun "Parlamento Grubu'nda uzman niteliği taşıyanların yer almasının sağlanması için kontenjan kullanılması gerektiği" yolundaki itirazları ise, taraftar toplayamıyordu. Genel Başkan İnönü de il başkanlarından kontenjan kullanma konusunda yetki almış olmasına rağmen bu yolu tutmak istemediğini belirtince örgütün oluşturduğu listelere karışmama kararı rahatlıkla alınıyordu.

Aytekin YILDIZ

SHP'nin sürpriz sendikacı adayları

Milletvekili aday adaylığı başvurusunun son gününde SHP'de sürpriz adaylar beliriyordu. Genel Başkan İnönü ile görüş ayrılığı içinde bulunduğunu daha önce açıklayan DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, Kartal Birinci Bölge'den adaylığını koyuyordu. DİSK davası avukatı ve DİSK'in Hukuk Danışmanı Ercüment Tahiroğlu da İstanbul Dördüncü Bölge'den adaylık için başvuruda bulunuyordu. Baştürk ve Tahiroğlu'nun beklenmeyen katılımıyla birlikte SHP içinde adaylık yarışında DİSK'li sendikacıların ağırlığı da artıyordu. Daha önce adaylıkları belirlenen Genel-İş Yürütme Kurulu ve DİSK Genel Yönetim Kurulu üyesi İsmail Hakkı Önal Gaziosmanpaşa, Eyüp bölgesinden, DİSK Başkanvekili Rıza Güven Şişli'den, DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar ise İstanbul'dan veya Bursa'dan yarışa katılıyorlardı.

DİSK'li sendikacıların yanı sıra aday adaylıklarını yineleyen Türk-İş'li sendikacılardan Tez Büro-İş'li eski sendikacı Uğur Batmaz Ankara'dan, Petrol-İş Başkanlık Danışmanı Özkal Yici İstanbul'dan, Yol-İş Sendikası eski Genel Sekreteri Ethem Cankurtaran Mersin Birinci Bölge'den, Petrol-İş Başkanı Cevdet Selvi Eskişehir'den, Deri-İş Başkanı Yener Kaya İstanbul Dördüncü Bölge'den, Türk-İş eski Başkanı Halil Tunç, Baştürk ile aynı bölgeden Kartal'dan adaylığını koyuyordu.

Abdullah Baştürk

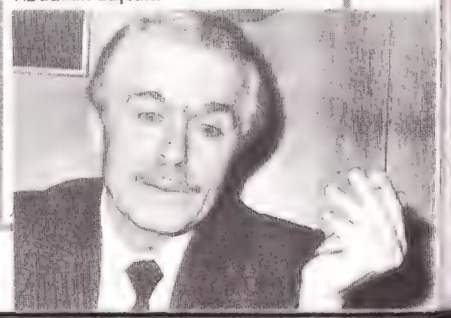

ADEM ALTAN / NOKTA

"Adeta ürküntü duydum"

Parti Meclisi'nden istifa eden Aydın Güven Gürkan bu sürece ilişkin* Nokta*'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Parti Meclisi'nden istifa ederek yaptığınız çıkış bir genel seçim öncesinde partide huzursuzluk göstergesi olarak algılanabileceği için kimilerince eleştiriliyor. Bu eleştiriler, Parti Meclisi'nin son kararından sonra da sürüyor mu?

Gürkan: Önce bir şeyi söyleyeyim: "Çam Oteli merkez yoklamasında" ben de bulundum ve oy kullandım. Dolayısıyla, Parti Meclisi'nde görev yaptığım sürece, Parti Meclisi'nin almış olduğu her kararın ve bu arada "Çam Oteli merkez yoklamasının" sorumluluğuna katılıyorum. Ancak orada "parti oligarşisinin" ne denli büyük yanlışlıklar yapabileceğine yakından tanık oldum. Adeta ürküntü duydum. Milletvekili adaylıklarının seçilebilir yerlerinin büyük bir "oligarşik bencillikle" nasıl acımasızca parsellenebileceğini yaşadım. Ve bir daha böyle bir parselasyonun içinde bulunmamayı ve tanığı bile olmamayı kararlaştırdım. Bununla hiçbir arkadaşımı asla suçlamak ve karalamak istemiyorum. Bu, Sayın Özal'ın çok akıllıca kurduğu "bir sistem tuzağı" idi. Sayın Özal biliyordu ki, parti oligarşilerine kendilerini güçlendirecek bir fırsat verilirse, bu fırsatın onlar tarafından reddi olanağı sistem gereği yoktur. Aday belirleme günü Parti Meclisi'nden istifa etmemin nedenlerinden biri de buydu. Bugün ortaya çıkan demokratik tablo, artık hepimiz için; başta Parti Meclisi üyeleri olmak üzere tüm SHP'liler için bir onur tablosudur. O halde çıkışımı zamansız bulan arkadaşlarım, umarım, şimdi artık başka türlü düşünüyorlardır...

Nokta: İstifadan sonra DSP'ye geçmek için gerçekten teklif aldınız mı? Genel Sekreter olmanız önerildi mi?

Gürkan: Hayır... Hayır... Ancak ben SHP içinde bir ad takmak gerekirse, yenileşmeden yana olan insanlardan biriyim. SHP'nin, kullandığı siyasal dilde, ideolojik içerikte, örgütlenme biçiminde, kadrolaşma yöntemlerinde ve nihayet vitrininde tuttuğu politikacılarıyla büyük ölçüde gençleşip yenileşmesinden yanayım. SHP popülist bir sol. Söylevcilik değil, daha açık ve berrak bir sosyal demokrat ideolojiyi temsil etmelidir.

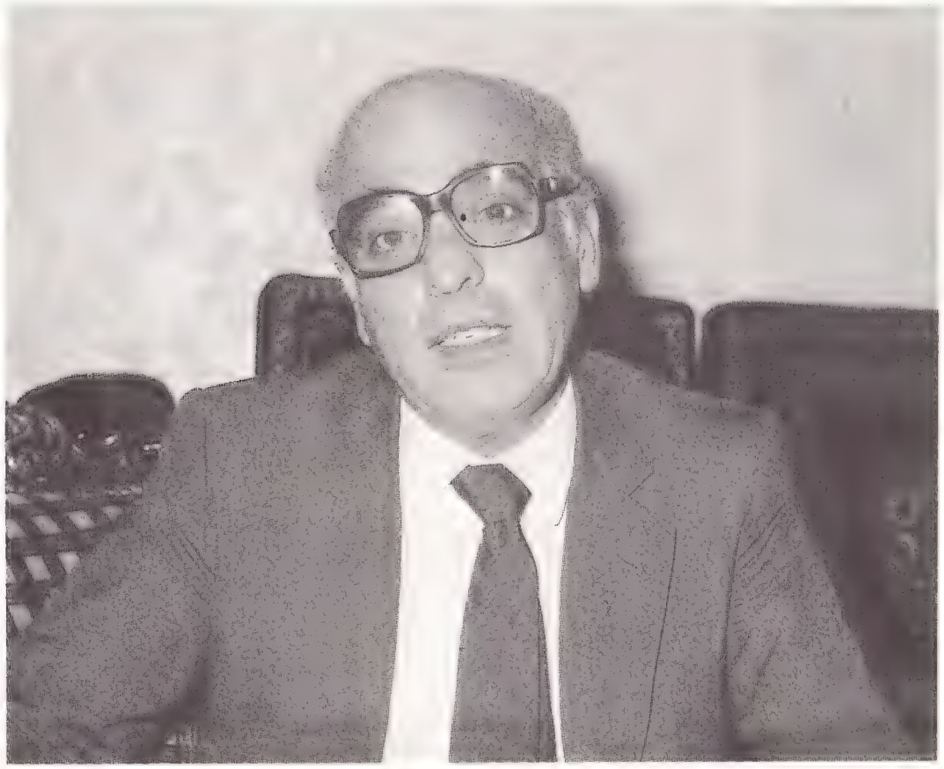

Dışişleri eski Bakanı Çağlayangil'in damadı Shoukraic oturma izni peşindeki İranlıları dolandırmakla suçlanıyor

İRANLILAR / VİZE SORUNLARI

Çağlayangil'in damadına dolandırıcılık suçlaması

Eski Dışişleri Bakanı İ. Sabri Çağlayangil'in damadı Mensour Shoukraic'in, vize, uçak bileti ve oturma müsaadesi alacağım diyerek on İranlıyı yüz bin dolar dolandırdığı iddia ediliyor.

"Aşağıda imzaladığımız belgeye dayanarak, çeşitli ülkelere kanuni vize alabilmek için toplam 100 bin doları Mensour Shoukraic (Çağlayangil) ve Mohammed Reza Alizadeh Rasekhi (Siruz) isimli İran uyruklu şahıslara nakit olarak ödedik." Altında on İranlının imzası olan ve 30.7.1987 günü İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'na verilen dilekçe bu sözlerle başlıyordu. On İranlıyı dolandırdığı iddia edilenlerden Shoukraic'in, eski Dışişleri Bakanlarından İhsan Sabri Çağlayangil'in damadı olması, olayı daha da ilginç kılıyordu.

Paranın çeşitli ülkelerde vize, uçak bileti ve oturma müsaadesi için verildiğinin belirtildiği dilekçede olayların gelişimi şöyle anlatılıyordu: "Birkaç gün sonra bu iki kişiye müracaat ettiğimizde, kanuni vize ve bilet alamayacaklarını ve paramızı da geri vermeyeceklerini anladık. Onlardan işimizi halletmelerini rica ettik. Bize '20 gün sonra ya işinizi yaparız, ya da paranızı veririz' dediler. Ancak 20 gün sonra gittiğimizde Shoukraic, Siruz'un, polis takip ettiği için Türkiye'den ayrıldığını ve kendisinin tek başına hiçbir şey yapamayacağı gibi, hiçbir sorumluluk da kabul etmeyeceğini bildirdi." Aldıkları bu yanıt üzerine, yüz bin dolar kaptıran İranlılar savcılığa başvuruyor, dosya buradan Mali Şube Müdürlüğü'ne gönderiliyordu.

"Suçumuz yardım etmek." Bunlar Banker Bako olayında ihmali görüldüğü gerekçesiyle Bingöl'e sürülmek istenen, daha sonra da DYP'den milletvekili adaylığına soyunan Mali Şube Müdürü Cevdet Saral döneminde verilen dilekçede, elde belgeler ve pazarlık konuşmasının kaydedildiği teyp bandının da bulunduğunun bildirilmesine karşın bir türlü mahkeme safhasına ulaşmıyordu. Mali Şube, Çağlayangil'in damadının ifadesini alıyor, telefonunu ve adresini kaydediyor ve biz sizi arayacağız diyordu. Ancak bundan sonra ses soluk çıkmıyordu.

Bu arada on İranlı tarafından dolandırıcılık suçlamasına maruz kalan iki kişiden Mensour Shoukraic de boş durmuyor, bir yandan bu suçlamaları yalanlarken, bir

İhsan Sabri Çağlayangil

ADEM ALTAN / NOKTA

DÜNYANIN EN MODERN FİLOSUNA SAHİP HAVAYOLU İLE İLK KARŞILAŞMANIZ.

30 Ekim 1987 gece yarısından sonra her Cumartesi, Singapurlu genç kızlar göreceksiniz İstanbul'da. Her biri birbirinden nazik ve zarif birer Singapur simgesi...Geleneksel kıyafetleri Sarong Kebeya'larıyla dolaşacaklar İstanbul caddelerinde. Ve, dünyanın en modern filosu içinde yer alan 747'lerden biri ile direkt Singapur'a götürecekler sizleri.Uçuş boyunca ağırlayacaklar... Konukseverliğiyle diğer havayollarının bile takdirini kazanan Singapur Havayolları'na yaraşır biçimde.

bir harika yolculuk

SINGAPORE AIRLINES

Rezervasyon: (1) 132 37 06 (4 hat)

yandan da on İranlıyı "iftira etmek" suçlamasıyla savcılığa şikâyet ediyordu. **Nokta**'nın konuyla ilgili sorularını yanıtlayan Shoukraic, kendisinin çevresi olan, tanınan bir kişi olduğunu belirtiyor ve bütün hatasının bu insanları kabul etmek olduğunu söylüyordu. Siruz'u tanıdığını, ancak onunla birlikte çalışmasının söz konusu olmadığını belirten Shoukraic, bu insanları kendisine Siruz'un bir zamanki ortağı Ali Gülaçtı Bey'in getirdiğini, ancak işin içinde Mesut Recebi'nin önderlik ettiği, şimdi Irak'ta bulunan bir grup mücahidin de parmağı olabileceğini söylüyordu. Shoukraic gibi Humeyni karşıtı olan mücahitler neden böyle bir şey yapsınlar? Çağlayangil'in damadı bu soruyu "Biz milli görüşteyiz, onlar Marksist-Leninist İslami görüşteler" diyerek yanıtlıyordu.

Shoukraic'in işbirliği yaptığı söylenen Siruz ise evini ve videocu dükkânını tasfiye edip yurt dışına kaçtığı için bulunamıyordu. Şimdilerde Shoukraic "Kaç sevaptan, girme günaha" atasözünü diline dolamış, paraları "dolandırılan" İranlılar ise bir an önce Siruz'un bulunmasını ve olayın aydınlığa kavuşmasını bekliyorlar. Çünkü söylediklerine göre paraları tükenmek üzere ve otel parasını vermekte her gün biraz daha zorlanıyorlar●

"Biz milli görüşteyiz onlar Marksist-Leninist"

On İranlı vatandaşı tarafından kendilerinin yüz bin dolarını dolandırdığı iddiasıyla savcılığa şikâyet edilen İhsan Sabri Çağlayangil'in damadı Mensour Shoukraic,* Nokta'*nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Bize olayların nasıl geliştiğini özetler misiniz?

Shoukraic: Ben bu adamları tanımıyorum. Benim evime 8 yıldır problemi olan İranlılar gelir. Evim açıktır. Bu beyler bir yıl evvel Siruz'la ilişki kurmuşlar. Siruz'u tanırım, üç yıldan beri Türkiye'de yaşıyor ve bir video kulübü işletiyor. Aksaray'da oturur, biliyorsunuz Aksaray, İranlıların merkezi. Siruz'a paraları vermişler. Bu arada Siruz evini boşaltmış, dükkânı tasfiye etmiş, bütün bunları görmüşler, adamın kaçacağını anlamamışlar. Sonra bana geldiler. Ben konuyla hiçbir ilgim olmadığını, ancak kendilerine yardım etmeye çalışacağımı söyledim. Bir-iki kez geldiler. O ara ben dışarı çıktığımda resmimi çalmışlar ve beni de işin içine karıştırarak mali şubeye şikâyet etmişler.

Nokta: Kimdir bunlar, içlerinde bir banka müdürü olduğundan söz ediliyor?

Shoukraic: En büyük sahtekâr o. Hüseyin Ebrişemi. 1986 yılında, dağdan gelmiş beni buldu ve param yok, üç gündür açım dedi. Ben buna on bin lira verdim. Yardım olsun diye. Düşünün doyurduğum adam şimdi kalkmış bana iftira ediyor. Kimseye iftira etmek istemem ama, benim ihtimalime göre bunlar mücahit olabilirler.

Nokta: Humeyni'nin mücahitleri mi?

Shoukraic: Hayır, Irak'ta Mesut Recebi ve adamları var. Bunlar Humeyni karşıtı bir örgüt.

"Bunlar İran'lıdır. Söylediklerinin yalan olduğunu onlar da biliyor. Ne yapacaklarını bilmiyorlar, beni hedef aldılar"

Nokta: Peki ama siz Humeyni yanlısı değilsiniz, neden size komplo kursunlar?

Shoukraic: Biz milli görüşteyiz, onlar Marksist-Leninist İslami görüşteler.

Nokta: Konuya dönelim dilerseniz?

Shoukraic: Evet. Diyorlar ki 100 bin dolar Mensour Bey'e vermişiz. Bunlardan birisi gelip burada ant içsin. Ne zaman, hangi gün, nerede vermiş, ant içsin. Bizim bir şerefimiz, haysiyetimiz var. Böyle şerefsizlik Müslüman'a, İranlıya yakışmaz.

Nokta: Pazarlık ettiğinizi söylüyorlar?

Shoukraic: Katiyen olmadı. Siruz parayı alıp kaçmış, bana şikâyete geldiler. Hiçbirini tanımam. Bir tek Hüseyin Ebrişemi'yi bir kez görmüştüm. Öbürlerini şikâyete geldiklerinde gördüm. Kalanı yalan ve iftira. Dedim ki, aranızda bir komite kurun hep beraber arayalım. Üç kişi sizden, bir de ben. Böylece belki yakalayabilirdik Siruz'u. Ama istemediler. Bir de baktım şikâyet etmişler.

Nokta: Onlar sizi şikâyet edince neden tazminat davası açmadınız?

Shoukriac: Bunlar İranlıdır. Söylediklerinin yalan olduğunu onlar da biliyor. Paralarını Siruz'a vermişler, o da kaçmış. Ne yapacaklarını bilmiyorlar, beni hedef aldılar. Ben bir İranlının aleyhinde harekete geçmem. Tazminata gitsem paraları yok ne alacağım. Neden uğraşayım. Ama savcılığa şikâyet ettim. Dilekçenin tarih numarası 1987-141519. Bu konuda Beşiktaş Karakolu'na gönderdiler. Gittim ifade verdim.

Nokta: Pazarlığı teybe kaydettiklerini, ellerinde bant olduğunu söylüyorlar?

Shoukraic: Yalan söylüyorlar. Katiyen böyle bir şey olmadı. Hayatımda ne varsa bana kâfidir. 4 çocuğum var. İdare ediyoruz. Ben bir tek hata yaptım. Hatam bunları kabul etmektir. Tek hatam bu.

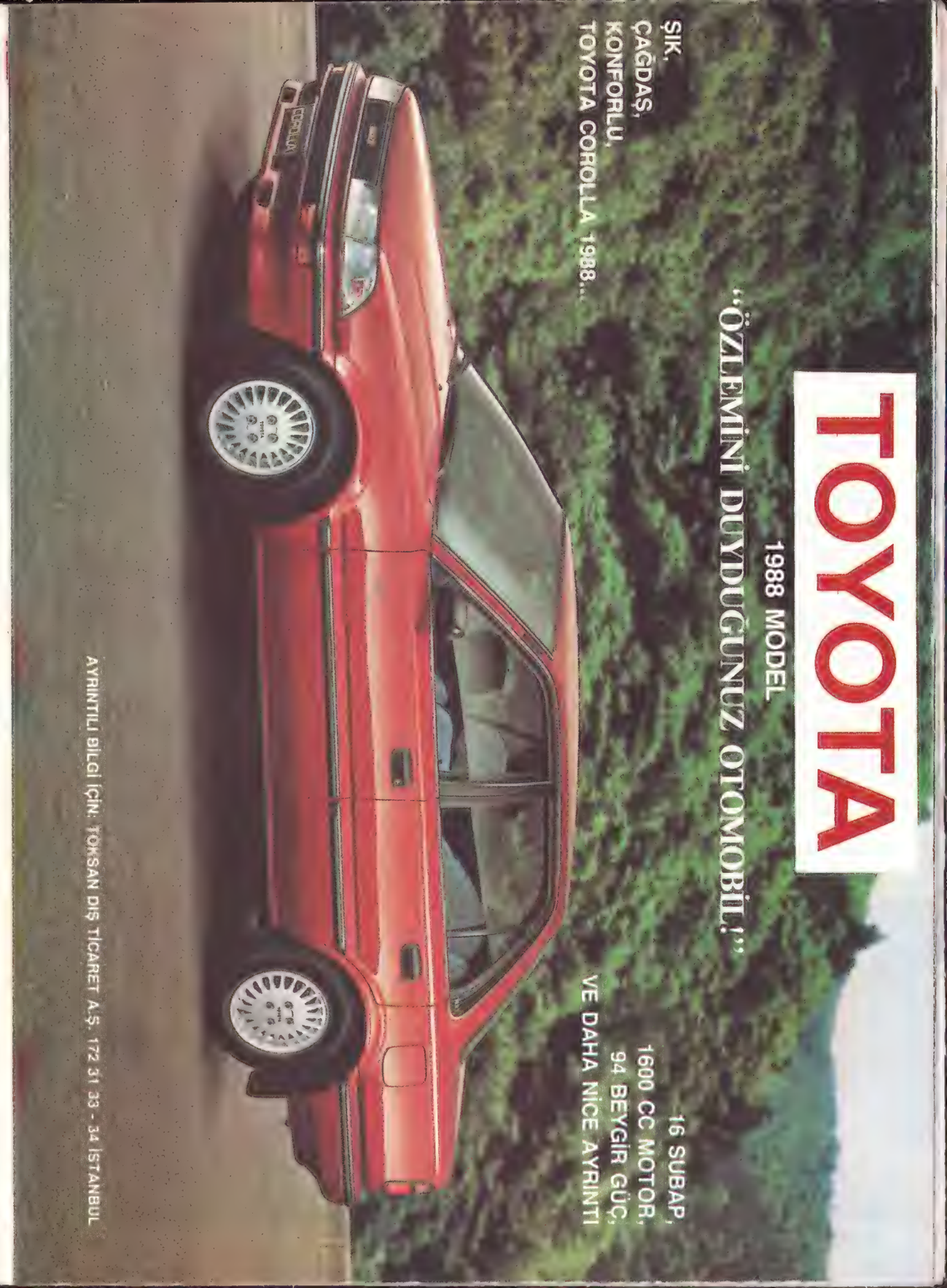

KÖY KORUCULARI / ZORAKİ UYGULAMALAR

Süper üsteğmen!

Lice'nin 56 köyünün her birinden 10 zoraki korucu isteyen Üsteğmen Murat Odabaş, köylüleri esas duruşta tutup evire çevire döverek korucu yapmaya çalışıyor.

"Geçen perşembe günü gene geldiler köyümüze. Çok kalabalıktılar. Önce köyü kuşattılar, sonra komutanları, köyün erkeklerinin toplanması için imamın anons yapmasını istedi. İmamımızın cami hoparlöründen yaptığı anons üzerine genç-yaşlı tüm erkekler köyün meydanında toplandık. Onlar gittikten sonra düşündük durduk, sonra kaçmaya karar verdik. İsimleri yazılan tüm köylüler, ben de dahil Diyarbakır'a kaçtık".

Diyarbakır'a bağlı Lice ilçesinin Dolanay köyünden Hüseyin Balta'nın 8 Ekim 1987 günü köylerine yapılan kalabalık bir ziyareti anlatırken kullandığı cümleler akla hemen tipik bir PKK baskınını getirse de gerçek böyle değildi. Gelenler, 8-10 cemseye sığabilecek kadar kalabalık bir komando grubu, başlarındaki kişi de Jandarma Komando Üsteğmeni Murat Odabaş'tı. Peki, Murat Odabaş köylülere ne demiş, ne yapmıştı da askerler gittikten sonra isimleri yazılan tüm köylüler Diyarbakır'a kaçmıştı? Bu soru, aslında Dolanay köyü baskınından üç gün önce yine Lice'ye bağlı bir başka köy olan Yolaçtı köyünde cevaplanmış, Üsteğmen Odabaş'ın Lice'nin 56 köyünü dehşete sürükleyen kararı ilk kez orada ortaya çıkmıştı. İşte Yolaçtı köyü muhtarı Celal Çakır'ın **Nokta** muhabirine anlattıkları: "Dört oğlum var. 20 gün önce beni Lice'ye çağıran üsteğmen, karakolda 'seni ve oğullarını korucu yapacağım' dedi. Kabul etmeyince, beni nezarete atarak 24 saat kapalı tuttu. Oğullarım korkudan kaçtılar. İkisi Diyarbakır'a, biri Adana'ya gitti. Bu üsteğmen köyümüzü her gün basıyor, bize zulmediyor, zorla korucu yapmak istiyor. Bu ayın beşinde köyün erkeklerini yine camiye topladılar. Lise mezunu gencimiz Abdülvasi Demirhan gardiyanlık imtihanına girdiği ve memur olacağı için 'ben korucu olmam' deyince, üsteğmen yumruklarla çocuğu yere yıktı, postallarıyla da yüzünü, gözünü, kafasını tekmeledi. Kanlar içinde kaldı çocuğumuz ama, hiçbirimiz ses çıkartamadık. Bu sırada erler de tüfeklerinin namlularını bize çevirmişler, bekliyorlardı."

"Var mı başka?" Üsteğmen Odabaş, genç köylüyü işte böyle kahramanca "benzettikten" sonra köylülere dönüp sormuştu: "Var mı başka? Var mı korucu olmak istemeyen?" Tabii ki yoktu. Nitekim esas duruşta bekleyen köylülerden hiçbiri "Ben varım" diyemedi. Üsteğmen Odabaş bir süre önce verdiği "Lice'nin her köyünden 10 korucu" kararının ilk icraatını başarıyla sonuçlandırmıştı. Şimdi sıra diğer köylerdeydi.

Lice'ye bağlı 56 köyün kâbusu, eylül ayı başlarında Lice Jandarma Karakolu Komutanı Üsteğmen Odabaş'ın 56 köy muhtarıyla yaptığı toplantıyla başlamıştı. "Köylülere söyleyin, güzellikle korucu olsunlar" demişti Odabaş bu toplantıda, "aksi halde zorla yapacağız." Toplantıdan birkaç gün sonra köylüler, korucu olmak istemediklerini uygun ve saygılı bir dille ifade etmişlerdi ama, üsteğmenin tepkisi çok sert olmuştu buna: "Seve seve olmazsanız ...ke, ...ke olursunuz."

Balta: "Kurtulmak için Diyarbakır'a kaçtık"

Önce PKK ilkokulu yaktı, sonra üsteğmen köyü bastı

FOTOĞRAFLAR HAKKI DEVECİ / NOKTA

Garip bir mantık. "Korucu olursak para alacakmışız, silah alacakmışız. Komutan öyle dedi. Peki, bizi kim koruyacak diye sorduğumuzda, korkma, seni ben korurum dedi, evinin önüne jandarma dikerim dedi. Madem beni koruyacak, niye korucu olmam için para teklif ediyor? Ben ne para ne de silah istiyorum."

Uçarlı Köyü İhtiyar Heyeti Üyesi Mehmet Ali Filizcan'ın bu sözlerle eleştirdiği "zoraki koruculuk" sistemi, **Nokta** muhabirinin dolaştığı bütün köylerde benzer sözlerle eleştiriliyordu ama, köylüleri dinleyen kimdi? İşte Ortaç köyü. Daha 10 gün önce teröristler tarafından basılıp köy ilkokulu yakılan bu köy bile üsteğmenden nasibini almış, zorla korucu yapılmak istenen gençlerden altısı köyü terk etmişti. Bu gençlerin nereye gittikleri bilinmiyordu. Bir şehirde gizleniyor olabilirlerdi, dağa kaçmış olabilirlerdi. Ama bütün bunlar, bu genç insanların nerede, hangi koşullarda yaşadıkları, ya da sık sık olduğu gibi çaresizlikten gidip terörist örgütlerden birine katılmaları ihtimali üsteğmeni hiç mi hiç ilgilendirmiyordu. O, Yolaçtı köyüne yaptığı bir baskında söylediği gibi, köylüleri zorla korucu yapıp, "köpeği köpeğe boğdurma" politikasını ısrarla sürdürüyordu.

Zorla form doldurtulup korucu yapılmak istenenler Diyarbakır SHP İl Merkezi'ne sığındılar (üstte). SHP Diyarbakır Milletvekili Şehmuz Bahçeci Kozakçıoğlu'na başvurdu (altta)

SHP'ye sığınanlar. Zorla korucu yapılmak istenen köylüler, akıllarına gelen her çareye başvurarak, kendilerinin canlı hedef haline gelmesini engellemeye çalışıyorlardı. Yolaçtı baskınından sonra alınıp karakola götürülen gençler bir gün boyunca orada kaldıktan sonra sağlık kontrolünden geçirilmişler, elverişli görünenlere "köy korucusu olmak isteyenler"e doldurtulan müracaat formları zorla doldurtulmuştu. Gençlere, daha sonra yemek yemeleri için izin verilmiş, onlar da bir taksi tutarak kaçtıkları Diyarbakır'da SHP İl Merkezi'ne sığınmışlardı. Burada şikâyetçi gençleri dinleyen SHP Diyarbakır Milletvekili Şehmuz Bahçeci onları alarak Süper Vali Kozakçı ğlu'na götürmüş, ama valiyle görüşmek mümkün olmamıştı. Kozakçıoğlu'nun yardımcısı Aydın Aslan ise gençlerin, korucu olmak istemediklerini belirten dilekçelerini aldıktan sonra "Biz kimseyi zorla korucu yapmayız, gençler gönül rahatlığıyla köylerine dönsün" demişti.

Ne var ki, Komando Üsteğmeni Murat Odabaş'ın icraatı bu ilk olayla bitmeyip sürünce Vali Yardımcısı Aydın Aslan'ın tutumu da değişecek, Şehmuz Bahçeci'nin Valiliğe yaptığı şikâyet üzerine şöyle diyecekti: "Lice'de görevli Üsteğmen Murat Odabaş'ın köy gençlerini baskıyla köy korucusu yapmaya çalıştığını öğrendik. Bu durum çok düşündürücüdür. Yörede devlet kendi istihbaratını yapamıyormuş gibi vatandaşları ajan olarak kullanmak istiyor. Bu çok tehlikeli bir uygulamadır. Aralarında kan davası bulunan insanlarımızın asılsız ihbar ve şiddet olaylarının yoğunlaşmasıyla ezilip yok edilecekleri kaçınılmaz. Olayı şiddetle kınıyor ve köylüleri baskıyla korucu yapmaya çalışanların köylüyle devletin arasını açmaya yönelik amaçlarının hedefine ulaşamayacağını bildiriyorum."

Hülasa, Lice'nin manzara-i umumisinde insanın yüreğine su serpen tek şey vali yardımcısının bu sözleriydi. Ama Lice'nin 56 köyünde yaşayan yurttaşlar bu sözlerle yetinmek istemiyorlar, gereğinin yerine getirilmesini umutla bekliyorlardı.

Hakkı DEVECİ

SÖYLEŞİ / FRANSIZ'I İHBAR EDEN TÜRK REHBER

"MİT beni yalnız bıraktı"

Ermeni propagandası yapıyor diyerek Fransız rehber Michel Caraminot'yu ihbar eden Türk rehber Nihat Vehbi Güldoğan, **Nokta'dan Haşmet Öyken'***in sorularını yanıtladı. Nihat Vehbi, halen Konya Selçuk Üniversitesi'nde Fransızca okutmanlığı yapıyor.*

HAŞMET ÖYKEN / NOKTA

Nihat Vehbi: Tamam, Ermeniler yaptı diyebilir ama, bunu ballandıra ballandıra anlatamaz.

Nokta: Michel Caraminot'yu niçin şikâyet ettiniz?

Güldoğan: Fransız rehber Michel Caraminot ile Türkiye'de tanıştık. Kendisi ile hiçbir maddi, manevi çekişmemiz olmadı. Bazı gazeteler olayı saptırdı. İki rehberin çekişmesi olabilir mi? Menfaat ilişkisi olabilir mi? Tabii öyle bir şey yoktu. Ben rica minnet üzerine gittim oraya zaten. Kendisi ile, Ani, Kars, Van, İshakpaşa Sarayı var Doğubeyazıtta, bunları gezdik. Bazı gazeteler sanki ben vatan hainiymişim gibi, Nihat Güldoğan böyle yapmış, size bu yapılır mı gibilerden bir sürü üzücü satırlar okudum. Bu da beni gerçekten çok üzdü. Her şeyden önce biz entelektüel insanlarız, memleketimizi severiz. İnsanlarımızı severiz. Kendisi Türkiye aleyhinde propaganda yaptığından şikâyet ettim.

Nokta: Nasıl propaganda yaptı Türkiye aleyhinde, anlatır mısınız?

Güldoğan: Kars'ta Ani harabeleri vardır, buraya gittiğimizde, burayı göklere çıkartırcasına, burada kilise artıkları var. Kiliseler yıkılmış vaziyette. Yarım yamalak sadece bir parça duvarı kalmış. Onları göklere çıkartırcasına ve Ermenilerin Hıristiyan dünyasına dahil olduğunu, Rusya'daki Ermenilerin, hürriyet içerisinde yaşadıklarını, ama Türkiye'de Ermenilerin aynı şeylere sahip olmadığını ve ilk Ermenilerin Selçuklular tarafından ezilip yok edildiğini, geri kalanların da Türkler tarafından bitirildiğini ve bugün Ermenilerin artık buralardan tamamen sürülüp atıldığını söyledi. Bu sözleri hangi Türk duyarsa duysun zannetmiyorum ki ayranı kabarmasın. Ben de Türküm benim kanım da Türk, adım da Türk, babam, anam da Türk. Kendisini birkaç defa ikaz ettim. "Sen nesin kimsin?" dedi. "Hangi hakla bana müdahale ediyorsun?" dedi. "Benim bu konuda bilgilerim çok" dedi.

Tamam Ermeniler yaptı diyebilir ama, bu ballandıra ballandıra anlatılmaz. Eğer bir konuya fazla sempati duyuyorsa, o konu ballandıra ballandıra anlatılır. Yani bir adam birisini yeriyorsa bunu hemen anlarsınız. Biz kültürlü insanlarız. Biz üniversite mensubuyuz, yabancı dil de biliyoruz. Ama biz üniversitemize bir söz gelmesin diye, konuşmadık.

Nokta: Peki şahitleriniz yok muydu?

Güldoğan: Var. Üç şahit var. Benden Emniyet mensupları rica ettiler. MİT olayın içine girdi. MİT aldı ifadesini. Michel'in avukatı ise bunları yalanlıyor, "kesinlikle böyle bir şey yok" diyor. Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü 1. Şube Müdürü ile görüşün. Çok muhterem bir insan. Onda doğru ifadeler var. Olay dejenere edilerek, başka bir hava verilmek istenmiş. Bu gerçekten üzücü bir olay. Ben memleketimin güvenliğini, menfaatini düşüneyim. Bunun karşılığında alkış ve madalya beklemiyorum ama, en azından bu suçu ben yapmışım gibi beni de karşılarına almalarını istemiyordum. Ve bu Michel denen herifi göklere çıkarttılar, meşhur ettiler.

Nokta: Olaylar nasıl gelişti?

Güldoğan: Ben Şanlıurfa Valisi ile bizzat görüştüm. Makamına gittim. Kendisi teşekkür etti. Böyle bir konuyla bizleri aydınlattığınız için. Emniyet Müdürü'nü aradı bizzat. Böyle bir konu olduğunu ve ilgilenmesini istedi. Bunun üzerine Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü olaya el koydular.Ve Harran Ovası'na kadar bizimle iki elemanı geldi. İki araba. Emniyet I. Şube Müdürü Habib Bey'in oğlu da bizimle geldi. Küçük bir alıcıyı benim cebime soktular. "Bunu benim cebimden çıkartın çünkü adam şüphelenir. Siz gene cebinize sokun" dedim. Bu kez I. Şube Müdürü Habib Bey'in oğlunun cebine koydular. Ve Bay Michel orada Ermeni ve Kürt propagandasına devam etti.

Nokta: Emniyet mensupları da duydular?

Güldoğan: Evet duydular. Ama avukatı bu olayı tamamen yalanlıyor. Benim yalan söylediğimi iddia ediyor. Olay Türk mahkemelerinin elinde. Suçlu bulur bulmaz, ama ben söylediğimden dolayı vicdanen müsterihim.

Bu adam Kürtler hakkında propaganda yaptı. "Türkiye nüfusunun 55 milyonsa, yüzde 28.7'si Kürt'tür dedi. Bunların özgürlüğü yok. Hüviyeti yok. Ve bunların seçme seçilme hakları yok. Hor görülen millet" dedi. "Görüyorsunuz Doğu'da hiçbir altyapı yok. Hiçbir şey yok. İnsan değil hayvan gibi yaşıyorlar." Ama Michel bunları söylediğini inkâr ediyor. Ne söylemiş o zaman, söylesin erkekçe.

Suçlu değilse erkekçe konuşur, mertçe konuşur. Eğer suçlu değildi de neden kaçtı? Türk adaletine çatıyor. Hapishaneler şöyle böyle diyor. Türkiye'yi mi korkutuyor yani? Türkiye bunlardan korkmaz bir kere. Bu şantajla falan olmaz. Belki para yedirdi belirli kişilere, kaçtı. Bu beni ilgilendirmez. Benim konumun dışında.

Nokta: Sizinle yaptığımız telefon konuşmamızda "Birkaç kişi daha vardı. Bunlar işten sıyrıldı. Ben kabak gibi ortada kaldım" dediniz. Kimlerdi bunlar?

Güldoğan: MİT olayın içindeydi. Ve olayın dışında kaldı. Ama ben bunları isimleri ile tanımıyorum. MİT yetkililerinden birkaç kişi benim de ifademi aldılar. Onun da ifadesini aldılar. Ve beni tebrik ettiler. Ama iş mahkemeye intikal ettikten sonra ben isterdim ki "Bu, bizim tarafımızdan tespit edilmiş, işte buradadır, sen yalan söylüyorsun Michel" denilmeliydi. Tabii ben MİT'in mahremiyetine de bir şey diyemem. Hakkım da değil. Memleketimizin güvenliği ile ilgili bir kuruluş. Belki bildiklerini elaltından gizlice vermişlerdir. Ben iddia ediyorum yine, Michel'in söyledikleri kasette mevcut. Kaset mevcut ●

METİN KARASAHİN

Caraminot: Kaderde Türk hapishanesi de varmış...

"Nasıl değil niçin kaçtığı önemli"

Tutuksuz olarak DGM'de yargılanmasına karar verilen ancak Fransa'ya kaçan rehber Michel Caraminot'nun avukatı Turgut Kazan* Nokta'ya *konuyu şöyle yorumladı:

Michel Caraminot'nun nasıl kaçtığını bilmem.Ama niçin kaçtığını çok iyi anlıyorum. Özellikle muhbir Nihat Vehbi'nin söylediği sözler durumu aydınlatıyor. Nihat "olaya MİT karışmıştı şimdi beni ortada bıraktılar" diyor. Evet bu çok önemli. Michel ve ailesi önce yapılan soruşturmaya bakıp dehşete kapıldılar. Daha ilk adımda MİT'i görüyoruz. Michel'i izliyor konuşmasını banda alıyor. Ama bant dosyaya konmuyor. Savcı yalnız muhbirin ifadesiyle yetiniyor. Sanığı dinlemiyor. Fransız tanıkları dinlemiyor. Bu durum sanığı ve ailesini ürkütüyor. İkincisi, yargılamayı yapacak mahkeme bir türlü kurulamıyor. Anayasa'daki yanlış düzenleme bu mahkemeleri kötürüm edip bırakıyor. Uzak illere atanan askeri yargıçlar görev yapmak istemiyor. Sanık ve ailesi bu gerçeğe şaşırıyor. Mahkeme yasal olarak var ama fiilen yok. Ve geçtiğimiz kış altı ay kurulamadığını öğrenince şaşkınlık korkuya dönüşüyor. "Ama şimdi ne olacak? Mahkeme bundan sonra çalışacak mı? Yargılama yapılacak mı? Dava sonuçlanacak mı?" Bu soruları kimse cevaplayamıyor. Ailenin kafası iyice karışıyor korkusu artıyor. Üçüncü olarak bir yabancı ilk kez Türk Ceza Yasası'nın 142'inci maddesiyle karşılaşıyor. Onlar söz söylendi diye 12 yıla kadar ceza verilebileceğini anlayamıyor. Ve birdenbire dehşete kapılıyorlar. O halde bu olaydan doğru dersler çıkarmalıyız. İlkin soruşturmayı sağlıklı temeller üzerine oturtmalıyız. MİT'i sorgu dışı tutmalı ve suçlamayla birlikte müdafiden yararlanma hakkını tanımalıyız. Sonra DGM'leri mutlaka kaldırmalıyız. En azından bu mahkemelerin sivil yargıçlardan oluşmasını sağlamalıyız. Ve asıl önemlisi düşünce açıklamalarını suç sayan çağ dışı kaldığı apaçık ceza maddelerini (142 ile benzerlerini) ayıklamalıyız. Aksi halde benzer olayları yaşar duruz. Ele güne rezil oluruz.

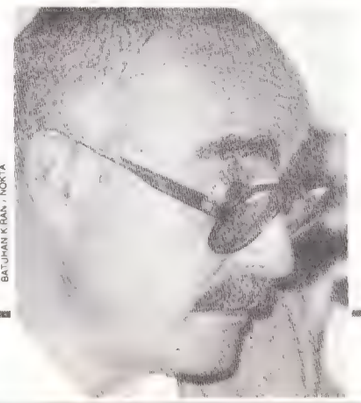

BATUHAN KİRAN / NOKTA

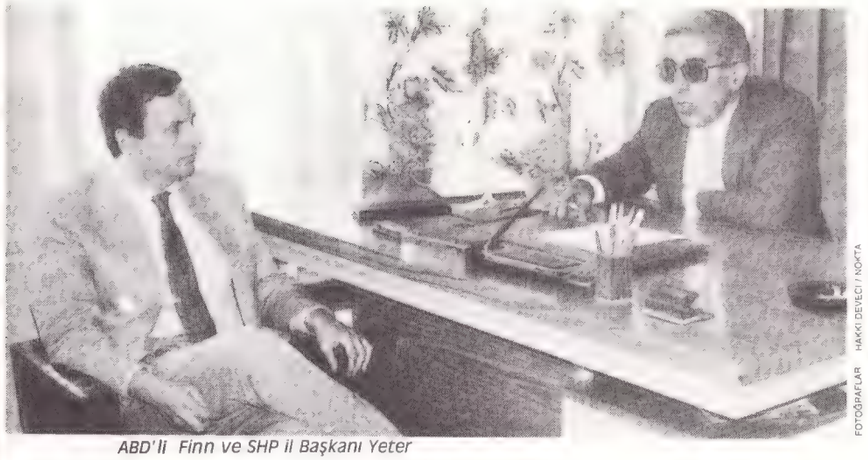

ABD'li Finn ve SHP il Başkanı Yeter

FOTOĞRAFLAR HAKKI DEVECİ / NOKTA

ABD KONSOLOSLARININ GÜNEYDOĞU GEZİSİ

Elazığ'da CIA fobisi

İki ABD diplomatının Elazığ'da parti merkezlerini ziyaret etmek istemeleri yöneticileri dehşete sürükledi. Parti yetkililerine göre diplomatların Özal'cı oldukları kesin, CIA ajanı oldukları tartışmalıydı.

Elazığ'daki parti yöneticilerini ve müstakbel milletvekili adaylarını dehşete düşüren olay, 28 Eylül günü Ankara'dan gelen bir telefonla başlıyordu. ABD'nin Ankara Elçiliği'nde ikinci sekreter Dr. Robert Patrick Finn,SHP, ANAP ve DYP il başkanlıklarını ayrı ayrı arıyor ve Adana Konsolosu Sheldon J. Rapport ile birlikte bu partilere bir "nezaket ziyareti" yapmak istediğini duyuruyordu. Bu haber ortalığı karıştırmaya yetiyordu. Neydi bu adamların niyeti? Parti yetkilileri ek bilgi almak için kolları sıvıyorlar ve ilk bulguları zaten var olan kuşkularını daha da artırıyordu. Konsoloslar gezilerini resmen açıklamadıkları gibi, polise başvurup koruma da istememişlerdi.

01 CA 054 plakalı "arazi tipi güçlü otolarıyla" şehre girdiklerinden on dakika sonra SHP İl Başkanlığı binasının önündeydiler. Yapılan görüşmede İl Başkanı Süleyman Yeter'in diplomatların takındıkları tavırlar ve sordukları sorulardan kuşkuları daha da artıyordu. Bu kuşkuyu besleyen sorulardan birini ise şöyle anlatıyordu Yeter: "Genel başkanımızın Güneydoğu'ya ve Güneydoğu olaylarına bakışını sordular." Yeter, ayrıca Finn'in Özal'ın KİT'leri özelleştirmesini doğru olarak nitelemesine de takılıyor ve bu konuşmalardan çıkardığı sonucu **Nokta** muhabirine şöyle özetliyordu: "İki konsolosun bölge hakkında bilgi toplamak ve ANAP'a yardımcı olmak amacını taşıdıklarını hissettik. Bu geziyi 'nezaket ziyareti' olarak tanımlamak kargaları bile güldürür. Olaya kuşku ile bakıyoruz."

Diplomatlarla görüşen SHP Belediye Meclisi üyesi Ali Rıza Muşlu'ya göreyse olay "ABD'nin içişlerimize ve politikamıza karıştığının somut bir göstergesiydi." Bu konsoloslar kendilerince "Özal'ın iktidarda kalması için bir çalışma" yapıyorlardı. Muşlu sözlerini şöyle sürdürüyordu: "Bunların CIA ajanı olması muhtemeldir. Hassas yörelerde muhalefet partilerinin taşra örgütlerinden toparladıkları bilgileri önce Amerika'ya, oradan da Özal'a ileteceklerini sanıyorum."

Sağcı, solcu yek vücut. ABD'li konsolosların Elazığ'a yaptıkları ziyaret, Türk milletinin "zor günlerde" nasıl ortak tavır alabileceğini bir kez daha ortaya çıkarıyordu. DYP Elazığ Merkez İlçe Başkanı Fevzi Septioğlu, bu milli beraberlik ruhunu şöyle açıklıyordu: "Bunlar içişlerimize burunlarını sokmaya çalışıyorlar. Ama bizler SHP'li, DYP'li, sağcı-solcu diye ayırmadan tek vücut olup Elazığ'da gerekli tepkiyi gösterdik. Konsoloslar bunu anlayınca çok bozuldular ve buz gibi bir havayla partiyi terk ettiler. Biz bu ziyareti kınıyoruz." Diplomatların ANAP İl Merkezi'nde hiçbir yetkiliyi bulamamalarının nedeni ise,sanıldığı gibi ANAP'ın "milli birlik tutumu" içindeki öteki partilere koz vermek istememesi değil, il başkanının işinin çıkmış olmasıydı.

Konuyla ilgili **Nokta**'nın görüşlerine başvurduğu "Bölge Valiliği üst düzey yetkilileri" ise, SHP ve DYP yetkililerinin yüreğine su serpecek şeyler söylüyorlardı. Yetkililere göre, her ne kadar diplomatlar koruma polisi istememişlerse de, emniyet kendilerini "tamamen başıboş" bırakmamıştı. Nerede ne yapmışlarsa, arkadan onlara hissettirmeden yaklaşılmış, gerekli bilgiler alınmıştı. Elazığ şimdilik kaydıyla tehlikeyi atlatmıştı. Bir sonraki ziyarete ise Allah kerimdi●

Septioğlu: "Tek vücut olduk."

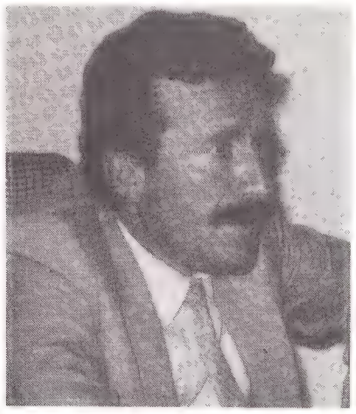

Muşlu: "Özal'a iletecekler"

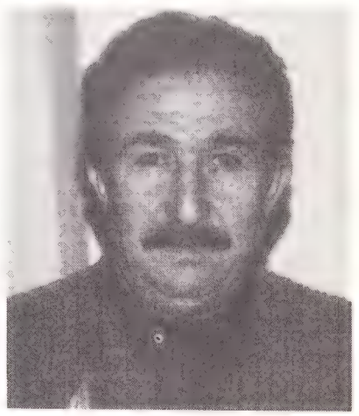

MADE IN AMIGA

AMIGA ve yaratıcılığına sınır tanımayanlar:
TAN ORAL
Karikatürcü

Tan Oral, öteden beri bilgisayar kullanıyor. Ama Amiga'yla tanıştığında grafik çalışmalarında kendisine yepyeni ufuklar açabilecek bir makine olduğunu gördü. Kağıt kalemle yaptığı tasarım çalışmalarının Amiga'yla çok daha hızlanacağını düşündü. Görsel malzemelerin arşivlenmesinde de yepyeni imkanlarla karşılaştığına sevindi. Bizim için,başkanı olduğu Karikatürcüler Derneği'nin amblemini Amiga'da yeniden yorumladı.

Teleteknik
ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Teleteknik bir Kavala Grubu kuruluşudur.

YA SADECE BİLGİSAYAR YA AMIGA

Amiga, Commodore-Amiga Inc.'in tescilli markasıdır.

Bilgisayar Danışma Merkezi: Silahhane Cad. Ralli Apt. 59
80200 Teşvikiye, İstanbul. Tel: 1-131 15 50

REKLAMCILIK

BİR KAMUOYU ARAŞTIRMASI

Arabeskçiler ANAP'a

Milliyet gazetesinin KONDA araştırma kuruluşuyla birlikte gerçekleştirdiği yeni bir kamuoyu yoklaması ilginç bulgular sergiliyor... Buna göre, kadınların destekleyip oy vermeye niyetlendiği parti ANAP. Evliler iktidar partisini, bekârlar muhalefeti tercih ediyor.

Cahillerin ANAP'ı, okumuşların SHP'yi destekledikleri de bu arada belirlendi! Seçim yalnızca ilkokul diploması bile olmayan vatandaşlar arasında yapılsa, SHP barajı aşamayacak. Oysa yalnızca üniversite mezunlarının katılacağı bir seçim de bupartiyi rahatlıkla iktidar koltuğuna oturtabilecek...

Arabesk ve Türk sanat musikisi dinleyenlerin ANAP'ı, klasik Batı müziği, hafif Batı müziği ve Türk hafif müziği sevenlerin de SHP'yi tuttuğu da aynı araştırma sonucunda meydana çıktı! Bu arada, klasik Batı müziği dinleyenler, nüfusun yalnızca yüzde 1,5'unu oluşturuyor...

ŞAHİN ERKOÇAK / NOKTA

BİR SALGIN

Olur böyle vakalar, yetkililer yalanlar

İzmir'de kolera salgını başgösterdi... Hasta sayısı yüzü aşarken, geleneksel demeçler, hafiflikler ve "yan çizmeler" de sergilenmeye başlandı. Salgının kolera değil de akut bağırsak enfeksiyonu olduğu ileri sürüldü. İzmir Valisi Vecdi Gönül, "Üç-beş kişi hasta, önlem aldık" derken İl Sağlık Müdürlüğü içme sularının "süper" düzeyde klorlanmasını istiyor. Belediye Başkanı Burhan Özfatura ise "Normaldir" yorumunu getirdi.

Hastaneye başvuranların dörtbeş katı kadar hastanın da evlerde yataklara serildiği ileri sürülüyor. Durum ciddi, ancak Özfatura, "Turizmi baltalar, Yunanistan kullanır" görüşüyle konunun üzerine gidilmesini istemiyor.

Özfatura: "Normaldir"

HAFTANIN İNCİSİ

"450 milletvekili çıkaracağız... Okullarda tefsir ve hadis dersleri okutacağız...Dış borçları ve faizlerini ödemeyeceğiz..."

Necmettin Erbakan

KISA... KISA...

• **Hükümet, hâkimlere ayda 200** bin lira "kira yardımı" yapılmasını kararlaştırdı. Emekli hukukçulardan bazıları kararı "geç kalmış bir sus payı" ya da "hükümetin adalete rüşveti" olarak değerlendirdiler!

• **İki yıl önce Moskova Büyükelçiliğimize** sığınan ve bu süre içinde dışarı adım atmayan Türk asıllı Bulgar vatandaşı Mustafa Süleymanov, Bulgaristan adına casusluk yaptığı öne sürülen Mehmet Demirel ile değiştirildi. Operasyonu Başbakanlık Basın Danışmanı Can Pulak Moskova'da gerçekleştirdi.

• **İkinci Boğaz Köprüsü'nün yapımı** hızla sürerken, sorunlar da sürüyor. İnşaattaki işçi direnişi 510 kişiye yol verilmesiyle sonuçlandı. Asgari ücretle çalışan işçilerin eline geçen paraya yüzde 30 zam yapıldı.

• **Başbakan Özal, yeni seçimde** aday gösterilmeyen, ancak seçim oylamasında ANAP'la birlikte hareket eden 45 "küsküne" birer mektup göndererek "Allah sizden razı olsun" dedi.

BİR FOTOĞRAF

Yazısı içinde. Yorumu da size kalmış...

(HÜRRİYET'ten)

BİR PORTRE

İhsan Tombuş

Küskünlerin önderi... Demokrat Parti döneminde politikaya atılan, 1961 seçimlerinde yeni kurulan Adalet Partisi'nin ilk milletvekillerinden biri olan Tombuş, 37 yıllık siyaset hayatını noktaladı.

Çorum milletvekili Tombuş, AP döneminde de Demirel ve yakın çevresine karşı sert çıkışlarıyla tanınmıştı. Bir avukattı ve bir hukuk adamıydı öncelikle. Bu nedenle, "ANAP'ta ne hukuk, ne de demokrasi var" görüşünü göğsünü gere gere ortaya atabiliyordu. Tombuş grup toplantılarında Polis Yasası'na, Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği seçim yasasına da karşı çıkmıştı.

"Özal hukuktan hoşlanmaz, parti içi diktatördür, Evren'den sonra Cumhurbaşkanlığı'nı ele geçirecek ve bu seçimi de halka yaptırıp başkanlık sistemini getirecek" diyen İhsan Tombuş Türkiye Cumhuriyeti'yle yaşıt, tam 64 yaşında, evli ve iki çocuk babası.

ADEM ALTAN / NOKTA

BASINDAN YORUMLAR

Bu millete bu dizi

Gerçek orta sınıf değil de daha başka bir orta sınıf tipleri... Perihan'ın dışında herkes biraz ezik, biraz çaresiz, biraz zavallı, biraz saf, ama Perihan da dahil herkes biraz da bayağı... Gerçek orta sınıf TV izleyicilerinin, "Keşke bizimki de böyle olsa..." dediği bir mahalle içinde... Gerçekte mahalle de basit, başta Perihan olmak üzere diğerleri de... Zavallı bir basitlik... Ne ki, tüm tipler bir yerde de sevimli... "Perihan Abla"nın gücü, TV izleyicilerinin özendirildikleri yapay ve gerçekdışı çevrenin toplumsal sorunları içermemesine de dayanıyor. Bu sorunlarla kıvranan orta sınıf izleyicilerinin onlardan uzak tutulması önemli...

Toplumu iğneleme çabası yok, taşlama yok, eleştiri yok... "Kuruntu Ailesi"ndeki gibi arı dille alayı andıran yapaylık da yok... Ama gülmecenin oluşmasına yol açan kurnazlığa, kumara, yalana, dolandırıcılığa ve hiç derinlemesine ele alınmayan diğer çarpıklıklara karşı birer ders de veriliyor, Perihan Abla'nın mahalleyi koruyuculuğu sayesinde. Eğer gerçekleri belli bir oranda gören bir toplum yapısına sahip olsaydık, Perihan'ın mahallesi de, dostları da, kendisi de hem hemen sırıtır ve yayılgınlık kazanmazdı hem de ağır biçimde eleştirilirdi. Öyle bir toplum olmadığımıza göre, "Perihan Abla" televizyonun birinci sınıf gülmecesi olup çıkıyor.

Mahmut Tali Öngören, 20 Ekim, Cumhuriyet

EMRE ULAŞ / NOKTA

Adaletin bu mu?

Evet... Soruyoruz:

"Adaletin bu mu Özal?"

Seçimin hatırı için memurlara bu ay bir maaş fazla verdin. İyi ettin.

Çünkü hayat pahalılığının kıskacı tüm memurları perişan etmişti. Hiç değilse biraz nefes alsınlar.

Keşke memurlara her ay çift maaş verilse... O zaman belki, gırtlağına kadar borç içindeki bordro mahkûmları biraz daha insanca yaşama imkânına kavuşur...

Peki... Ya emekli, dul ve yetimler ne olacak? Onların yaşamaya hakları yok mu? Neden onları acımasız canavarın pençesine terk ediyorsun? Enflasyon hepsini yedi, bitirdi.

Emeklilere neden çift maaş vermiyorsun?

Yoksa bu ülkenin vatandaşı değil mi onlar?

Yoksa seçimde onların oylarına ihtiyacın yok mu? Sayılarını az mı buluyorsun?

Senin adaletin bu mu?

Emekli, dul ve yetim kesiminin tüm lâneti ANAP'ın üzerinde olacak, bunu bil...

Emekliler, kendilerini perişan eden iktidar partisine hayır duası okumuyor... Hepsi de dertli mi dertli!

Adalet olmayınca bir yerde, insan düşer o yerde, her derde...

Aç insan, senin yüzüne bakmakla doymaz, Turgut Bey...

Rahmi Turan, 19 Ekim, Günaydın

ORTADOĞU / İSRAİL FİLİSTİN YAKINLAŞMASI

Nerden çıktı bu flört?

İsrail Başbakanı Şamir'in son günlerde bazı ılımlı Filistinlilerle görüşmesinin ardında, gerek ABD'ye gerek Filistinlilere bazı tavizler vererek uluslararası barış konferansını engellemek yatıyor.

İsrail Başbakanı İzak Şamir, eylül ortalarında yayınlanan "Kol Hair" dergisini okurken birden kıpkırmızı kesilmiş ve var gücüyle bağırmaya başlamıştı: "Hayır... Olamaz!.. Bir İsrailli, hem de benim partimden biri, devletimizi yok etmek isteyen teröristlerle gizlice görüşemez. Bunu olsa olsa bir hain yapar." Şamir'in öfke nöbeti dindikten sonra, başbakanlık konutunda bulunanlar söz konusu "hain"in, Şamir'in başkanlık ettiği Hirut Partisi Genel Sekreteri Moşe Amiram olduğunu anlayacaklardı.

Şamir, ani bir manevra ile Filistinlilere karşı tutumunu yumuşattı

Amiram'ın kabahatı, FKÖ'ye yakınlıklarıyla tanınan üç Filistinli ile işgal altındaki Batı Şeria'da gizli bir görüşme yapmaktı. Gerçi Amiram, görüşmenin kendi kişisel girişimiyle, tamamıyla özel bir çerçevede geçtiğini ve esas olarak, 1979 yılında imzalanan Camp David Antlaşması'na uygun olarak Batı Şeria'da Filistinlilere özerklik verilmesi meselesinin sohbet biçiminde konuşulduğunu belirtecekti. Ama Şamir kendi istihbarat kaynaklarına dayanarak bu görüşmenin önceden planlandığını ve aslında "bir çeşit Filistin - İsrail - Ürdün konfederasyonunun oluşturulmasının tartışıldığını ileri sürecekti. Daha da önemlisi, bu görüşme için FKÖ lideri Yaser Arafat'ın gizlice onayı alınmıştı. Hatta Arafat, Amiram'ı, eylülde toplanan, resmi olmayan örgütler toplantısına da davet etmişti.

Şamir'in ve sağ basının gazabından kurtulmak isteyen Amiram, hemen geri adım atacak ve Arafat'la randevusunu inkâr edecekti. Ancak hırsını alamayan başbakan,

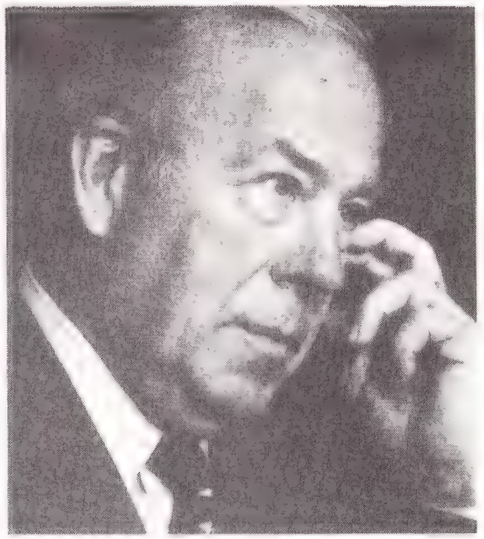

Shultz, Şamir'in oyununa mı geldi?

gizli görüşmeye katılan üç Filistinliden biri olan Faysal el Hüseyni'yi terörist örgüte üye olmaktan tutuklatacaktı. Buna karşılık bazı Filistinliler de, görüşmeye katılan diğer bir Filistinli olan Dr. Sırrı Nuseybe'yi "İsrail'e vatan satmak"la suçlayacak ve bir köşede kıstırıp döveceklerdi.

Bu ne perhiz?.. Ancak bu olayın ve Şamir'in yaygarasının üzerinden daha bir ay geçmeden, İsrail radyosu kamuoyunu daha da şaşırtan bir haber veriyordu. Başbakan Şamir, işgal altındaki Batı Şeria eşrafından on kadar Filistinli ile görüşme yapmıştı. Görüşmeyi düzenleyen ise, İsrail ordusunun bölge sorumlusu General Şomuel Gorin idi. Üstelik bu görüşmeler çok olumlu geçtiğinden, Şamir yenilerinin düzenlenmesi yolunda emirler vermişti. Peki, bir ay önce üç Filistinliyle görüşüldü diye küplere binen Şamir'in tutumundaki bu değişikliğin nedeni, neydi?

Bu görüşmelerden birkaç gün sonra, geçtiğimiz hafta içinde ABD Dışişleri Bakanı George Shultz, başta İsrail olmak üzere bölge ülkelerini ziyaret ediyor ve amacının Ortadoğu'ya barışı getirecek uluslararası bir konferans toplanması hakkında sadece görüş almak olduğunu açıklıyordu. Oysa bu konuları görüşmek Şamir'in hiç de işine gelmezdi. İsrail Başbakanı'na göre bu konuda pazarlıklara başlamak İsrail'in aleyhine sonuçlar verebilirdi. Şamir, Uluslararası Barış Konferansı'na kesinlikle karşı çıkarken, koalisyon ortağı partinin lideri ve Dışişleri Bakanı Peres böyle bir konferansın yapılmasını bazı şartlarla kabul ediyordu. Bu durumda Şamir'e yapacağı tek şey kalmıştı: Filistinliler için özerk bir bölgeden söz edip ılımlı birtakım Filistinlilerle görüşerek uzlaşma ve barış için bir şeyler yapmak, böylece de uluslararası konferansa gitmeden Shultz belasını geçiştirmekti. Şamir, ayrıca bu görüşmelerle, Dışişleri Bakanı Şimon Perez'in elindeki barış kartını devralmayı ve bunu yaklaşan seçimlerde bir koz olarak kullanmayı hesaplıyordu. Aynı zamanda Shultz'a da birtakım tavizler verilecek ve barış konferansı çabaları bu şekilde engellenebilecekti.

Zaten Shultz'un ziyaretinden bir

İşgal edilmiş topraklardaki bu görüntüler bir gün sona erecek mi?

süre önce Şamir'in bu görüşmeden, fazla bir şey beklenmemesi gerektiği ve ABD Dışişleri Bakanı'nın konferansı tartışmak için değil sadece görüş alışverişinde bulunmak için geldiğini yaymaya çalışması da bunun bir kanıtıydı. Peki Şamir'in son siyasi manevraları barışa katkıda bulunabilecek miydi?

Yeni formül. Ortadoğulu bazı siyasi gözlemciler Şamir'in ılımlı Filistinlilerle yakınlaşmasının İsrail'de barıştan yana bir kamuoyu oluşmaya başladığını gösterdiğini ileri sürüyorlardı. El Fetih Merkez Komitesi üyesi Abu Mazen'e göre, İsrail parlamentosunda FKÖ ile doğrudan görüşmelerden yana 30 milletvekili vardı. Yakın bir gelecekte, İsrail Devlet Bakanı Eizer Waizman da Filistinlilerle görüşecekti. Bir başka görüş ise, İran-Irak Savaşı'nın sona ermesi durumunda, bütün dünyanın, gözlerini Arap-İsrail anlaşmazlığına çevireceği şeklindeydi. Bu durumda İran'ın boşalttığı yeri İsrail doldurabilir ve bu ülkeye karşı yeni bir Arap cephesi kurulabilirdi. İşte Şamir'in son girişimleri de bu olası tehlikeyi bir ölçüde engellemeye ve barış mesajları vermeye yönelik olabilirdi.

Sonuç olarak Şamir amaçlarına oldukça yaklaşmıştı. Shultz'un bölgeden ayrılmasından hemen sonra Şamir'in Likud Cephesi yetkilileri, uluslararası konferans fikrinin tamamen suya düştüğünü ileri süreceklerdi. Bunun kanıtı da Shultz'un Helsinki'de yaptığı son açıklamada "İsrail'in bazı görüşlerine katıldığı"nı belirtmesiydi. İsrailli diplomatik kaynaklara göre, konferans yerine uluslararası bir grup denetiminde İsrail ile Ürdün arasında doğrudan görüşmeleri öngören yeni bir formül üzerinde durulmuştu. Bu durumda Şamir'in manevraları meyvelerini vermişti. Şimdilik Şamir kazanmıştı.

Faik BULUT

Baş düşman radikal İslamcılar mı?

İsrail acaba son zamanlarda Filistinlilere karşı niye daha uzlaşmacı bir tavır takınmaya başladı? Yoksa hedef, kendisi için esas tehlike haline gelen İslam radikallerine karşı daha güçlü olmak amacıyla Filistinlileri bertaraf etmek mi?

Radikal İslamcı hareket Ortadoğu'da Arap milliyetçiliğinin yerini aldı

Bazı Batılı basın organlarının son sayılarında yer alan haberlerine göre bu ihtimal hiç de yabana atılır gibi değil. Fransız, Le Nouvel Observateur dergisinde, yayınlanan bir yazıya göre, işgal edilmiş topraklardaki "Allahü Ekber" sesleri, "Arafat" nidalarını çoktan bastırmış durumda. İslami Cihat'ın gösterileri, Arafat ya da Habbaş'inkilerden çok daha canlı ve coşkulu. Bölgede büyük eylemler düzenleyenler de İslami gruplar. Derginin haberine göre, bölgede radikal İslamizm'in yayılması, sadece İsrailliileri değil, FKÖ ve Kral Hüseyin yanlısı Filistinlileri de son derece rahatsız ediyor. Bir Filistinli gazetecinin söylediğine göre, Kral Hüseyin'le, hatta Arafat ile İsrail'in uzlaşması mümkün olabilir. Ama İsrail ile onu, İslam dünyasından söküp atılması gereken Allah'ın bir belası olarak gören radikal Müslümanlar arasında hiçbir şekilde uzlaşma olması söz konusu olamazdı.

ABD'nin önde gelen dergilerinden U.S. News ise İsrail için tehlikenin değişen niteliğinden söz ediyor ve İslamcı radikallerin direnişin liderliğini FKÖ'nün elinden aldığı ileri sürülüyor. Derginin yorumuna göre, İsrailliler, önceleri radikal Müslümanların, Filistin hareketini böleceğini ve dini ideolojiyle milliyetçilik ideolojisinin çatışacağını umuyorlardı. Ama karşılarında çok daha fazla şiddet kullanan örgütlü bir dinci hareket buldular.

İTALYA/ROSANNA'NIN İNANILMAZ YAŞANTISI

Çağdaş bir Polyanna

Rosanna 39 yaşında. 25 yıldır suni ciğer makinesinin içinde yaşıyor. Ama yaşama sıkı sıkıya bağlı. Kitap yazıyor, gazete yönetiyor, sevgilisiyle mutlu bir yaşantı sürüyor.

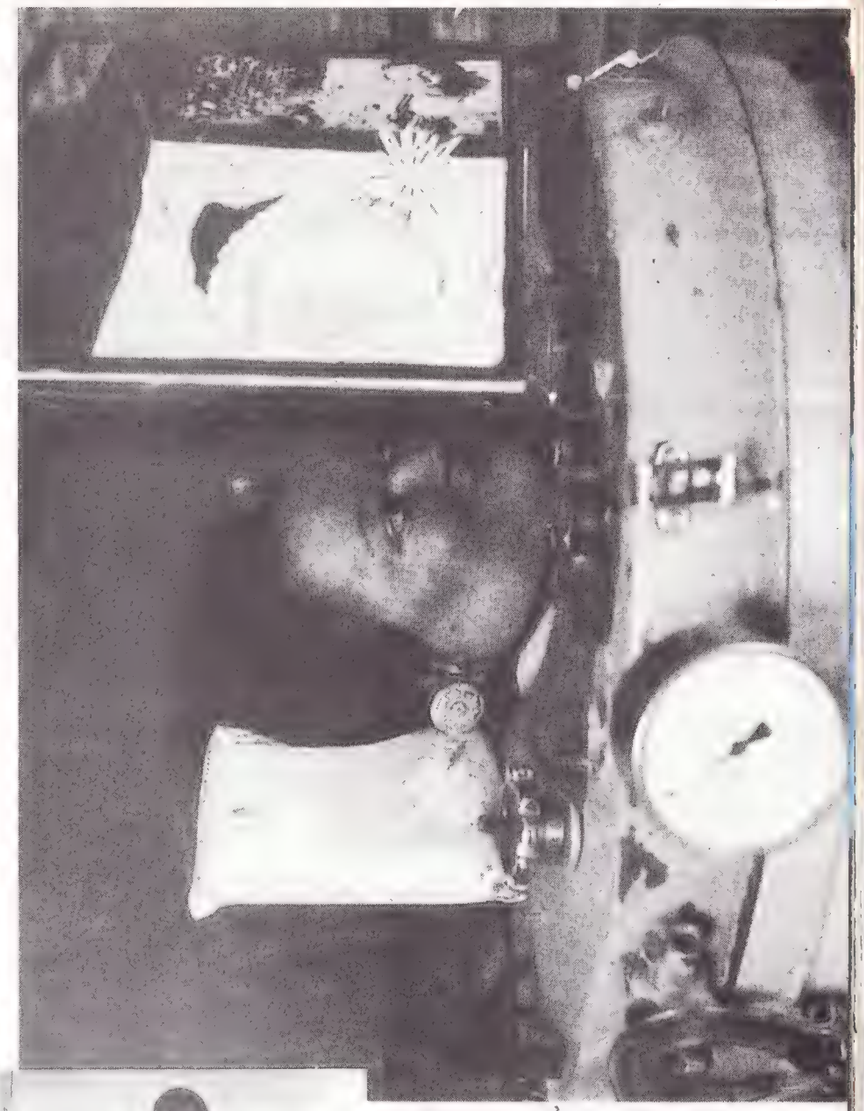

Hastane odasında yaşantısında ilk kez bir suni ciğer makinesi gördüğünde Rosanna henüz 14 yaşındaydı. O güne kadar, kırlarda, tarlalarda koşup oynayarak geçirdiği yaşamının bundan sonrasını bu makinenin içinde geçireceği aklının ucundan bile geçmemişti...

Rosanna o günü erkek arkadaşıyla beraber, el ele dağ bayır dolaşarak geçirmişti. Akşam eve döndüğünde bıçak gibi bir ağrı başına saplandığında bunu günün yorgunluğuna vermişti. Yatağa uzandığında yorganını başına çekecek hali bile yoktu. Ateşi de birden yükselmişti. Ertesi sabah yataktan kalkmayı denediğinde kendini yerde buluyordu.

Babası ertesi sabah Rosanna'yı apar topar hastaneye götürecekti. Kendisini getiren ambulans şoförünün, onu kucağına alarak arabadan hastaneye taşıdığını, bir ara kulağına eğilerek "çok güzelsin; iyileştiğinde seni almaya geleceğim; bol bol sevişiriz" dediğini genç kız hayatı boyunca unutamayacaktı. Unutamadıkları arasında hastane odasının penceresinden gördüğü çiçek açmış kayısı ağacı ve silindir şeklindeki kocaman makine de vardı. Rosanna babasına ilk kez gördüğü bu makinenin ne olduğunu sorduğunda, "suni ciğer makinesi kızım, dünyada bunun içinde yaşamak zorunda kalan zavallı insanlar da var" cevabını alıyordu. Sonra analizler,testler, Rosanna'nın "nefes alamıyorum" çığlıkları birbirini kovalayacak, ve çok hızlı gelişen bir çeşit çocuk felci geçiren genç kız, gözlerini açtığında kendisini o kocaman silindirin içinde bulacak ve yirmi beş yıl boyunca, günde birkaç saat dışında hiç çı-

Rosanna'nın en yakın arkadaşlarından biri kitapları (üstte) Genç kadın, günde birkaç saatliğine makineden kurtulabiliyor

Rosanna'yı hemen hemen hiç yalnız bırakmıyor dostları

kamayacaktı.

Yaşam dolu bir insan. Bugün 39 yaşında olan Rosanna'nın aletten görünen tek yeri başıydı. Ama, sürekli gülümseyen cıvıl cıvıl yüzü, sürekli düşünen ve üreten kafası, kendisini ziyarete gelenlere bütün vücudunun içinde bulunduğu çelik ciğeri unutturuyordu. Rosanna, bu çelik silindirin içinde bir kitap yazmıştı, bu çelik silindirin içinde bir gazete yönetiyordu, bu çelik silindirin içinde bütün sosyal ilişkileri yaşıyor, aşkı bile tadabiliyordu.

Genç kızın hastanedeki ilk günleri, kendisi için en zor dönem olmuştu. Bu günlerde ona yaşam sevgisini yaşatan, erkek hastabakıcı Germano idi. Makineyi temizlemek için Rosanna'yı kucaklayıp çelik evinden çıkardığında, genç kıza, sürekli olarak çok yumuşak bir teni olduğunu ve onu çok arzuladığını söylüyordu.

Rosanna kısa bir süre sonra okumaya merak saracaktı. Makinenin üzerine yerleştirilecek bir ayna sayesinde kitap okumayı pekâlâ başarabilirdi. Bütün sorun, sayfaları çevirecek birini bulmaktı. Kendisine yardım etmek isteyenlerin çokluğu bu sorunun üstesinden gelmesine yol açıyor ve Rosanna bulduğu her kitabı okumaya başlıyordu. Kısa bir süre sonra, genç kız kendisine kültürlü bir çevre oluşturacak, birçok sosyal olayı, örneğin 68 Mayısı'nı, onlardan öğrenecek ve konuşup tartışacaktı. Rosanna, ilginç yaşam öyküsünü teybe anlatarak arkadaşlarına yazdırdığı "Yaşama Hırsı" adlı kitabından sonra, çevresindekilerle birlikte özürlüler sorunlarına yönelik "Diğerleri" adlı bir dergi çıkartmaya koyuluyor ve bunun yazışleri müdürlüğünü üstleniyordu.

Dino Risi, Rosanna'nın yaşamını filme almak istiyor

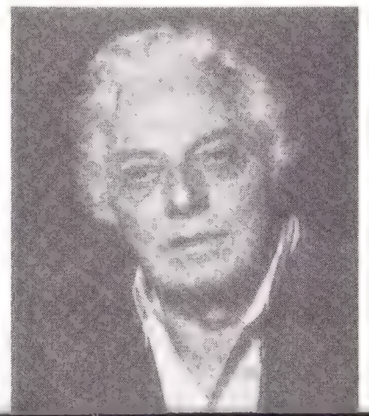

Genç kızın el atıp başaramadığı şeyler de vardı. Örneğin çok istediği halde bir türlü resim yapamıyordu. Ağzıyla tuttuğu fırçalarla makinenin üzerine sıkıştırılmış kâğıtlara yaptığı girişim hep boşa çıkmıştı şimdiye kadar. Resim konusunda kendisini avutan tek şey, geçtiğimiz günlerde hayata gözlerini kapatan ünlü ressam Guttoso'nun hediye ettiği tabloydu.

Rosanna, günde iki-üç saat kadar tekerlekli sandalyeye alınarak çelik makineden çıkartılabiliyor ve portatif akciğere bağlanıyordu. Bir masaya oturarak arkadaşlarıyla kâğıt oynadığı bu saatler Rosanna için yaşantısının en değişik anlarıydı.

İlk aşk, ilk cinsel deneyi. Çevresindekileri, makineden çıktığı iki-üç saatin dışında ancak başının üzerindeki ayna aracılığıyla görebilen Rosanna, aşk yönünden de hiçbir zaman yalnız kalmamıştı. Çevresindeki erkeklerden ikisi, bu soğuk çelik silindirden kurtulmasına imkân olmayan bu kadını çılgın gibi sevmişlerdi. Rosanna'yı ilk öpen adam Maurizio olmuştu. Onun yaşama dört elle sarılmasında Maurizio'nun katkısı tartışılmazdı. Ama Mario çok daha başkaydı. İlişkileri 10 yıldır sürüyordu. Genç adam, ilk zamanlar, sevgilisinin hareketsiz vücuduna isyan ediyor, çelik makineye yumruklar yağdırıyordu. Ama çok geçmeden Rosanna'yı kucağında makineden çıkarmayı öğrenecek ve sevgilisine cinsel hazzı tattıran ilk erkek olacaktı.

Rosanna'nın çelik ciğerin içinde geçirdiği 25 yılın öyküsü İtalyan basınında geniş yankılar uyandırırken, sinema yönetmeni Dino Risi, genç kadının öyküsünü film yapmak için hazırlıklara başlamıştı. Ama Rosanna, bu projeye pek yaklaşmamıştı. Genç kadın yaşadığı duyguların kesinlikle başka birisi tarafından canlandırılamayacağını söylüyordu. Örneğin, bir keresinde hastanenin elektrikleri kesilmişti. Eğer arıza 5 dakikadan fazla sürmüş olsaydı, Rosanna bugün hayatta olmayacağını söylüyor ve bu tür korkuyu dile getirmenin mümkün olmadığını söylüyordu .

Genç kadın kendisiyle söyleşi yapan bir gazeteciye bu kadar mutlu ve canlı olmasının sırrını şöyle açıklıyordu: "Ben yaşamı seçtim ve her zaman onu seçeceğim. Yaşam da beni seçti."

PHILIP MORRIS SİZİ NEW YORK'A KANUNİ ÇAĞI SERGİSİ'NE DAVET EDİYOR!

MARKOM/LEO BURNETT

PHILIP MORRIS

Philip Morris, Marlboro ve Parliament gibi dünyaca tercih edilen sigaraların üreticisi; dünyanın, bu alanda en büyük kuruluşlarından biridir. Sanata, kültüre ve spor etkinliklerine katkılarıyla ünlüdür.

İşte bu uluslararası firma şimdi de Türkiye'den üç kişiyi, bir sanat şöleniyle ödüllendiriyor. Dünyanın iki büyük merkezine, birer konuklarıyla birlikte gönderiyor:

1 1 kişiyi, konuğuyla birlikte, New York'a Kanuni Çağı Sergisi'ne. Bir haftalığına.

2 1 kişiyi, konuğuyla birlikte, Londra'ya, British Museum'daki Kanuni Çağı Sergisi'ne ve görülmeye değer yerlere. Dört günlüğüne.

3 Ve 1 kişiyi, konuğuyla birlikte, Londra'ya. İki günlüğüne.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin büyük desteği ve değerli katkılarıyla gerçekleştirilen, Philip Morris tarafından finanse edilen Kanuni Çağı Sergisi'nde, Kanuni Sultan Süleyman döneminin zengin sanat ve kültür birikimi sunuluyor. İşte Philip Morris'in sizi davet ettiği bu eşsiz sergi Washington ve Chicago'dan sonra, şimdi de New York'da yüz binlerce Amerikalı tarafından ziyaret ediliyor.

Aşağıdaki soruları doğru olarak cevaplandırın. Cevapları, adınız, soyadınız ve adresinizle birlikte Cevap Kuponuna yazın. İmzanızı atın. Kuponu kesip en geç 20 Kasım 1987 tarihinde elimizde olacak şekilde P.K. 76, Teşvikiye-İSTANBUL adresine postalayın. Çekilişe katılın. Bu büyük kültür olayını yerinde izleyin. Uzman bir jüri tarafından hazırlanan yarışma sorularına verilecek cevaplar, aynı jüri tarafından değerlendirilecektir. Jüri, şu kişilerden oluşmaktadır: Prof.Aptullah Kuran, Dr.Filiz Çağman (Topkapı Sarayı Minyatür Departmanı Başkanı), Doç.Dr.İlber Ortaylı, Nazan Ölçer (Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürü). Yarışma sorularına doğru cevap verenler arasında çekilecek kurada kazanan 50 kişiye birer sergi kataloğu; yarışmaya katılan herkese serginin birer orijinal posteri armağan edilecektir. Yarışmaya katılmak için, 18 yaşından büyük ve T.C. vatandaşı olmak; Türkiye'de ikamet etmek gerekmektedir.

SORULAR

1 Kanuni Sultan Süleyman'ın doğduğu, öldüğü yer ve tarihleri ile anne ve babasının isimlerini yazınız.

2 Kanuni'nin, adına 2 cami yapılan kızının ismi nedir, bu camiler nerelerdedir ?

3 Kanuni, ordusunun başında kaç kez sefere çıkmıştır, bunların en uzun sürelisi hangisidir ve ne kadar sürmüştür ?

4 Kanuni'nin Sadrazamı İbrahim Paşa'nın ses uyumu ile birbirini andıran ve biri ölümünden sonra takılan iki lakabını yazınız.

5 İstanbul Süleymaniye Külliyesi'nde bulunan darülhadis, Kanuni döneminin ünlü bir müftüsünün adını taşımaktadır. Kimdir bu müftü ?

6 Mimar Sinan, Kanuni'nin hangi seferine ilk defa iştirak etmiştir ?

7 Kanuni Sultan Süleyman için Mimar Sinan iki önemli külliye yapmıştır. Bunlardan biri İstanbul'da bulunur. Öteki nerededir ?

8 Kanuni dönemi mimarisinin görkemli örneği Süleymaniye Camii'nin yazılarını yazan hattat Hasan Çelebi'nin hocası ve koruyucusu olan ünlü hattat kimdir ?

9 Kanuni Sultan Süleyman dönemi saray nakkaşhanesinde yetişmiş serbölük ve sernakkaşlık görevlerinde bulunmuş, Osmanlı sanatında bahçe çiçekçiliğinden kaynaklanan süsleme üslubunu yerleştirmiş sanatçının adı nedir ?

10 Bu yıl A.B.D.'de düzenlenen Kanuni Sultan Süleyman Çağı Sergisi'nde en çok ilgi çeken parçalardan biri Piri Reis haritasıdır. Kanuni döneminin tanınmış coğrafyacısı ve denizcisi Piri Reis'in bu haritası hangi kıtaları içermektedir ve ne zaman yapılmıştır ?

- Çekiliş noter huzurunda gerçekleştirilecektir.
- Philip Morris, Markom/Leo Burnett, A ve B Halkla İlişkiler çalışanları ve yakınları yarışmaya katılamazlar.
- Yarışma sonuçları, kazananların adresine postalanacaktır.

CEVAP KUPONU

Adı/Soyadı:

Adres/Tel.

İmza:

M · İ · L · A · S

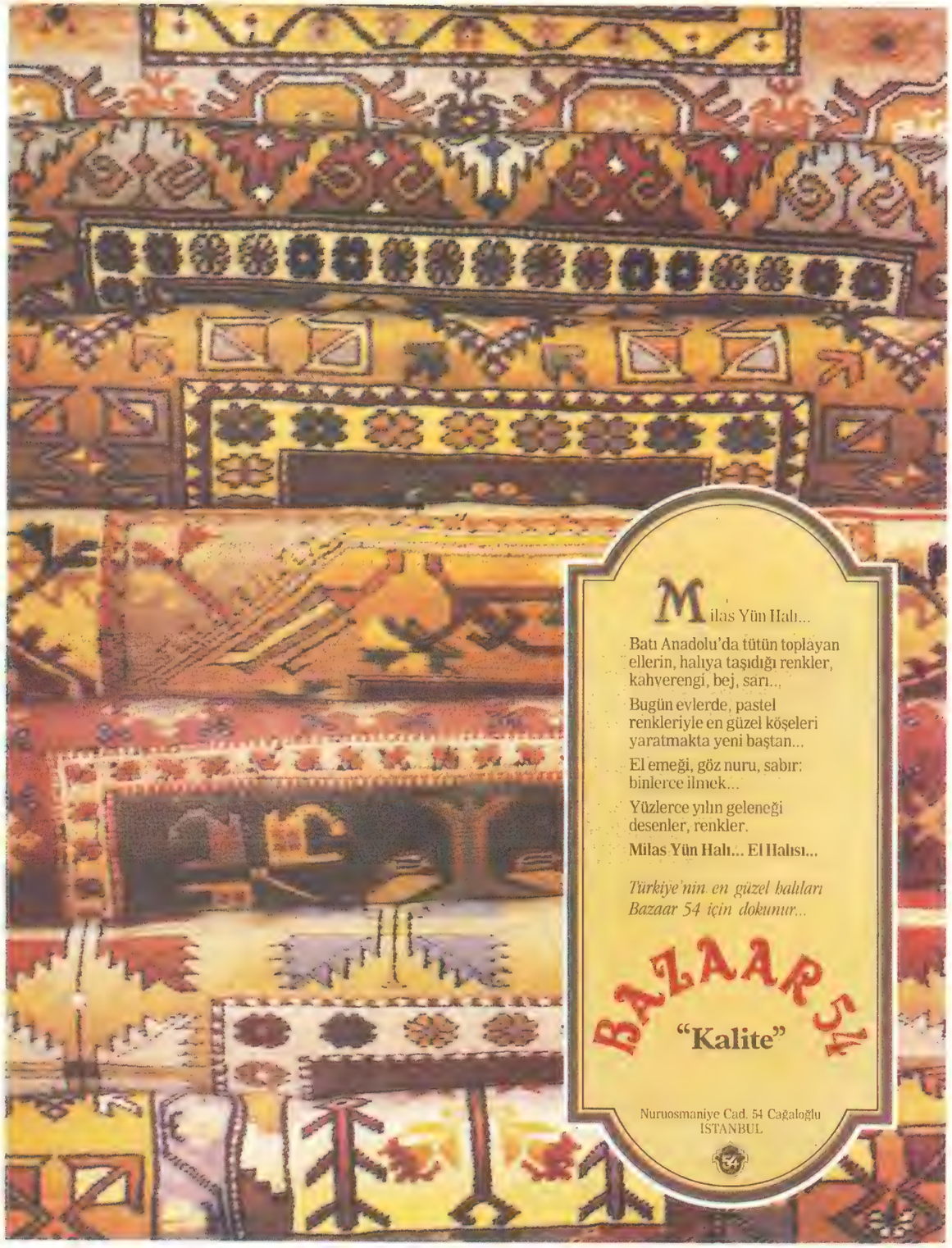

Renderu ve Halı Kataloğu için 520 80 80-81'den Sn. Güray Kasacı'yı arayınız.

BAZAAR 54 bir NET ŞİRKETLER GRUBU kuruluşudur

ABD / YENİ BİR KUŞAK

Küçük kapitalistler işbaşında...

Amerika'da son yıllarda küçük yaşta milyarder olan çocuk girişimcilerin sayısı artıyor. Bunların, 68 kuşağına mensup ağabeylerinin aksine tek tutkusu, zengin olarak düzen içinde saygın bir yer edinmek.

Amerika'da son günlerde adından en çok söz edilen işadamlarından biri olan Robert Lewis Dean, işadamlarının geleneksel kıyafeti olan kravat ve takım elbiselerle dolaşmaktan nefret ediyor. Bunları işkence aletleri olarak görüyor ve genellikle bluejean ve desenli gömlekler giyiyor. En çok Rolls Royce'u ile dolaşmayı ve özel uçağının kırmızı peluş koltuklarına yayılmayı seviyor. En sevdiği yemek ise, kendisi gibi zengin ve saygın işadamlarının tercih ettiği nezih restaurantların spesiyaliteleri değil, sadece hamburger ve cola. Fakat Lewis Dean'i diğer bütün işadamlarından ayıran öyle bir özellik var ki bu da onun en büyük derdi: Yüzündeki sivilceler. Çünkü Robert henüz 19 yaşında ve ergenlik çağının yarattığı fiziksel sorunlardan, bir hayli para dökmesine rağmen kurtulabilmiş değil.

Ancak Robert'in fiziksel sorunlar dışında ergenlik çağında olmasından kaynaklanan fazla bir derdi yok. Genç yaşına rağmen, ne yaptığını iyi bilen olgun başarılı ve saygın bir işadamı. Tam bir girişimci. Bu yıl, vergiler ve yeni yatırım harcamaları çıkarıldıktan sonra elde ettiği net kazanç üç milyar Türk Lirası'na yakın. Üstelik bu noktaya babasının veya bir büyüğünün sayesinde değil tamamıyla kendi çabasıyla gelmiş.

Eskiden Red Kit okuyan Amerikan çocukları, şimdi Wall Street Journal okuyarak dünya ekonomisini takip ediyor

6 yaşındaki minik mucit Michael, yaptığı robotun satışlarından memnun

Fakat Robert Amerika'da bir istisna değil. O, son yıllarda ülkede sayıları devamlı artan çocuk işadamlarından sadece biri. Bu küçük girişimciler, yaşlarından beklenmeyecek bir olgunluk ve hesapla kârlı işlere girişerek kısa zamanda milyarder oluyor ve büyük şirketler kuruyorlar.

"Çalışmak, hep çalışmak." Robert iş hayatına 15 yaşındayken ba-

Robert henüz 19 yaşında ama koskoca bir şirketin sahibi ve kurucusu

basından aldığı 1500 dolar ile atılmış. Bu parayla döküntü bir Cadillac alan Robert, günlerce uğraşarak ve antikacılardan gerekli malzemeleri toplayarak bunu çok iyi duruma getirmiş ve yüksek bir fiyatla bir koleksiyoncuya satmış. Bu tür işlerin sonucunda elde ettiği kazançla bir süre sonra bir oto-araştırma merkezi kuran Robert, 17 yaşına geldiğinde yılda 600 bin dolar kazanıyormuş. Fakat küçük işadamı tamir işlerinden bıktığı için New York'ta bir kiralık araba şirketi kurmuş ve bunu Boston ve Washington'da açtığı yeni servisler izlemiş. Robert başlangıçta zengin müşterilerinin güvenini kazanmak için epey zorlandığını itiraf ediyor. Fakat bunun da üstesinden gelmenin yollarını bulmuş. Fiyatları düşürmüş, müşterilerinin emrine şoför vermiş, sekreterlerine de pembe güller yollamayı ihmal etmemiş. Şimdi artık istediği ücreti çatır çatır alıyor.

Küçük Rockefeller'ler sıralamasında ikinciliği ise John Shorb adlı 19'luk bir genç elinde tutuyor. Northwest Lawn adlı şirketin kurucusu ve yönetim kurulu başkanı olan John'un işi bahçe düzenlemek. O da Robert gibi 15 yaşında iş hayatına başlamış ve komşularının bahçesini düzenleyerek ilk adımlarını atmış. Daha sonra işleri büyüten John, faaliyetlerini çevre köylere doğru genişletmiş. John'un bugün yüzlerce müşterisi ve Washington'da kendi şirketi tarafından düzenlenmiş pek çok bahçe var. Başarısını "çalışmak, hep çalışmak" diye açıklayan John tatil bile yapmıyor. "Bazen annem, babam seyahate çıkarken onlarla gitmek geliyor içimden. Ama ilerde Amerika'nın en büyük bahçe düzenleme şirketinin başkanı olduğumda tüm bu özverilerimin karşılığını almış olacağım" diyor.

Genç milyarderlerin üçüncüsü 15 yaşında esmer, şirin bir oğlan. Daha 13 yaşındayken bir yemek şirketi kurmuş. Özel geceler ve davetler için açık büfe tarzında yemekler hazırlıyor. Kenneth yılda 500 milyon lira kazanıyor. Bu fikir 12 yaşındayken çalışmaya başladığı bir restaurantta aklına gelmiş. Burada çok pahalıya satılan yemek çeşitlerini daha ucuza mal edip satmayı denemiş ve başarmış da. Annesi ve babası bu yaşta bir çocuğun oyun oynaması gerektiğini ileri sürerek ona karşı çıkmışlar ama Kenneth bu fikri çok aptalca buluyor.

Küçük mucitler. Bu küçük girişimcilerin yanı sıra bir de icatlarıyla zengin olma yolunda emin adımlarla ilerleyen minik mucitler var. Örneğin 6 yaşındaki Michael Michelini, memur ve öğrenciler için bir robot yapmış. Bu robot kağıt, kalem gibi hafif şeyleri dolaplardan alıp getiriyor. 14 yaşında tombul bir çocuk olan Jim Wiggins ise, küçük bir reçel kavanozu biçiminde bir aletin yaratıcısı. Üzerindeki bir düğmeye basıldığında, kavanoz şemsiye oluveriyor, başka bir düğmeyle de el feneri haline dönüşüyor. Küçük dahinin bu aletine rağbet oldukça fazla ve tabii ki Jim daha şimdiden "köşeyi dönmüş" durumda. Bunların yanı sıra, tuvalet kâğıdının bittiğini haber veren sirenler, normal ayakkabıları paten haline dönüştüren aletler icat eden daha bir çok minik mucit zengin olma sırasına girmiş durumdalar.

Minik kapitalistlerin sayısının hızla artması karşısında durum değerlendirmesi yapan büyük kapitalistler ise bu arada pek boş durmuyorlar ve bu potansiyeli kanalize etmenin yollarını arıyorlar. Örneğin Amerikan İşadamları Derneği bu uyanık çocuklar için Florida'da özel bir okul açtı. Küçük kapitalistlere burada iş idaresi dersleri veriliyor ve doğal yeteneklerinin daha da mükemmelleştirilmesine çalışılıyor. Denver kentinde ise geçenlerde dünyanın çocuklara yönelik ilk bankası kuruldu. Young Americans Bank adlı banka, miniklere yüzde 5.5 faiz garantisi veriyor ve 12 yaşın üstündekilere de her yerde geçerli olan bir çek karnesi tahsis ediyor. Banka böylece bir yandan miniklerin iş hayatını kolaylaştırırken, bir yandan da kendisi için de geleceğe yönelik iyi bir yatırım yapmış oluyor. Çünkü bu küçük kapitalistler yarın Amerikan ekonomisini yönetecekler.

Böylece Amerikalılar toplumsal kurumlara başkaldıran 68 kuşağının bütün izlerini silerek giderek yayılan yeni Yuppie hareketiyle (Genç, kentli ve profesyonel kelimelerinin başharflerinden oluşuyor) gençliğe özgü atılganlığı kendi bünyesi içinde tehlikesiz bir biçimde eritmenin yolunu bulmuş görünüyor●

BÜYÜKŞEHİR

İKİNCİ KISIM
ORTAK KAYDINA BAŞLANDI

BÜYÜKŞEHİR PROJESİNE DÜNYA KONUT KONGRESİ BÜYÜK ÖDÜLÜ VERİLDİ

Büyükşehir'in 1. kısmını oluşturan yaklaşık 8.000 konutluk A, B, C mahalleleri için ortak kaydı çok kısa sürede tamamlanmış, bu mahallelerin alt ve üstyapı işleri başarılı bir şekilde ihale edilerek 18 Temmuz 1987 günü düzenlenen törenle inşaata başlanmıştır.

Birleşmiş Milletler'in 1987 yılını "Dünya Konut Yılı" ilân etmesi dolayısıyla Uluslararası Konut Bilimi Birliği (IAHS)'nin Berlin'de düzenlediği "14. DÜNYA KONUT KONGRESİ"nin takdirlerini kazanan Büyükşehir Projesi, Türkiye'nin ilk örnek ve çağdaş uydukent modeli olarak "Kongre Büyük Ödülü"ne lâyık görülmüş ve ödül belgesi Birliğin Birleşmiş Milletler Temsilcisi tarafından Büyükşehir Konut Yapı Kooperatifi'ne törenle verilmiştir.

Kooperatifimize ortak olmak için başvuran çok sayıda yurttaşımızın talepleri dikkate alınarak, D ve E mahallelerinde inşa edilecek yaklaşık 2500 konuttan oluşan Büyükşehir'in 2. kısmı için yeni ortaklar kaydedilmektedir. 2. kısım ortaklarımıza da bankalara para yatırma tarihine göre noterlikçe ortaklık sıra numarası verilecek ve konutların tesliminde bu sıralama esas olacaktır. Ortak olmak isteyenlerin Kooperatifimiz Merkezine başvurarak ortaklık dilekçesini doldurup imzalamaları ve ödeme planlarında gösterilen miktarda parayı bankaya yatırmaları gerektiği duyurulur.

Ayrıntılı bilgi ve açıklamalarla ödeme planlarını içeren broşürümüz Kooperatifimiz Merkezinden ve Şantiyeden temin edilebilir.

Sınırlı Sorumlu
BÜYÜKŞEHİR
KONUT YAPI KOOPERATİFİ

Merkez: İstiklal Cad. Odakule İş Merkezi Kat: 7
80050 Beyoğlu-İSTANBUL
Tel.: 144 89 78 (7 hat)
Şantiye: Beylikdüzü, E-5 Karayolu (Büyükşehir)
Tel.: 9-1881-81 36/37

REKTAŞ

İtalyan stili yemek ve müziğiyle

ristorante ROSA

hizmetinizde

İtalyan mutfağının tüm Pizza çeşitlerini Spagetti, Lazanya, Canaloni veya Raviolinizi, isterseniz nefis spesiyal etinizi ya da ızgaranızı, büfemizden seçeceğiniz zengin salatanızı, değerli İtalyan tatlılarını çiçeklerle içiçe bir ortamda yiyebilir, Expresso veya Capuccino'nuzu yudumlarken sevdiklerinizle mutluluğunuzu paylaşabilirsiniz.

RISTORANTE ROSA
Cumhuriyet Cad. No. 131
Elmadağ-İSTANBUL
(Hilton karşısı)
Tel: 141 28 27

İSTANBUL BELEDİYESİ ŞEHİR TİYATROLARI

26 Ekim - 1 Kasım 1987

HARBİYE M. ERTUĞRUL (140 77 20)

E.Reşit REY/C.Reşit REY
LÜKÜS HAYAT
Yöneten:Haldun DORMEN
(28-29-30 Ekim/1 Kasım)

ÇOCUK OYUNU
Muharrem Buhara
AYININ FENDİ AVCIYI YENDİ
Yöneten:Engin GÜRMEN
(C.tesi-Pazar:11.00)

FATİH REŞİT NURİ (526 53 80)

Vedat TÜRKALİ
DALLAR YEŞİL OLMALI
Yöneten:Hakan ALTINER
(28-29-30 Ekim/1Kasım)

ÇOCUK OYUNU
Serpil AKILLIOĞLU
SAKA KUŞU
Yöneten:Oben GÜNEY
(C.tesi-Pazar:11.00)

ÜSKÜDAR MUSAHİPZADE CELAL (333 03 97)

Recep BİLGİNER
KISKANÇ
Yöneten:Perihan TEDÜ
(28-29-30 Ekim/1Kasım)

ÇOCUK OYUNU
Erik VOSS/Can GÜRZAP
DANS EDEN EŞEK
Yöneten:Hakan ALTINER
(C.tesi-Pazar:11.00)

Oyun günleri:
Çarşamba: 15.00-20.30 / Perşembe: 20.30
Cuma 20.30 / C.tesi: 15.00-20.30 / Pazar: 15.00-18.30

PROKTOLOGİE
(Hemoroid, Fistül)
VARİSLERİN
İNFRAROD, İĞNE İLE TEDAVİSİ

OPR. DR.
HAYATİ F. KOCAL

Rumeli Cad. Ogan Apt. No: 10 Kat: 2
NİŞANTAŞI/İST Tel: 141 35 89

Apartmanlarda, gecekondularda
yakıt masrafını azaltmak,
duvardan-çatıdan gelen
soğuğu önlemek için

FEPOR®/ polistiren sert köpük

FEPOR ISI YALITIM VE AMBALAJ SANAYI A.Ş.
MERKEZ: 2 Taşocağı Cad. Oğuz Sok. Barbaros Han Kat 1 80300 Mecidiyeköy-İSTANBUL
Tel: 159 00 60 - 172 97 15
ANKARA BÜROSU: Gaz. Mustafa Kemal Bulvarı 139/A Maltepe Tel: 230 40 82 - 230 74 09
(FEPOR A.Ş. Bir FENİŞ HOLDİNG ve SAFAŞ A.Ş. Kuruluşudur)

Körfez'de yangınlar acaba bir gün bitecek mi?

KÖRFEZ

Misilleme yarışı

"Misilleme" sözcüğü geçtimiz günlerde Körfez Savaşı'nın anahtar sözcüğü haline geldi.

Evvelki hafta, İran, ABD bayrağı taşıyan Kuveyt gemilerinden birini vurmuştu. Geçtiğimiz hafta içinde, Körfez'de bulunan 4 Amerikan destroyeri, İran'a ait iki petrol platformunu yerle bir etti.

Washington'daki yetkililerin, misillemeden sonra Suriye aracılığı ile İran'a gönderdiği "yumuşama" önerisi Tahran tarafından kabul görmedi. İranlı yetkililer, hiçbir saldırıyı karşılıksız bırakmayacaklarını ve önümüzdeki günlerde, dünyanın herhangi bir yerinde ABD'ye karşı misillemede bulunacaklarının söylediler, arkasından da Kuveyt'e ait bazı petrol bölgelerini bombaladılar.

YUNANİSTAN

İki Türk "Yumurtası"

Selanik Festivali'nde gösterilen, Türk Yunan dostluğunu vurgulayan bir filmin adı birazcık argo. Yarı Türkçe, yarı Rumca bir deyim olan olan "S...ime ke dio avga Turkias" cümlesinin kısaltılmış hali. Türkçesi "Taksim'den aşağı Kasımpaşa" anlamına geliyor. Filmin mesajı da, "dünyayı boşver, kafana göre takıl" gibi bir şey.Konusu ise, biri Türk, diğeri Yunanlı iki hafif tip serseri arkadaşın Atina'daki bohem yaşantıları ve yasadışı maceraları.

"İki Türk Yumurtası" Türk-Yunan dostluğunu vurguluyor

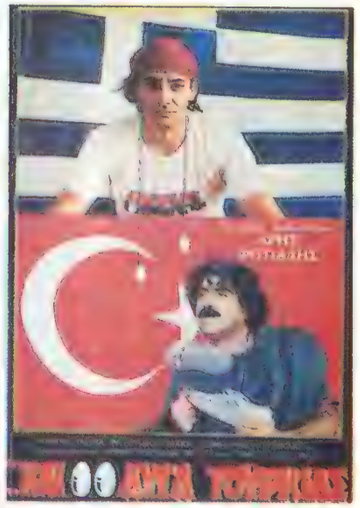

SSCB

Süperlerarası ilk moda zirvesi

Geçtiğimiz hafta içinde ABD'de bir araya gelen dünyanın en ünlü modacıları arasında bir Sovyet vatandaşını görenler,"Glasnost modaya da mı sıçradı?" demekten kendilerini alamadılar. Söz konusu modacı, Sovyetler'in zarif first lady'si Raisa Gorbaçeva'yı giydiren Viyaçeslav Zaitsev'den başkası değildi.

Sovyet modacı, ABD zirvesini Raisa'ya borçlu

Zaitsev, New York'taki günlerinin bir dakikasını bile boşa harcamadı. "Ülkemizde üretilen ürünlerin yarısından fazlası dışarıda tanınmıyor" diyen Moskova'nın ünlü modacısı, ABD'ye Sovyet malı giyim eşyası, kozmetik, mücevher satmak için birçok girişimde bulundu. Bazı önemli başarılar da elde etti. Örneğin ABD'nin önde gelen giyim firmalarından biriyle, Sovyet malı kazaklar pazarlamak üzere anlaşma yaptı.

Olayı duyuran ABD yayın organları, süperlerarası ilk moda zirvesinden kazançlı çıkan tarafın Sovyetler Birliği olduğu konusunda hemfikir görünüyorlar.

Sean Young, Hollywood'un yeni dilberlerinden. Politik çağrışımlar içeren bir gerilim yapıtı olan ve son dönemin en çok hasılat getiren Amerikan filmlerinden "No Way Out-Çıkış Yok"da körpe güzelliğini sergileyen Sean Young, şimdiden şöhret basamaklarını hızla tırmanıyor. Güzelliği kadar oyunculuk yeteneğiyle de dikkati çeken genç yıldız "No Way Out"da, Brian De Palma'nın Al Capone efsanesine yeni boyutlar getiren son filmi "The Intouchables - Dokunulmazlar"da gangsterler kralıyla ölümüne bir savaşıma girişen ve sonunda Al Capone'u içeri tıktıran polis rolüyle parlak bir geleceğe aday olan, Amerikan sinemasının bir başka yeni erkek starı Kevin Costner ile oynuyor. "No Way Out"da cinsel çekiciliğini gözler önüne sunan güzel Sean Young ile Kevin Costner arasındaki ateşli aşk sahnelerinin de son derece cüretli olduğunda eleştirmenlerle tüm seyirciler hemfikir.

KISA... KISA...

• **Ünlü Fransız çizgi roman kahramanı Asterix'in** son macerası uzunca bir aradan sonra Avrupa'da piyasaya çıkacak. Asterix, yeni macerasında ilk kez İran, Hindistan gibi Doğu ülkelerine gidiyor.

• **İngiltere'de açık artırma ile satışa çıkartılan ve en** azından 40 milyon liraya satılacağı umulan Hitler'in İkinci Dünya Savaşı'nda giydiği şapkaya alıcı çıkmadı,

• **Elli bir yaşındaki ünlü sinema oyuncusu Ursula** Andress'in 21 yaşındaki sevgilisi ile evlenme hazırlıkları yaparken, sevgilisinin annesi ve babası, Ursula Andress'in oğullarıyla evlenebilmesi için önce kendi cesetlerini çiğnemesi gerektiğini söylüyorlar.

PORTRE

NOBURU TAKESHİTA

Küçük bir dev adam

Lisede okuduğu yıllarda rakiplerini hep sıfıra karşı yenen bu ufak tefek judocunun günün birinde Batı dünyasının ikinci büyük gücünün başına geçeceği herhalde kimsenin aklına gelmemişti.

Geçtiğimiz hafta içinde, Japonya'da 30 yıldır iktidarda bulunan Liberal Demokrat Parti'nin Başkanı ve Başbakan Nakasone'nin görevden çekilmesi üzerine yerine parti başkanlığına seçilen 63 yaşındaki Noburu Takeshita bira yapımcısı bir babanın oğlu. Ülkenin önde gelen üniversitelerinden Vaseda'nın Ticaret Fakültesi'nden mezun. Son görevi Maliye Bakanlığı ve Liberal Demokrat Parti Genel Sekreterliği'ydi. Takeshita 6 Kasım'da parlamento tarafından resmen başbakanlığa getirilecek.

Gözlemciler tarafından "gösterişsiz ama ikna yeteneği oldukça yüksek bir lider" olarak tanınan Takeshita, ülkenin genel politikasında çok az değişiklik yapacağını ama Nakasone gibi yetkileri elinde toplamaktansa koordinasyona ağırlık veren bir yönetim oluşturacağını söylüyor. Bu arada 1.65'lik boyuna bakarak tatlı bir tebessümle eklemeyi de ihmal etmiyor: "Nakasone her zaman için benden daha büyüktür."

SEÇKİN BİR LEZZET DAHA:

EFES PİLSEN SİYAH BİRA

Şimdi Türkiye'de
Efes Pilsen Siyah Bira var.
"Bira"dan anlayanlar,
seçkin bir damak lezzeti
olanlar için...

Bugün siz de, Efes Pilsen'in
Siyah Bira'sını alın,
tadını damağınızda
hissedin...
Vazgeçemeyeceksiniz.

EFES PİLSEN "Susadıkça"

HOLDİNGLER / KİT'LERLE İLİŞKİLERİ

Devletin desteği deniz...

1980 sonrasında, devletin ekonomideki payını azaltmak hedeflendiği halde; 1983 yılında 247 tane olan KİT'lerin iştirak ettiği şirketlerin sayısı 84'te 281'e çıktı

KİT'lerin özelleştirilmesi gündeme geldiğinde, hisseleri öncelikle satışa çıkarılacak şirketler arasında **Arçelik** adına da rastlıyorduk. İyi ama, Arçelik zaten bir **özel** şirket değil miydi? Neden bir özel şirket, özelleştirilsindi ki?

Unutulmuş gerçeği, sonradan hatırlayacaktık. Yıllardır kamuoyunda özel diye bilinen Arçelik, aslında bir KİT'e (Devlet Malzeme Ofisi'ne) ortaktı... Ve bu anlamda, Arçelik ne tek örnekti ne de sonuncu.

Mustafa Sönmez'in yenilerde piyasaya çıkacak olan kitabı "Kırk Haramiler, Türkiye'nin Holdingleri"nde KİT/Özel şirket ortaklığı konusunda ayrıntılı ve ilginç veriler yer alıyor.

Örneğin;

Bodur Grubu'nun belkemiği sayılan ve elektrik porseleni üreten **Çanakkale Seramik** de böyle özel diye bilinen fakat bir kamu kuruluşu olan TEK'le ortaklık yapan bir şirketti. TEK, Çanakkale Seramik'in yüzde 33 payına sahip görünüyordu.

Tekfen, **Toros Gübre**'de devletle ortaklık yapıyordu.

Meyve suları ve salçalarıyla tanınan Fruko Tamek ve Tamek Gıda ise, Ziraat Bankası ile ortaktı...

...Ve liste uzayıp gidiyordu. **"Liste başında"** ise, bugünkü şirketler liginin birincisi trilyonlarla ciro yapan **Koç** vardı. Koç, ilk KİT ortaklığını Devlet Malzeme Ofisi ile yapmıştı. Bugün sahip olduğu KİT payının özelleştirilmesi gündeme gelen Arçelik, 1956'larda metal mobilya üretimi yapan bir kuruluştu ve Devlet Malzeme Ofisi'ni yüzde 15 payla kendisine ortak etmişti. Başlangıçta, devletin kırtasiye ihtiyaçlarını karşılayan DMO'nun ortaklığı sayesinde, devlet daireleri Koç üretimi büro eşyaları ile donatılmıştı. Yine Koç'un çatısı altında bulunan **Tofaş**'a da bir kamu kuruluşu olan **MKE** yüzde 23 payla ortaktı. Tofaş otomobillerini pazarlayan Tofaş Oto Ticaret'te ise MKE'nin payı, yüzde 39'du.

...Ve Koç'un KİT'lerle yaptığı ortaklıkların listesi de uzayıp gidiyordu.

Bütün bunlar, Türkiye için yeni değildi. Ama, hepsinin üst üste gelişinde, yıllardır bilinen, ancak, su

Bütçeleri devlet bütçesiyle yarışan aileler

Mustafa Sönmez "Kırk Haramiler: Türkiye'nin Holdingleri" kitabında kamu desteği ile büyüyen, serpilen ilk özel şirketlerin giderek nasıl tekelleştiğini çok ilginç boyutları ile sergiliyor. Yaptığı hesaplamalar da gösteriyor ki, Türkiye'nin iki büyük devi Koç ve Sabancı'nın 1986 yılı satış toplamları, aynı yıla ait devlet bütçesinin yüzde 67'sine ulaşmış. 10 dev holdingin satış toplamı ise, devlet bütçesine eşit durumda.

*Bu ilginç saptamaların ışığında, Mustafa Sönmez***Nokta** *'nın sorularını şöyle yanıtladı:*

Nokta: Dünya ölçüsünde bakıldığında da böyle ciroları devlet bütçesi ile yarışan tekelleşme örneklerine rastlanıyor mu? Gelişmekte olan ülkelerde durum nasıl?

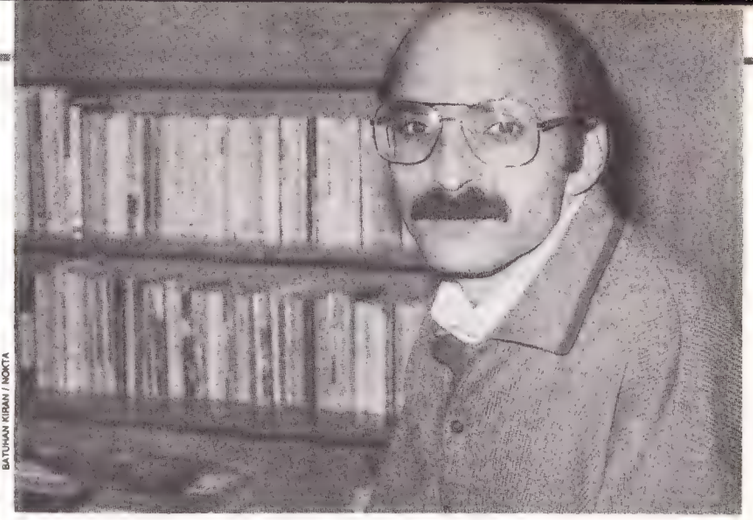

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Sönmez: Büyük sermaye gruplarının ekonomiye, dolayısıyla siyasete egemen olmaları, bugün, ister azgelişmiş, ister gelişmiş olsun, tüm kapitalist ülkelerin ortak özelliği. Gelişmiş kapitalist ülkelerde "çokuluslu şirketler" diye bilinen tekelci sermayenin; azgelişmiş ya da "çevre" ülkelerde de çokuluslu şirketlerle (Ç.U.Ş.) içli dışlı yerli büyük sermayenin gücü, her geçen yıl daha da büyüyor. Bunun niceliksel boyutlarını ortaya koymak için, devlet gelirleriyle bu grupların cirolarını karşılaştırdığımızda, Türkiye'ninkine benzer sonuçlara ulaşıyoruz. Yapısı Türkiye'ye benzeyen iki ülkeden örnekler vereyim; Güney Kore'de, örneğin, **Hyundai, Samsung, Lucky Good Star,** ve **Deawoo** gruplarının 1986 ciroları, G. Kore devlet gelirlerinin üç katına ulaşıyor. Bunlar Kore'nin "imtiyazlı ihracatçıları" aynı zamanda. Dolayısıyla, ciroları oldukça yüksek ve ihracat ağırlıklı. Bizde de benzer şirketlerin oluşturulmak istendiğini anımsayalım. Brezilya'da ise **Bradesco, Banco İtau** ve **Siderbras** gruplarının 1986 ciroları, devlet gelirlerinin üçte ikisini aşıyor.

Nokta: Tekelleşme eğilimi bu şekilde sürerse sonuçları ne olur?

Sönmez: Türkiye'de tekelleşmenin boyutları, ilginçtir, Batı kapitalizminden de ileride. Burada 1981'de yayımlanan bir araştırmanın sonuçlarını vermek iyi olur. ODTÜ'den Tekeli, İlkin, Aksoy ve Kepenek'in AET için yaptıkları bir araştırma şu sonuçları ortaya koyuyor: Türkiye imalat sanayiinde 126 alt dal var. Bunların 65'inin her birinde, dört firma pazarın yüzde 50'sinden fazlasını kontrol ediyor. Buna karşılık "dört firma egemenliği" olan sektör oranı ABD'de yüzde 30, İngiltere'de yüzde 48, Fransa'da yüzde 27. Batı kapitalizminde bu yoğunlaşma oranlarının düşük olmasında anti-kartel yasaların etkisi var. Bu ülkelerde, bir firma, sektörün yüzde 25'ini kontrolüne geçirince anti-kartel yasalar işletilmeye başlanıyor. Firmalararası "birleşme" önleniyor, fiyat denetimleri başlıyor, vergisel önlemler getiriliyor... Oysa Türkiye'de 126 sektörün 73'ünde anti-tekelci önlemlerin alınmasını gerektirecek tekelleşme düzeyine ulaşıldığı halde, hiçbir anti-kartel yasası yok. Tersine, tekelciliği özendirici uygulamalara devam ediliyor. Önümüzdeki yıllarda da bu eğilimin süreceğini sanıyorum. Sonuç, bozuk gelir dağılımının daha da kötüleşmesi ve tekelci sermayenin artan politik etkinliği olur.

Nokta: Kitabınızda vurguladığınız noktalardan biri de tekelciliğin, ithal ikameci sektörlerde daha yoğun olduğu... Peki, ihracata dayalı ekonomik büyüme, tekelleşmenin hızını kesmede, işe yarayabilir mi?

Sönmez: Tekelciliğin ithal ikameci politikaların uygulandığı dönemlerde ortaya çıktığından söz etmiştim. "İhracata dayalı ekonomik büyüme" **politikaları uygulandığında** da tekelciliğin gerilemediği, tersine arttığı gözlemleniyor. Bazı dönemlerde, ithalata "yeşil ışık" yakılarak tekellerin terbiye edileceği öne sürüldü. Ancak, bizim tekeller bunun da önlemini aldılar. Ya, hükümete yaptıkları baskılarla gümrük duvarlarını yeniden yükselttirdiler ya da bayilerine baskı yaparak ithal malı sattırmadılar. İthal ikameci ya da ihracata dayalı büyüme, kapitalist birikimin iki ayrı modeli, ama son tahlilde kâr ve birikimi ön planda tutuyor. Dolayısıyla, bu stratejilerin tekelciliğe karşı olma gibi doğrudan bir amaçları yok.

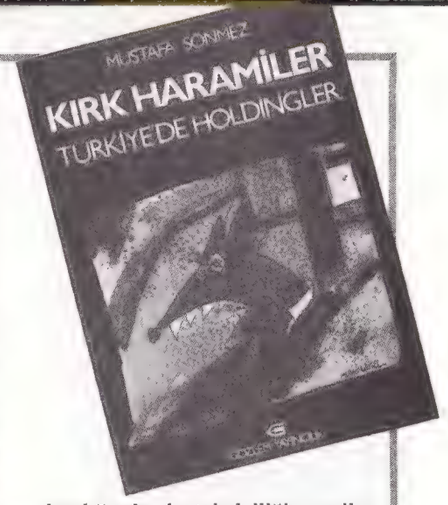

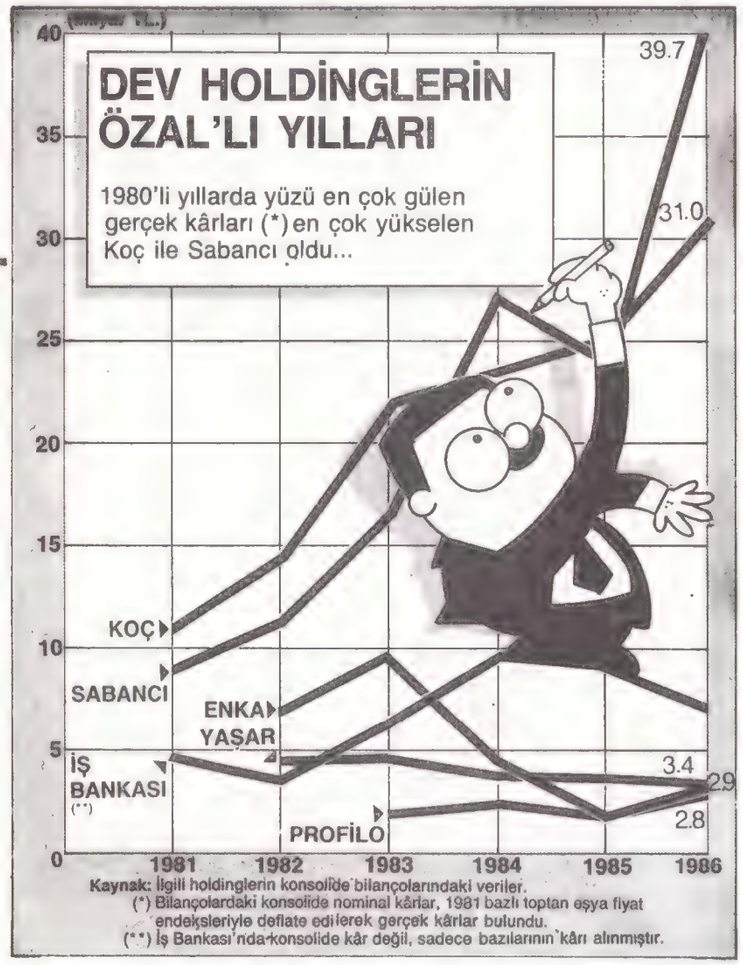

İbrahim Bodur Çanakkale Seramik'teki TEK payı için "bir şikâyetimiz yok" diyor

altında bırakılan, gözlerden uzak tutulan bir başka "gerçek" netleşiyordu. Özelleştirmeye muhalif olan çevrelere "ibretle" hatırlatılacak bir gerçekti bu: Devletle "ortak" olmanın yararları için Mustafa Sönmez, kitabında şunları vurguluyordu:

"Ortak, devlet olunca, firma daha güven verici. Kredi sorunu yok gibi. Her türlü teşvikten yararlanmak da üretilen malı devlete satmak da daha kolay. Bir de bunun üstüne, sermayeyi devlete ödetip kârı kendisine yontmak var. Karma şirketlerin oluşmasından beri, sessiz sedasız işleyen bu avanta mekanizması şöyle çalışır: Kurulan ortaklığın, her firmada olduğu gibi bir nominal (taahhüt edilen) sermayesi var. Bunun ortaklığa ödenen kısmı 'ödenmiş sermaye.' Çoğu kez, KİT, tüm sermaye taahhüdünü yerine getirir, özel ortaklar ise, paylarını tam ödemezler. Bu durumda özel ortağın yüzde 10 gecikme faizi ödemesi yeterli. Ne var ki, her ortağın **kârdan alacağı pay,** ödediği sermaye oranında değil, **taahhüt ettiği** sermaye oranına göre hesaplanır. Gecikme faizi, kâr payından az ise, özel ortak, gerekli miktarda ödemede bulunmadan, kârı taahhüt ettiği sermaye üstünden alır."

Devlete ortak olmanın yararını anlatmakla da yetinmiyor Sönmez. Yararın hesaplamasını da yapıyor:

"1984'te devlet-özel karışımı olan şirketlerin toplam sermayesi 414 milyar lira. KİT'lerin bu toplamda iştirak taahhüdü yüzde 20, ödenmiş sermaye içindeki payı ise yüzde 20.3. Rakamlara, KİT'lerin yerli ve yabancı sermaye ile ortak kurduğu şirketler çerçevesinde bakıldığında, daha çarpıcı sonuçlar ortaya çıkıyor. Bu tür şirketlerde, KİT'lerin iştirak taahhüdü, yüzde 14 olmasına karşın, ödenmiş sermayedeki payları yüzde 20.2. Yani KİT, taahhüdünü özel kesimden daha çok yerine getirmiş. Ama, kârını ödediği sermaye üstünden değil, taahhüd ettiği sermaye üstünden aldığı için kârlılığı düşük kalmıştı."

Peki, bir özel kuruluş için bir KİT'le ortaklık yapmanın belli yararları ortadayken, özel şirketler nasıl karşılıyorlardı kendi içlerindeki kamu paylarının satışa çıkarılmasını?..

Arçelik, büro eşyaları yapan bir kuruluş olarak başlangıçta belki DMO desteğine muhtaçtı. Bugün ise, Arçelik, yaptığı üretim itibariyle dünkünden çok farklıydı ve

KİM KİMİNLE ORTAK

İŞ BANKASI, SINAİ KALKINMA BANKASI VE KİT'LERİN ORTAK OLDUKLARI KURULUŞLAR:

Arap Türk Bankası, Tofaş, **Gentaş, Muş Meyan Ltd. Trabzon Giyim,** Siirt Endüstri, **Akdeniz Gübre,** Astaş Azim Çinko, **Çelik Halat,** Çaysan, **Ditaş,** Etitaş, **Güney San,** Konya Çimento, **Madeni İnşaat,** Milli Reassüren, **Maksan,** Nastaş, **Sodasan, Tofaş Oto,** Taksim Otelcilik, **Upaş,** Van Çimento, **Yibitaş, Yifaş,** Sunova.

Türkiye'nin en büyük holdinglerinden Koç Grubu, KİT'lerle ortaklığı en çok olanların başını çekiyor. KİT ortaklı Arçelik, Tofaş, Türk Traktör gibi büyük kuruluşların yönetimi Koç Grubu'nun elinde

DMO'ya belli ki, çok da ihtiyacı kalmamıştı...

Bodur gibi sermaye grupları özelleştirmeyi nasıl karşılıyorlardı acaba? İbrahim Bodur, Çanakkale Seramik'teki TEK payının satılmasına ilk elde "hayır" demiyordu. Hayır demek yerine "Olacaksa böyle olsun" türünden koşullar ileri sürüyordu ve diyordu ki:

"TEK hisselerinin mutlaka satılması gerekiyorsa, önce çalışan ortaklarımıza; onlar ilgilenmiyorsa, ortaklarımıza satılması imkânı sağlanmalı... Bu imkân, bize sağlanamayacaksa ve TEK hisseleri gelişi güzel satılacaksa, TEK'in bizde ki ortaklığı yine devam etsin, daha iyi. Biz ondan memnunuz. O da bizden. Zararda bir kuruluş da değiliz. Kamuya bir zarar yansıtmıyoruz dolayısıyla. 1986 yılında 16 milyarlık yatırımı hiç kredi kullanmadan yaptık. Ayrıca ortaklarımıza yüzde 70 oranında net kâr dağıttık... Biz zaten halka açık bir şirketiz. TEK paylarını özelleştireceğiz diye karmaşık sonuçların ortaya çıkmasını istemiyoruz."

KOÇ/KİT ORTAKLIKLARI (%)

Türk Traktör:	Koç **(30)** + İtalya **(25)** + Zirai.D.K.,Ziraat.B **(45)**
Tofaş:	Koç **(24)** + İtalya **(41)** + MKE **(23)** + İş B.**(11)**
Arçelik:	Koç **(85)** + DMO **(15)**
Migros:	Koç **(51)** + Ziraat. B. + TMO **(42)**
Tofaş Oto Tic.:	Koç **(51)** + İş Bankası **(10)** + MKE **(39)**
Tat Konserve:	Koç **(75)** + T. Şeker. Fab. **(22.5)**

Özel sektör-KİT ortaklıklarının zaman içinde nereden nereye ve hangi boyutlara ulaştığına gelince...

Mustafa Sönmez, kitabında şu rakamları veriyor:

"Yıl 1966. Sermayenin yarısından fazlası devlete veya iktisadi devlet teşükküllerine ait olan **40** ortaklık, faaliyette bulunmaktadır."

"...Yıl 1984. 1983 yılında KİT'lerin iştirak ettiği ortaklıkların sayısı, **247** iken 1984 yılında **281** olmuştur. (...) 281 ortaklığın 32'sinde KİT payı yüzde 50'nin üstünde olup, 95'inde KİT payı yüzde 15'in altındadır. 48 ortaklıkta birden fazla KİT'in iştirak ettiği görülmektedir."

Durum ortadaydı. 18 yılda **40** karma şirketten **281** karma şirkete ilerlemişti rakamlar. 1966'da 40 şirketin taahhüt edilen sermayesi **2.1 milyar** lira iken, 1984'te 281 şirketin taahhüt edilen sermayesi **414 milyar** lira olmuştu. KİT'lerin payı 1966'da **1.6** milyar lira iken 1984'te **82 milyara** çıkmıştı.

Özellikle, 83 ile 84 yılı karşılaştırmaları; kamunun ekonomideki etkinliğini azaltmanın 1980 sonrasında hedeflendiği halde asla başarılamadığını göstermesi bakımından ilginçti.

Belki son yıllarda KİT ortaklıklarının artması; zordaki bazı şirketlerin ve işçi şirketlerinin durumundan kaynaklanmıştı. Ama bütün bu zorunlulukların ötesinde, devletten destek arama çabalarının sıfırlandığını söylemek de kolay değildi. Özel TV'nin kurulması aranışları içinde bile TRT ile ortaklık yapma formülleri üretilmemiş miydi? Hatta Toskay da bir açıklamasında kesin konuşmamakla birlikte TRT'nin de özel TV'ye ortak olabileceğini telaffuz etmemiş miydi?

BAZI BÜYÜK HOLDİNGLERLE KİT ORTAKLIKLARI (%)

Çanakkale Seramik:	TEK **(33)** + Bodur Grubu **(67)**
Çukurova Elektrik:	TEK-Ziraat B. **(27)** + Özel **(73)**
Fruko-Tamek:	Ziraat B. **(29)** + Tamek Grubu
Tamek Gıda:	Ziraat B. **(31)** + Tamek Grubu
Eskişehir Çimento:	T. Em. San **(3)** + Zeytinoğlu
İpragaz:	TPAŞ **(49)** + Euroka Metal **(51)**
Kepez Elektrik:	TEK **(47)** + Özel **(53)**
Toros Gübre:	Tekfen **(75)** Ziraat. B. **(25)**
Tüstaş:	EtibanK, MKE, T. Dem. Çel. İşlt **(48)** + Borusan

ENFLASYONUN İLACI, KOÇ VE SABANCI'DA

Besim Hocamızı tanıyanlar iyi bilir. Onun olduğu yerde neşe vardır. Espri hiç eksik olmaz. Geçenlerde, bir seminerin çay molası sırasında, **Besim Üstünel,** Koç'un başkanlığını yaptığı Aile Planlaması Vakfı yöneticilerinden birine rastladı va takılmadan edemedi. **Vehbi Koç**'u kastederek:

—"Senin patron pahalılıktan şikâyetçiymiş. Doğrusu çok etkilendim" diyordu.

Söz, pahalilik ve Koç'tan açılmışken, şu noktalamayı da yaptı Üstünel:

"Koç ve Sabancı el ele tutuşup deseler ki, biz artık enflasyon istemiyoruz. Görün bakın, o zaman enflasyon sorunu çözüm yoluna girer mi, girmez mi? Vehbi Koç, pahalılıktan nasıl şikâyet eder anlamıyorum."

Hocamızın önerisini, raporlar, muhtıralar hazırlayıp hükümetten "enflasyonun ciddiye alınması" için önlemler isteyen TÜSİAD gibi kuruluşların dikkatine sunuyoruz.

Koç'la Sabancı el ele tutuşup "Biz artık enflasyon istemiyoruz" diyebilecekler mi?

KONGAR'IN ÇİÇEKLİ İŞÇİLERİ

Konuşmacının sözleri, sürekli alkışlarla kesiliyordu. Bir an durdu. "Bakalım şimdi bu sorumu da alkışlayacak mısınız?" dedi. Prof. Dr. **Emre Kongar,** tam 2.5 saattir konuşuyordu. Onu zevkle dinleyenler, Yalova'daki seminere katılan Hava-İş üyeleriydi.

Kongar'ın işçi hakları ile ilgili sözlerini sürekli alkışlayan işçiler, bir an sustular. Emre Hoca sordu:

"Son bir yıl içinde, hadi bilemediniz, son altı ay içinde, hiç karınızı karşınıza alıp -ev meseleleri dışında- havadan sudan konuştunuz mu? Onu da bırakın. Hiç içinizde, karısına bu zaman zarfında, bir kere olsun çiçek götürmüş olanınız var mı?

Salondan çıt çıkmıyordu.

Üç günlük seminerin bitiminde, 200'e yakın Hava-İş üyesi -hemen hemen hepsi- ellerinde demet demet çiçeklerle otobüslere bindiler. Yalova'daki seralarda hiç çiçek bırakmamışlardı adeta...

"Kim karısına çiçek götürdü?"

TUSCANY KOKUSU HANGİ ERKEK İÇİN YARATILDI?

"Kadınlara ve hayata olan hislerini açıkça gösteren erkekler için koleksiyonumuz yepyeni bir dünyanın kapılarını açıyor.

Peki bu koku kimin için yaratılmıştır? Gerçek Tuscany erkeği nasıl biridir? Erkeksidir, duyguludur, yakışıklıdır ve hayat doludur..."

Aramis grubunun zarif üyeleri, geçtiğimiz günlerde Tuscany adlı yeni erkek kokusunu basına tanıtırken bu cümleleri kullanıyor, Tuscany'i kullanan erkeklerin kadınları nasıl cezbedeceğini ısrarla vurguluyorlardı.

Davetliler arasında bulunan Erkekçe Dergisi'nin Genel Yayın Yönetmeni **Hıncal Uluç** da, yeni kokunun özelliklerini dinledikçe memnuniyetini belirtiyor,

İSMET GÜMÜŞDERE / NOKTA

"Ya şöförler takılırsa?"

bundan böyle ardına düşen hanımların sayısında "tehlikeli" bir artış olması halinde Aramis'cileri yardıma çağıracağını belirtiyordu.

Davet sona erdiğinde, ev sahibeleri Hıncal Uluç'a ilk deneme için bir fırsat veriyor, Uluç'un üzerine bolca Tuscany sıkıyorlardı. Neşeli bir şekilde kapıdan çıkan Uluç'un yüzündeki gülümseme ise birdenbire karışıyor ve geri dönüp şunları söylüyordu:

"İyi de, ben şimdi bir taksiye binip Galatasaray'ın basketbol maçına gidiyorum. İstanbul'un bütün taksi şöförleri peşime takılırsa kimden yardım isteyeceğim?.."

ÜZEYİR GARİH'İN ŞAPKASI

İşadamı **Üzeyir Garih,** para kazanmanın yanı sıra, fıkra anlatmayı da sever. İspanya Sanayi Sergisi'nin açılışında, Bakan'ın gelişi biraz uzayınca, Garih, etrafındakilere fıkra anlatmanın çeşitli boyutlarını deneme fırsatı buldu. Garih'in anlattığı fıkralardan biri de şuydu:

"Adam tren kompartımanına girer girmez, yolculardan birine doğru birden hamle yapıp sormaya başlamış:

—Siz. Biliyorum, ANAP milletvekilisiniz.

—Hayır.

—O halde ANAP milletvekili adayı olmalısınız.

—Hayır.

—O zaman, en azından milletvekili aday adayı...

—Hayır beyefendi, hem nereden çıkarıyorsunuz bütün bunları?..

—Yok, yok, biliyorum. Siz eminim ki, ANAP'ın değerli üyelerinden birisiniz.

—Bakın, yeter ama. Bu saydıklarınızdan hiçbiri ile en ufak bir ilgim yok.

—Ya öyle mi? Madem ANAP üyesi bile değilsiniz, peki niçin ve ne hakla şapkamın üstünde oturuyorsunuz? Derhal kalkın şapkamın üstünden..."

.....

Garih'in fıkrası bitti. Kahkahalar patladı. Fakat geride küçük bir "ama" kaldı. İçlerinden o küçük "amayı geçirenler" aman, Turgut Bey duymasın. Yaşar Holding Grubu (biracılar), Turgut Bey'e karşı biraz dik kafalı durunca, neler gelmişti başlarına, daha unutulmadı" diye düşündüler.

Muziplikten vazgeçmeyen Garih'i Turgut Bey de korkutamıyor.

ÖZEK'İN ÇİLESİ DİLİ BELASI

Federal Alman Cumhurbaşkanı'nın Atatürk Barış Ödülü'nü almak üzere Türkiye'ye geldiği günlerde başka bir Alman konuk da sessiz sedasız gelip geçiverdi İstanbul'dan. Hamburg Eyaleti Kültür Bakanı **İngo von Münch.** Aynı zamanda Kamu Hukuku Profesörü olan von Münch "İnsan Hakları Temelinde Devlet Fikri" konulu bir konferans vermek için Alman Kültür Enstitüsü tarafından davet edilmişti. **Platon**'dan **Stalin**'e kadar uzanan geniş bir yelpaze içinde, devlet kavramını ve İnsan Hakları gibi temaları irdeleyen konuşmanın ardından, sorular bölümüne geçildi. İşte o sırada, salonun arkalarından bir el yükseldi ve söz alarak müthiş bir eleştiri bombardımanına başladı. Ufak tefek, gözlüklü, kır bıyıklı adam konuşması sırasında tam dört kez, "Özür dilerim, ben sosyalbilimci değilim, sıradan bir hekimim" diyordu, ama soru biçimine girmiş eleştiri mermileri, hiç de yabana atılır cinsten değildi. Düşünce özgürlüğünün, fikirlerin yalnızca kafanın içinde kalması anlamına gelmeyeceğini savunuyordu hekim. Derken soru bitti ve sıra yanıta geldi. Prof. von Münch (ne de olsa politikacı) "Bu eleştirilerinize teşekkür ederim..." diye girdi söze. "Böylece insan haklarını hayata geçirmiş oldunuz..." Von Münch konuşmaya devam edecekti ki, gözlüklü, bıyıklı adam tekrar atılıverdi: "Tabii, ben bunu her zaman yaptım, zaten bu yüzden de son olarak 36 ay hapis yattım." Eh, bu konuşmacının Barış Derneği Davası sanıklarından Prof. Dr. **Metin Özek** olduğunu bilenler için bu da sürpriz olmazdı.

Özek bu kez Alman bakanı sıkıştırdı.

YAŞAM / SÜRYANİLERE DİNİ BASKI

25 asırlık Süryanilere Müslümanlık dersi

2500 yıldır Mardin ve çevresinde yaşayan, ekonomik ve kültürel zenginlikleriyle "seçkin" bir grup oluşturan Süryaniler artan dini baskılar nedeniyle son dönemde Avrupa'ya göçe yöneliyorlar

"Mardin'de değil ama köylerde bize çok kaba davranıyorlar" diyor Süryaniler

"Bakın size çok samimi olarak bir şey anlatayım. Oğlum ilkokul üçüncü sınıfta okuyor. Bir gün annesi cebinde bıçak taşıdığını fark etmiş, gelip bana haber verdi tabii. Ben de oğlumu karşıma alıp neden bıçak taşıdığını sordum. Uzun bir süre direndi. Israrla kaçındı cevap vermekten. Ama sonunda, sınıfındaki Müslüman arkadaşları tarafından rahatsız edildiğini, Müslüman olmazsa dövüleceğinden, hatta öldürüleceğinden korktuğunu anlattı..."

Oğlunun içinde bulunduğu durum karşısında dehşete düşen bu baba Türkiye'de yaşayan yaklaşık elli bin Süryani'den biriydi.Okulda neler olup bittiğini soruşturmuştu Hanna Çilli. Karşılaştığı tabloyu tek bir cümleyle özetliyordu. "Korkunç bir şey bu, eskiden olmazdı böyle şeyler." Dertli baba Çilli, yaptığı araştırmanın sonunda okulda din dersi öğretmeninin Müslüman öğrencileri şartlamaya çalıştığını ileri sürüyordu. Üstelik tek sorunu oğlu Oktay da değildi. Ortaokul üçüncü sınıfta okuyan Meral ve Mehtap adlarındaki iki kızını da din dersindeki uygulamalar yüzünden okuldan almak zorunda kalmıştı. "Düşünün bir," diyordu, "Son sınıfa gelmiş mezun olacakları kesin olan iki çocuğumun okumalarını niçin engelledim? Bu soru yetkililerin akıllarına geliyor mu? Gerçekten laik miyiz biz?.."

Nuh'un torunları zor durumda. Bundan yaklaşık dört bin yıl önce karısı, üç oğlu, gelinleri ve hayvanlarıyla birlikte gemisi Cudi Dağı'nda karaya oturan Nuh peygamber, torunlarının Şam'dan Hicaz'a kadar uzanan büyük bir uygarlığın tohumlarını atacağını tahmin ediyordu belki. Ama bugünün Türkiye Cumhuriyeti'nde torunlarının torunu küçük bir Süryani çocuğun kendini sınıf arkadaşlarına karşı koruyabilmek için cebinde bıçak taşımak zorunda kalacağını kestiremezdi hiç kuşkusuz.

Son yıllarda, Mardin ve ilçelerinde yaşayan bu uygarlığın son temsilcileri Süryaniler, Nuh bir yana, kendilerinin bile düşünemeyecekleri sorunlarla uğraşıyorlardı. Bir kısmı her şeye rağmen bu topraklara olan bağlılıklarını sürdürerek burada yaşamaya devam ederken, önemli bir bölümü de bir fırsatını bulup Avrupa ülkelerine iltica etmenin yollarını arıyorlardı.

FOTOĞRAFLAR HAKKI DEVECİ / NOKTA

Rahip İbrahim Tüker: "Devletimiz çocuklarımıza Müslümanlık öğretmeye çalışıyor."

Sayıları az, ama azınlık değil! Gündelik yaşama değgin sancılarını dile getiren Süryanilerin hemen hepsi tek bir noktada birleşiyorlardı. "Müslüman değiliz, ama Türküz." Evet,Hıristiyan olmasına Hıristiyan'dı Süryaniler,ama Lozan Antlaşması'na göre azınlık sayılmıyorlardı. Ne var ki bu gerçeği bilmek her zaman anlamakla aynı anlama gelmiyordu. Nitekim Midyat Lisesi'nden adının açıklanmasını istemeyen bir öğretmen, **Nokta** muhabirine "Bu gavurcukları Müslüman yapmak büyük sevaptır " derken tam da bu anlayışı yaşama geçiriyordu.

"Mardin'in merkezinde olmasa bile köylerde Müslüman topluluklar bizimkilere çok kaba davranıyorlar. Gücümüz yok,sineye çekiyoruz..." diyordu Mardin Deyrulzafaran Manastırı'nın rahibi İbrahim Türker. Ve sözü hemen din eğitimine getiriyordu: "Eğer gerçekten laiksek, bizim çocuklarımıza da İncil'e göre din eğitimi yaptırsınlar. Fakat bundan vazgeçtik, hiç değilse din dersi mecburiyetini kaldırsınlar."

Midyat ilçesinde Mardin Süryanilerinin Metropoliti Samuel Aktaş da din baskısından yakınıyordu: "Özellikle 1983'ten bu yana bu baskılara dayanamaz olduk. Din dersinde öğretmenler, neden Müslüman olmuyorsunuz, sizin dininiz batıldır, diyor bizim çocuklara. Sırf bu yüzden çocukların çoğu okula gitmek istemiyor artık."

Süryani gençlerin okuldan soğumalarına neden olan din dersi sorunu yalnızca yakınmalarla, dertlenmelerle ortaya çıkmıyor, geçti-

1600 yıllık Deyrulzafaran Kilisesi, Süryani Kadim cemaatinin dini merkezi

ğimiz yıl içinde bir davaya da konu oluyordu. Aziz Dilmeç, "gavurcukları Müslümanlaştırarak" kendine cennette kelepir bir yer kapmaya çalışan öğretmenin okulunda yani Midyat Ortaokulu'nda öğrenciydi. Dersleri de fena sayılmazdı üstelik. Bir de şu din dersi olmasa... Ama Aziz'in karşısında kapı gibi Anayasa duruyordu."...Anayasa'nın 24. maddesi mucibince din ve ahlak dersinin zorunlu derslerden olduğu ve Hıristiyan çocukların da din derslerine girmek zorunluluğunda bulunduğu..." diye uzayıp giden paragraf elini kolunu bağlıyordu Dilmeç ailesinin. Ancak okulda okutulanın din kültürü olmayıp İslam dini kültürü olduğunu iddia eden Dilmeç'ler yılmadan her kapıyı çalıyorlardı. Önce okul yönetimine,ardından Milli Eğitim Bakanlığı Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'ne ve sonunda Danıştay'a. Çünkü Kuran'dan surelerin, ezberletilmesi, dahası kelime-i şahadetin öğrenilmesi Müslümanlığı kabullenmek anlamına geliyordu onlar için. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi Aziz,din dersinden bütünlemeye kalınca üzüntüleri daha da artıyordu. "Biz Hıristiyanız," diyorlardı. Tek talepleri ise çocuklarının din dersi sırasında izinli sayılıp dışarı çıkarılmasıydı. Bütün umutları Danıştay'ın alacağı karara bağlıydı. Sonuçta Danıştay 8. Dairesi'nin kararı yüreklerine biraz olsun su serpiyordu. Karara göre T.C. uyruklu Hıristiyan ve Musevi öğrencilere kelime-i şahadet, kelime-i tevhid, besmele, amentü, ayet, sure ve namaz dualarının ezberletilemeyeceği, namaz, oruç, zekat ve hacca ait uygulamaların öğretilemeyeceğini ortaya çıkıyordu. Hıristiyan olduğunu belgeleyen öğrenciler, bu dine bağlı olduklarını belgeledikleri takdirde, bu konular işlenirken sınıftan çıkabileceklerdi. Danıştay

Bir iki istisna dışında bölgedeki bütün kuyumcular Süryani

ayrıca Aziz'in din dersinden başarısız sayılmasına ilişkin işlemin iptalini oyçokluğuyla karara bağlamıştı.

Ya sünnetsiz askerler? Elber Yıldız tam yirmi yaşında bir Süryani delikanlısı. Askerlik çağı gelip çatmış. Ama silah altına girecek binlerce yaşıtından farklı kaygılarla bakıyor Elber üniformalı geçireceği günlere. İşte Elber'in ağzından kendi öyküsü: "Ortaokulu bitirdikten sonra okumayı sürdürmek niyetindeydim. Ama 1983 yılından beri din dersinin işkence haline getirildiğini bildiğim için vazgeçtim bu işten. Yakında askere gideceğim. Ama daha önce askerliğini yapan arkadaşların anlattıkları beni çok düşündürdü. Neden sünnet olmuyorsun, gavur, gibi sözlere muhatap olmaktan korkuyorum. Zaten yurtdışına kaçan geçlerimizin çoğunun askerlikten kurtulmak için bu yola başvurduklarını biliyorum."

Endişesinde pek de haksız sayılmazdı Elber. Metropolit Samuel Aktaş da aynı noktanın altını çiziyordu. Türk vatandaşı olmasına Türk vatandaşıydı Süryaniler, ama üç numara saçları, ayaklarında postalları, bellerinde palaskalarıyla birerli kolda toplandıklarında, dinleri diğer "Mehmetçik"lerden biraz ayırıyordu onları. "Tahsilli gençlerimiz askerde bir onbaşı, çavuş bile yapılmıyorlar" diyordu Samuel Aktaş. "Lise mezunu Süryani genci bu vatana, devlete bağlı olduğu halde, bir onbaşılık bile çok görülüyor." Aktaş ayrıca askere alınan gençlerin belli yerlerde eğitilip, askerliklerine yine belli yerlerde devam ettiklerini de ileri sürüyordu.

Madalyonun öbür yüzü. Mardin ve çevresinde yaşayan Süryani cemaatinden "eziliyoruz, baskı altındayız" sesleri yükseliyordu haklı olarak. Peki, nereye kadar uzanıyordu acaba bu ezilmişliğin sınırları? Bölgenin ekonomik yapısına şöyle bir göz atınca oldukça farklı bir tablo seriliveriyordu gözler önüne. Çünkü Mardin ve Midyat ekonomisinin dizginleri Süryanilerin elindeydi büyük ölçüde. Örneğin, bir-iki istisna dışında bölgedeki kuyumcuların tümü Süryani'ydi. Eğitimlerinin oldukça ileri bir düzeyde olduğu, yabancı ülkelerle bağlantıları, devlet erkânıyla yakın ilişkileri de göz önüne alındığında, Süryanileri Doğu Anadolu'nun seçkinleri diye adlandırmak fazla abartı sayılmazdı. Ezilen ve baskı altında tutulan bir "seçkinler grubu!" Üstelik cemaatin geleneksel dayanışma anlayışı, az sayıdaki Süryanilerin de ayakta kalmasını olanaklı kılıyordu.

Ne var ki, madalyonun iki yüzü birbiriyle ne denli çelişkili olsa da, ortada somut, yadsınması olanaksız bir gerçek duruyordu: "Göç." Binlerce yıldır bu topraklarda yaşayan, yakın tarihin her döneminde sınırları içinde yaşadıkları devlete bağlılıklarını kanıtlamış bu insanlar, giderek artan ölçüde, başka bir vatan aramaya, ilk fırsatta Avrupa ülkelerine iltica etmeye yöneliyorlardı.

Belki de kendilerini Müslümanlaştırmaya çalışmayacak başka "gavurcuk"larla daha rahat yaşayacaklarını umuyorlardır. Kimbilir ●

Asker arkadaşları Elber Yıldız'la sünnetsiz diye dalga geçecekler mi?

TRAFİK / PSİKOLOJİK TESTLER

"Deliler" direksiyon başında

Taksim Hastanesi'nde yapılan bir araştırmada, ehliyet adaylarının yüzde onunun geri zekâlı, nevrotik, yada şizofren olduğu saptandı. Psikolojik testlerin yapılmaması sonucunda bu insanlar bugün trafikte.

Çevre yolu üzerinden Kadıköy'e doğru yola çıktınız. Ancak önünüzdeki arabanın şoförü saatte 40 kilometreyle sol şeridi eline geçirmiş ve bırakmaya da niyeti yok. Selektörleri aç-kapa yapıyorsunuz olmuyor. Kısa bir klakson bombardımanı, yine sonuç yok. Gösterge tablosundaki "şoför sinir barometresi"ni gösteren tablonun ibresi hızla yükseliyor. Yeni bir selektör -klakson salvosu. Sonra inanılmaz bir şey... Öndeki araba otoyolun sol şeridinde zınk diye duruveriyor. Canhıraş bir frenle siz de kılpayı durmayı başarıyorsunuz. Tepeden tırnağa tere batmışsınız, elleriniz titriyor ve henüz frenin şiddeti ile sallanan arabanın içinde avaz avaz bağırıyorsunuz: "Geri zekâlı mısın be adam!"

Neden olmasın? Geri zekâlıların ehliyet almasını engelleyen bir mekanizma yok ki. Ya da şizofrenlerin, nevrotiklerin, kişilik dağılması yaşayanların... Türkiye, bu tür rahatsızlıklardan muzdarip olanların trafikte cirit attıkları bir "cennet ülke". Nitekim yapılan araştırmalar da doğruluyor bunu. Gerek 1983'teki yeni yasa öncesi Taksim Hastanesi'nde bir grup doktorun altı bin kişi arasında yaptıkları araştırma, gerekse Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği'nin (TÜSİAD) yaptırdığı ve sonuçlarını geçtiğimiz günlerde açıkladığı araştırma, "cinayet" diye nitelenen trafik kazalarının potansiyel "katilleri" konusunda önemli ipuçları veriyor ve bunların ehliyet almasına hiçbir engel bulunmadığının altını çizerek, bunun bir şekilde önünün alınması gerektiğini vurguluyorlardı.

Psikolojik kontrol. TÜSİAD'ın araştırmasına göre Türkiye'de her altı buçuk dakikada bir kaza oluyor ve bu kazalar sonunda her 72 dakikada bir kişi yaşamını yitiriyordu. Yine rapora göre bu kazaların yüzde 95'i sürücü ve yaya hatalarından kaynaklanıyordu. Çare için önerilen ise açıktı: "Sürücü ehliyeti verilirken, fiziki muayene yanında, psikolojik muayene de yapılmalıdır."

Yapılan ciddi araştırmalarda hemen her taşın altından psikolojik rahatsızlıkları olan sürücüler çıkıyor ve bu, yollarda sık rastlanan inanılması güç çılgınlıklarla ilgili, bugüne dek üzerinde durulmayan bir boyutu haber veriyordu. Nitekim 1982-83 yılları arasında Taksim Hastanesi'nde 6 bin şoför adayı üzerinde yapılan bir araştırma, adayların yüzde onu gibi yüksek bir oranının "normal" olmadığının ortaya çıkmasıyla sonuçlanıyordu. Nöro-psikiyatri uzmanı Dr. Henri Griladze, Psikolog Dr. Nevin Ergin, Psikolog Fatma Zeytinoğlu'nun yürüttükleri araştırma sonunda ortaya çıkan bu yüzde on içinde şizofrenlerden, geri zekâlılara; kişilik bozukluğundan, ruhsal sorun yaşayanlara kadar çok sayıda "sıradışı" insan bulunuyordu. 6 binin 613'ü "anormal" çıkınca, bu bulgu doktorları da korkutuyor ve aman yanlış olmasın diye birden

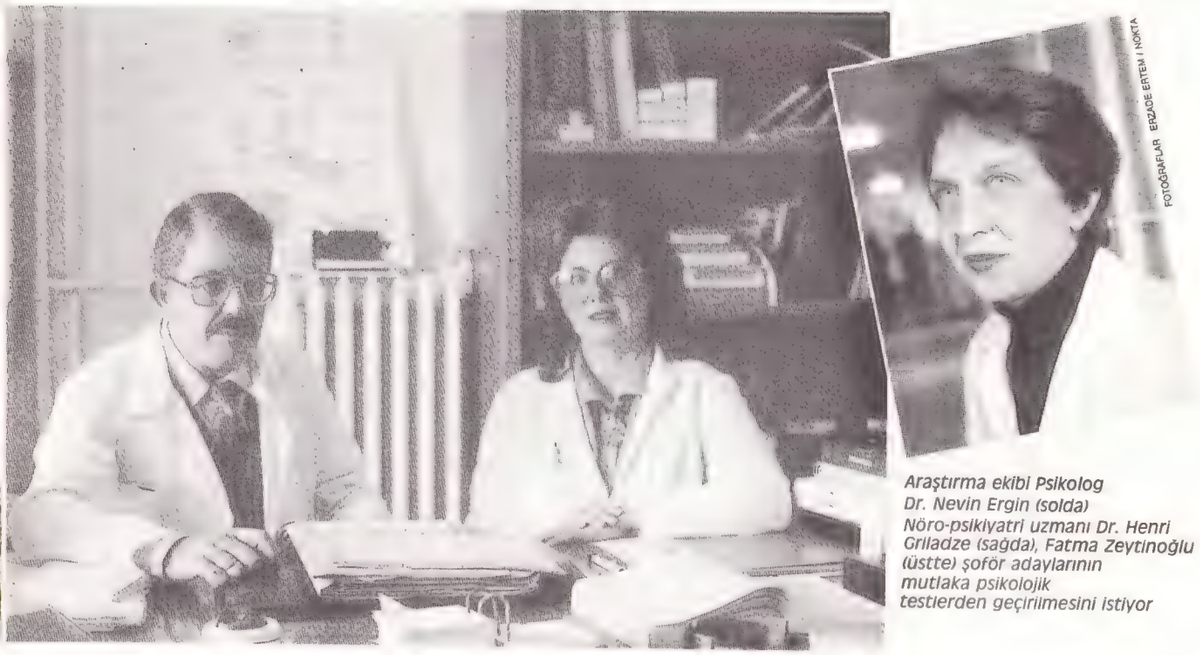

FOTOĞRAFLAR ERZADE ERTEM / NOKTA

Araştırma ekibi Psikolog Dr. Nevin Ergin (solda) Nöro-psikiyatri uzmanı Dr. Henri Griladze (sağda), Fatma Zeytinoğlu (üstte) şoför adaylarının mutlaka psikolojik testlerden geçirilmesini istiyor

çok test yapıyorlardı. Ancak sonuç kesindi. Basit bir nörolojik testi geçemeyen 613 kişiden 222'si "sınır" düzeyde kişisel ve ruhsal sorunlar yaşarken, diğer 298'in sınırı aşmış oldukları saptanıyordu.

Trafikte ne yaparlar? Deryada bir damla olan ve raporlarına ehliyet alamaz diye yazılan bu 613 kişinin dahi ehliyet almadıkları söylenemezdi. Bilinenler bile ehliyet alırken, bilinmeyen binlerce "anormal" kişinin her an direksiyonları başında olduklarını düşünmek için bir engel yoktu. Nitekim araştırmayı yürüten doktorlar gelen adaylardan bir kısmının mesleğinin şoförlük olduğunu, bazılarının ise "siz vermezseniz gider başka hastaneden rapor alırım" tehdidini savurduklarını belirtiyorlardı. Nevin Ergin'e göre bunların dediklerini yapmaları hiç de zor değildi. Çünkü son derece dar olanaklarla çalışılan hastanelerde bu tür araştırmalar yapılmıyordu. Üstelik artık bunun da bir önemi yoktu, çünkü 1983 yılındaki değişiklikten sonra Sağlık Kurulu'ndan rapor almak da gerekmiyor, gözleri sağlam olanın trafiğe çıkmasında herhangi bir sakınca bulunmadığı varsayılıyordu.

Eh bu şartlar altında günde 10-15 kişilik bir ölüm ortalamasına sahip olmak garip karşılanmamalıydı. Nevin Ergin'e göre kendilerinin tespit ettiği bu 613 kişinin kaza yapmaları kaçınılmaz gibiydi. Çünkü bunlardan hiçbiri doğru reaksiyon verme yeteneğine sahip değillerdi. Trafiğin birinci şartı olan "Dikkat" onlar için bir anlam ifade etmiyordu. Çabuk karar veremez, karşıdan gelen tepkiyi doğru algılayamazlardı. Bu kadar çok şeyi yapamayan insanlar nasıl oluyor da sınavı geçebiliyor, araba kullanmayı öğrenebiliyorlardı? Ergin bu konuda bir şizofrenden örnek veriyordu: "Trafik kurallarını öğrenebilir. Ancak arabası hareket halindeyken birden iç dünyasına kapanıp, ortalığı birbirine katması işten bile değildir." Zekâ yetersizliği olanlar ise öğrenebildikleri bölük pörçük kurallarla işi idare edebilirlerdi. Hele AT'ye girmek için her türlü fedakârlığın gösterildiği ve bol keseden ehliyet dağıtıldığı şu günlerde, bu hiç de zor olmamalıydı. Ancak şüphesiz en tehlikeli olanlar nevrotiklerdi. Bunlar düşman olarak algıladıkları insanları yok etmek için arabalarını kullanmaktan çekinmeyecek kadar gözü kara oluyorlardı.

Gezin, çarpışın gönlünüzce. Ancak bütün bu bulgulara bakıp, önleminin alınacağı gibi iyimser bir beklentiye girmek, safdillik olarak yorumlanıyordu. Nitekim araştırmayı yapan doktorların bu yöndeki çabaları çevrelerince "işgüzârlık" diye değerlendirilip dudak bükmesiyle karşılanıyor ve gerekçe olarak da psikometrik araştırma uygulamasının Avrupa'da bulunmaması gösteriliyordu. Evet, Avrupa'da bu tür uygulamaların olmadığı doğruydu. Ancak aynı Avrupa'da bu tür sorunları olan insanlar daha ilkokul öncesinde ayıklanıyordu. Yine o Avrupa'da bir hastanede verilen raporu bir başka hastanede değiştirmek de mümkün olmuyordu. Her fırsatta Avrupa'yla kıyaslanan Türkiye'de ise birçok insanın ne kendisi ne de çevresi bu tür problemlerden haberdar olamıyordu. Gerçi eğitimle elenme, Taksim Hastanesi'nde yapılan araştırmada da bir veri olarak ortaya çıkıyor ve bozuk reaksiyon verenlerin yüzde 96'sının ilkokul mezunu oldukları anlaşılıyordu.

Bu tür veriler ortadayken, sağlık kurulunun daha etkili hale getirilmesi yerine, hepten kaldırılmasının ardında yatan mantığı anlamak mümkün değildi. Hal böyle olunca trafik haftalarında atılan nutukların, büyük kazalardan sonraki "taziyetlerimi bildiririm"lerin, şehirlerde meydanlara iki ağaç arasına gerilen "şiirsel" uyarı sloganlarının samimiyetinden şüpheye düşülüyordu. Direksiyon başında her gün yola çıkmak zorunda olan ve ölümün nereden ve ne zaman geleceğini bilemeyen binlerce "normal" sürücü için ise bütün bunları bilip de paronoyaya kapılmamak, şimdilik eldeki tek çare olarak gözüküyordu ●

Kanlı çarşaf beklendikçe...

Hafta içinde 25 yaşındaki genç bir adamın hayatına mal olan iktidarsızlık endişesi on binlerce erkeği etkiliyor. Uzmanlara göre, gerdek gecesi kanlı çarşaf bekleyen anlayışı sürdükçe benzer olayların yaşanması kaçınılmaz.

Geçtiğimiz çarşamba günü, istisnasız bütün gazetelerin birinci sayfaları "harakiri yapan genç damat"ın hazin öyküsüyle çalkalandı. Haberlere göre genç damat iktidarsızdı ve bu nedenle intihar etmişti. Ertesi gün bu haberin doğruluğu tartışılır hale geldi: Yirmi beş yaşındaki Ergun Fırat'ın cesedi üzerinde yapılan savcılık araştırmasında bir değil, iki bıçak darbesine rastlanmıştı. Oysa harakiri yapan biri bıçağı karnına iki kez saplayamazdı.

20 günlük "başarısızlığın" getirdiği utanç o kadar yoğundu ki, ölümün en zorunu; harakiriyi seçerken gözünü bile kırpmamıştı Ergun Fırat...

Nokta'nın talihsiz damadın ailesiyle yaptığı görüşme ise olaya farklı, yeni bir boyut getiriyordu. Fırat ailesi, gelinleri Şebnem Fırat'ın Adli Tıp'tan aldığı bakire raporuna rağmen oğullarının iktidarsız olduğunu kabul etmiyorlardı. Fırat ailesine göre, Ergun iktidarsız olsaydı evlenmekten kaçınırdı. Üstelik oğulları bekârken geneleve bile gidiyordu. Ayrıca, "25 yaşındaki bir adam cinsel ilişkiyi bilmez mi?" diye soruyordu acılı aile. Madalyonun öteki yüzünde ise Şebnem Fırat'ın bir süre önce ablasına söylediği bazı sözler vardı. İlk geceden çok korktuğunu bu konuşma sırasında ablasına çıtlatan Şebnem Fırat karakolda verdiği ifadesinde de şunları söylüyordu: "Kocamla sevişmekten korkuyordum. İlişki kurmak istemiyordum."

Erkekler ve kâbusları. Fırat ailesinin oğullarının iktidarsız olması ihtimaline karşı gösterdiği tepki, bir anlamda, erkeklerin iktidarsızlık karşısında nasıl bir çaresizlik ve utanma içine girdiklerini de ortaya koyuyordu. Ergun Fırat bir mühendisti, seks konusunda az çok bilgisi olmaması düşünülemezdi ve muhtemelen iktidarsızlığın çözümsüz bir dert olmadığını biliyordu. Bunun için eşini alıp bir doktorun kapısını çalması yetebilirdi ama, Fırat bunu bile yapamayacak kadar utanıyordu içinde bulunduğu durumdan. Nitekim bıçağı karnına saplamadan önce, "Bu utanca daha fazla dayanamam" diye bağırmış, öldürücü darbe bundan sonra gelmişti.

Öte yandan, genç adamı intihara götüren nedenlerden birinin de, karısının içine düştüğü ilk ilişki korkusu olması neyi değiştirirdi? Şöyle ya da böyle, toplumumuzun geniş kesimlerini etkisi altına alan cinsel bilgisizlik bir cana daha mal olmuştu ve böyle bir toplumda benzer olayların yaşanmamasının hiçbir garantisi yoktu.

İktidarsızlığa çare: Soğuk su, un ve dayak. "Önce birlikte yaşamaktan evlenmeye cesaret edebilir misiniz?"

Çağdaş cinsellik kitaplarında sık sık sorulan bu soru bize inanılmaz gibi görünebilirdi ama gerçek böyleydi. Gelişmiş ülkelerde cinsel yaşamın evlilikle başlaması artık çok gerilerde kalmıştı. Bu açıdan bakıldığında, geçen hafta yaşanan hazin olayın tipik bir "evlilikle başlayan cinsel yaşam" dramı olduğu söylenebilirdi. Bu olayda gelin bakireydi ve erkek, genelevlerin cinselliğe ket vuran bilinen ortamı dışında cinsel deney yaşamamıştı.

Çelişik gibi görülebilirdi ama, Ergun Fırat'ı genç yaşında ölüme götüren nedenlerden biri de belki onun sosyal ve entelektüel açıdan belli bir düzeyin üstüne çıkmış olması ve büyük bir şehrin "hem kalabalık hem yalnız" ortamında yaşamasıydı. Uzmanlara göre, bu tür insanların cinsel problemler karşısında daha büyük acılar duyması son derece anlaşılabilir bir şeydi. Bu insanlar bilgisiz değildiler ama, problemlerini çözmek için gerekli girişkenlik ve rahatlıktan da yoksundular. Bu nedenle bunlara, bilgisizliğin değil, bilginin cinsel bunalıma sürüklediği insanlar olarak yaklaşmak daha doğru olabilirdi.

Ülkemizin kırsal kesimlerinde yaşayanlar ise iktidarsızlığa karşı yüzyıllardan beri ilginç yöntemler kullanıyorlardı. Kırsal kesimde her şeyden önce bir erkeğin iktidarsızlığını, karısıyla birlikte yaşadığı bir problem olarak sınırlaması mümkün değildi.. Çünkü geleneklere göre, buralarda erkeğin ana-babası ve aile büyükleri ilk gece zifaf odasına bir çarşaf verirler, bu çarşafı kana bulanmış bir şekilde geri almadan da kapının önünden ayrılmazlardı. "Kansız" geçen günlerin maksimum sınırı yöreden yöreye değişiyor, umut kesilince de yüzyıllardır uygulanan bilinen yöntemler uygulanıyordu. En çok uygulanan yöntem, mümkün olduğu kadar soğutulmuş bir kova suyu, haberi olmadan erkeğin tepesinden boca etmekti. Bu operasyondan hemen sonra damat ite kaka odaya sokuluyor, bir süre sonra kapı vurularak çarşaf geri isteniyordu. Başka bir yöntem, sık sık, fakat damadın en dalgın olduğu durumlarda sıkı tokatlar patlatmaktı. Bütün bunlar etkili olmayınca iktidarsızlık "büyü"ye bağlanıyor, çözülmesi için de damadın içi dışına çıkarılmış bir un çuvalının üzerinde yuvarlanması isteniyordu.

Peki, benzer dramları bir daha yaşamamak, ya da hiç değilse daha az yaşamak için neler yapılabilirdi. Birçok psikiyatrist gibi, Günsel Koptagel de çocukluk döneminin çok önemli olduğuna işaret ediyor, şöyle diyordu: "Önemli olan, çocuklara, insanların birbirini severek yaşadığını göstermektir. Sevgi, saygı ve her an birbirini düşünmek çok şeyi halleder." ●

"İktidarsızlarda utanç duygusu çok yoğundur"

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Ana-bilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Engin Eker, Türk erkeklerinin iktidarsızlık sorunları konusundaki görüşlerini* Nokta'*ya şöyle anlattı.

Toplumumuzda, cinsel yönden başarıya çok önem verilmektedir. Hâlâ bazı yörelerde, gerdek gecesinden sonra, damadın başarılı olup olmadığını merakla bekleyen aile bireylerine ve tanıdıklara kanlı bezi gösterme geleneği sürmektedir. Bu tür başarı beklentileri, özellikle yeni evli çiftlerde performans anksiyetesi dediğimiz bir bunaltıya neden olmaktadır. Özellikle genç, bir imtihana hazırlanır gibi ilk geceye hazırlanmakta, ne bileyim, geneleve gitmekte, bir kadına başvurmaktadır. Genç, cinsel organı ve cinsel eylemi bir başarı ve güçlülük organı olarak görmektedir. Çünkü çevrenin etkisiyle bu düşüncelerle yetişmiştir.

SÜLEYMAN TELİNOKTA

İlk gece başarısızlıklarında kişinin kendisine olan saygısı azalmakta, bir iğdiş edilme anksiyetesi oluşmaktadır. Bu ruh durumu içindeki kişi hem kendine, hem de eşine karşı saldırgan davranışlarda bulunabilir, aşırı ilaç ve alkol alabilir, vurucu, kırıcı davranabilir. İlk gece başarısızlığından sonra uzun süre empotans (iktidarsızlık) içinde kalan vakalar olabildiği gibi, yoğun depresyon içine girenler de vardır. Hatta, vakalarımız arasında olduğu gibi, yoğun utanma duyguları içinde ailesiyle birlikte köyünü terk edenler, sözde var olan büyüyü bozmak için varını yoğunu sarf edenler ve ayrıca belirgin kişilik bozuklukları gösterenler de vardır.

5 etiket gönderen herkese herkese herkese
yüzbinlerce hediyeler hediyeler hediyeler...

Pınar'lar sofraya...
Etiketler Pınar'a...
Armağanlar mutfağa...

Herkese
YEMEK REHBERİ
Yıl boyu kullanılacak dengeli beslenme rehberi.

55.555 Kişiye
İNDİRİM KUPONU
Bütün Pınar Et ürünlerinde geçerli 1000.- TL. indirim.

5.555 Kişiye
MUTFAK ÖNLÜĞÜ
Kullanışlı ve zarif.

555 Kişiye
AVRUPA MUTFAK BIÇAĞI
Uzun ömürlü. İster ekmek kesin, ister et.

55 Kişiye
ÖZEL TAVA
Artık başka tava kullanmayacaksınız.

5 Kişiye
AVRUPA SET ÜSTÜ FIRIN
Çabuk ve lezzetli yemekler için.

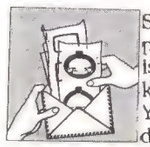

Sucuk, salam, sosis... Dilediğiniz Pınar Şarküteri ürünlerinden 5 tanesinin poşetini ön yüzünden kesin. Etiket baskılı bu poşetleri bir zarfa koyun, isminizi ve açık adresinizi de yazarak en geç 15 Kasım 1987 tarihine kadar "PINAR ET P.K. 479 İZMİR" adresine postalayın. 365 günlük Yemek Rehberi'nizi hemen alacak, ayrıca zengin armağan çekilişine de katılacaksınız.

Çekiliş 1 Aralık 1987 günü İzmir 7. Noteri huzurunda yapılacak ve kazananlara armağanları derhal postalanacaktır.

PINAR ET ÜRÜNLERİ
PINARMARKETLERDE, BAKKALLARDA
SÜPERMARKETLERDE, ŞARKÜTERİLERDE...

Pınar Et, bir Yaşar Holding iştirâkidir.

"sağlık, güven, lezzet"

SAĞLIK / İHMALDEN ÖLÜM

İzmir'de ölüm turu

ABD'li küçük Jessica'nın düştüğü kuyudan 60 saatlik çalışmayla kurtarıldığı günlerde trafik kazası geçiren 8 yaşındaki Nihat Karakaya, götürüldüğü iki hastaneden geri çevrilip bir üçüncüsüne sevkedilirken yolda öldü.

İzmir, Gültepe Toros İlkokulu 2. sınıf öğrencisi Nihat Karakaya, o akşam evinden oynamak için son kez çıktığını bilemezdi. Daha arkadaşlarının yanına varamadan, yokuştan hızla inen belediye otobüsünün tekerlekleri altında kalmaktan kurtulamamıştı. Korkunç kazaya rağmen Nihat'ın bedeni dayanmıştı. Ölmemişti, ancak kan kaybediyordu. İşte o andan itibaren 8 yaşındaki Nihat'ı hızla ölüme götüren içinde bol miktarda ihmal ve kusur bulunan akıl almaz bir öykü başlıyordu. Kazada başından yaralanan belden aşağısı ezilen Nihat'a bir süre kimse müdahale etmeyecekti. Gerçi çocuğun başı bir anda ana baba gününe dönmüştü, ama "Hastane, polis derdi" ile uğraşmak istemeyenler uzun süre seyretmekle yetinecekti. Sonunda, komşu Nesim Akyol,çocuğun ızdırabı karşısında dayanamayacak,bir arabaya atladığı gibi yola çıkacaktı. Nihat'ın son yolculuğu böyle başlıyordu.

Yıl 1987, yer çağ atlayan Türkiye. Nihat önce İzmir'de dar gelirlilerin hastanesi diye bilinen Eşrefpaşa Hastanesi'ne konuk oldu. Hastanede komşu Nesim Akyol'la şöförün isimleri alınacak, "yapacağınız bir şey yok, gidebilirsiniz" denecekti. Doğru, artık yapılacak iş doktorlara kalıyordu. O sırada şuuru yerinde olan Nihat'da olayları izliyordu. Ancak sonradan Eşrefpaşa Hastanesi'nin doktorları da yapacakları bir şey olmadığına kanaat getiriyorlardı ki, çocuğu İzmir Çocuk Hastanesi'ne sevkediyorlardı. Ancak Nihat için çocuk hastanesinin doktorları da bir şey yapamayacaklarını söyleyeceklerdi. Çünkü Nihat'a beyin cerrahı gerekiyordu ve bu cerrah da her nedense çocuk hastanesinde bulunmuyordu. Nihat'a serum takılıyor, Ege Tıp Fakültesi Hastanesi'ne doğru bir daha yola çıkartılıyor ve bu kez hastaneye varamadan ölüyordu.

Yanıtlanamayan sorular. Nihat'ın savcılığa verilen ölüm raporunda "Başının her iki tarafında kan kütlesi ve solda çatlaklar görüldü" deniliyordu. Yani Nihat'a gerekli olan bir beyin cerrahıydı. Yapılması gerekenler konusunda geriye yanıtlanamamış sorular kalıyordu. İlk gittiği hastaneye bir beyin cerrahı getirilemez miydi? Eğer getirilemiyorsa çocuk neden, yeniden beyin cerrahının bulunmadığı bir hastaneye sevk edilmişti?

Eşrefpaşa Hastanesi yöneticileri yaralı çocuğa neden müdahale edilmediğini soran **Nokta** muhabirine klasik cevabı yapıştırıyorlardı: "Konuşmaları yasaktı, haber olurdu..." Ancak **Nokta** muhabiri kısa araştırma sonrasında Eşrefpaşa Hastanesi'nde bir beyin cerrahi servisinin bulunduğunu öğrenecekti. Yani ilk müdahale pekâlâ bu hastanede yapılabilirdi.

İzmir Çocuk Hastanesi başhekim yardımcılarından Dr. Mustafa Kınay ise, "Çocuk bize geldiğinde serum takılıydı, kafa travması geçiriyordu. Yapacağımız bir şey yoktu, doğrudan üniversiteye yollansaydı daha iyi olurdu" diyordu.

Geriye acıyla kıvranan Karakaya ailesi kalmıştı. Baba Halil Karakaya "Oğlum hastanelerin ihmali yüzünden öldü. Götürüldüğü hastanelerde ilk müdahale yapılsaydı, kurtulma şansı vardı. Hastane sorumluları hakkında işlem yapılsın." diyerek acılarını dile getiriyordu.

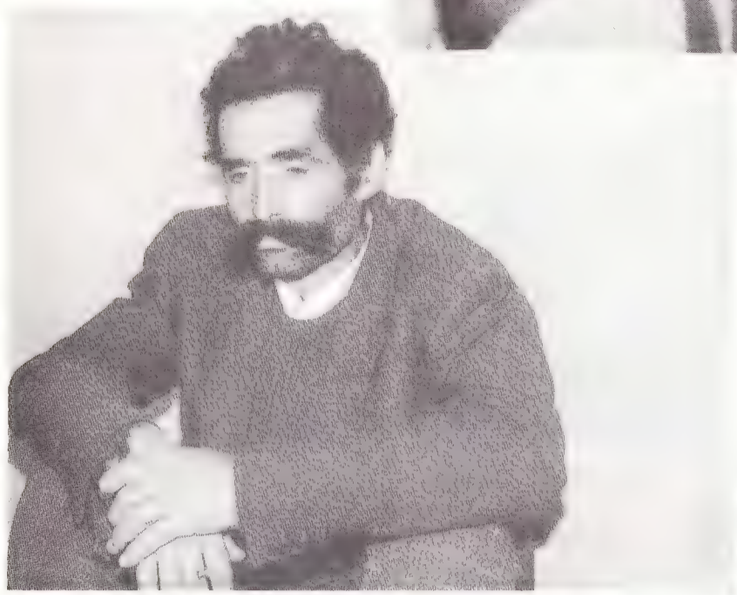

AHMET KÖKÇÜ / NOKTA

Ahmet KÖKÇÜ

EDEBİYAT / KADIN ROMANCI PATLAMASI

"Bir anne ve kızı vardı..."

1970-1985 arasında Türk edebiyatı bir kadın yazarlar "patlaması" yaşadı. Kim bu kadınlar? Neden ve nasıl yazıyorlar? Toplumbilimci Dilek Cindoğlu'nun araştırması bu soruların yanıtlarını arıyor.

"Bir yazarın çocukluğunun geçtiği yer aslında onun bütün yazarlık hayatını biçimliyor bana göre. Bu nedenle kendi çocukluğumu çok şanslı bir dönem olarak sayıyorum. Ailem bir bürokrat ailesiydi. Fakat Antep'in öyle bir semtinde oturuyoruz ki büyük toprak ağası dediğimiz bir ailenin, bütün geçmiş gelenekleri çok iyi taşıyan bir ailenin yanında kiracıyız." Bu sözler yazar Işıl Özgentürk'ündü. Öteki kadın yazarlarımızın da aileleri hakkında sosyolog Dilek Cindoğlu'na anlattıkları çok farklı değildi. "Kadın yazarlarımız çocukluklarını hatta ergenlik dönemlerini devlet görevlilerinin oluşturduğu 'adacık'larda geçirmişti. Hem farklı, hem de 'çağdaşlığı' ve Batılı değer yargılarıyla çevresinde 'yukarıda' bir ortamda" diyordu Cindoğlu. "1970-1985 Döneminde Kadın Yazarlar ve Yapıtları" başlıkla Boğaziçi Üniversitesi'nde yaptığı tez çalışmasında Dilek Cindoğlu, bu dönemdeki "patlama"nın boyutlarını yaşamöykülerinden, yapıtlarındaki ayrıntılara kadar uzanan bir çizgide derinlemesine araştırıyordu.

Yazıda yaşamak! Sayılar konunun ilginçliğini yeterince vurguluyordu: 15 yıl içinde Türkiye'de tam 41 kadın romancı ve öykücü edebiyat sahnesine adımını atmıştı. Bunlardan 30'unun iki ya da daha çok sayıda kitabı çıkmıştı. Kimdi bu kadınlar? Neden ve nasıl öykü ya da roman yazmaya başlamışlardı? Onları edebiyatın dalgalı sularına cesaretle atılmaya iten şey neydi? Görülen oydu ki, hemen hepsi bürokrat ailelerden geliyordu. Aslında geleneksel toplumun kadına bakışıyla, Kemalist "aydınlanma"nın arasına sıkışmış ve soluk alamayan ama zihni açık bir kuşağın çareyi yazıda aramasının şaşılacak bir yönü yoktu. Cindoğlu "Kadınlar 1970'lerde yersiz yurtsuzdular" diyordu. Ne ataerkil babanın sözde Batılı ailesi, ne de dışarıdaki gelenekçi toplum yaşanılır bir "mekân" niteliğinde değildi onlar için. Yazı ve yazı yoluyla kurdukları dünya bu "yersiz yurtsuzlar"ın soluk aldıkları tek alandı. Cindoğlu'nun deyişiyle "Yalnız sanatsal bir arayış değil, aynı zamanda bir kimlik edinme çabası"ydı yazmak. Hayali, zihninde kurulmuş ama kâğıda dökülecek kadar da gerçek bir yaşam sürdürmenin yolunu bulmuşlardı.

Latife Tekin: "Annemin dünyaya duyduğu öfke..."

Leyla Erbil: "Artık yazarlığı öne koydum, ötekileri ihmal ediyorum."

Ah şu anneler! "Babam Rüştiye'yi bitirmiş, annem ilkokulu. Babam gazete bile okumazdı, annem durmadan kitap okurdu" diyordu Adalet Ağaoğlu. Dilek Cindoğlu söz konusu dönemde parlayan kadın yazarlarla yaptığı görüşmelerde "anne" etkeninin önemini fark etmişti. Onları okumaya iten, aile içi cinsiyet rollerinde kadına ayrılan yeri fark ettiren anneleriydi. Ayla Kutlu, "Annem çok okuyan bir kadındı. O kadar okurdu ki, o sırada yemeklerin yandığını çok hatırlarım" diye anlatıyordu. Adalet Ağaoğlu'nun şu sözleri ise bir başka yönünü gösteriyordu anneye bakışın: "Babam annemi ezmeye uğraşırdı... Gerçi annem çok onurlu bir kadındı ama ekonomik özgürlüğü yoktu. Hiç yoktu. Aileden de yoktu. Annemin çektiği sıkıntıyı görüyordum. İşte istemediğim buydu." Bu kızlar kendi gelecekleri-nde yine böyle erkek egemenliği olsun istememişlerdi. Bu bakımdan ilginç olan, kadın yazarlarımızın tümünün bir işte çalışmak için öğrenim yapmaları ve çeşitli işlerde çalışıyor olmalarıydı. Bir başka dikkat çekici yan, yapıtlarına şöyle bir göz atmanın bile, roman ya da öykülerinde en önemli kahramanların anne ve kızı olduğunu fark etmeye yetmesiydi. Yazı yoluyla anne ve

Adalet Ağaoğlu: "Önce ekonomik özgürlüğüm olsun istiyorum."

"Ben herkesin içinde yazan bir insanım, sürekli yazabilirim" diyor Tomris Uyar.

kızı arasındaki ilişkiyi sorgulamak, Cindoğlu'na göre bir ölçüde kendi kimliklerini biçimlendiren otoriteyi sorgulamaktı. Latife Tekin, "Gece Dersleri" adlı romanında kendine özgü renkli diliyle şöyle yazıyordu: "Annemin gözlerimin almadığı dünyalara savrulan saçlarından, büyücü rüzgârlarını tutan eteklerinden bağıracak kadar korktum. Ne var ki, onun yeşil atları ve yeşil vakitli geceleri, benim gerçekliğime ilgisiz kaldı ve sınırları belirsiz bir gökyüzü, ağır bir rüya gibi üstüme kapandı. Kader tüm ahlak ölçülerini zorladı, annemin babama ve gerçek dünyaya duyduğu öfke yüzünden beni kurban seçti." Sonra Pınar Kür'ün "Yarın Yarın"ının o unutulmaz bölümü: "Anlamıştı, annesinin gözünde vazonun kırılmasından daha çok bunun anlamsızca yapılmış olabileceği önemliydi, korkunçtu. Bir süre sessizce bakıştılar. Annesinin soğuk, soluk; minicik bir kızdan mantık bekleyen, akıllıca bir yalan bekleyen yüzü... Ve bu akıllıca yalanı becerememe korkusu. Anne bağırsa, çağırsa, tartaklasa onu; dövse karanlık bir banyoya kapasa... Kim bilir ne büyük bir hevesle isterdi yaptığı kötülüğün bedelini en ağır biçimde ödeyip suçluluktan kurtulmayı...

'Söyle bakalım' diye yinelemişti annesi 'neden!' Bir nedeni olmalı değil mi? Bilirsin her şeyin bir nedeni vardır." Kadın yazarlar ataerkil babalarından sıkılmışlar, ama kimlik arayışlarında anneleriyle hesaplaşmayı seçmişlerdi.

Hem yazar hem de ev kadını. "Bu arada yazarken bir de çamaşır... Geçmişte bir gün ayırırdım, o gün hiç yazı yazmadım. Şimdi otomatik makine edindim. Eşim zaten yardımcı oluyor, çocuklar da sofra kurup kaldırmada biraz yardım ederler, daha ne bekleyeyim" diyordu Gülten Dayıoğlu. Dilek Cindoğlu'nun incelemesine konu ettiği kadın yazarların tümünün başından bir evlilik geçmişti, yüzde 42'si evliliğini sürdürüyordu. Yaptıkları "aşk evlilik"lerinin ömrü ise ortalama 16 yıldı. Evin düzenini sağlamak, çocuklara bakmak... Bunlar hep sorun olmuştu. Çocuklarını sevmişler, ev kadınlığını benimsemişler ama bir yandan da yazıya ayırdıkları zamanın sınırlılığından rahatsız olmuşlardı. Leyla Erbil ancak yıllar sonra yazarlığını "başköşeye" geçirebilmişti: "Çocuğuma severek baktım, yemek yapmaktan filan zevk aldım ama şimdi nefret eder hale geldim. Değişti bazı şeyler, artık yazarlığı öne koydum, ötekileri ihmal etmeye başladım." Erendiz Atasü ise şöyle anlatıyordu, evin dertlerini: "Gündelik ev işleri değil, aile yaşamının her şeyini yüklenme durumu beni bunaltan. Evin tamirinden, çöp döküldü müye varıncaya kadar organize etmek durumunda olmak. O felaket derece yoruyor."

Evliliğe gelince kocalarının "desteğini" gereksiniyorlardı. "Yaratıcı" çalışmayı "denetleyen" bir koca ise korkunç bir talihsizlik oluyordu. "Ben evliliğime hayli emek verdim. Pat diye olmadı. Kocamın benim tek başıma bir birey olduğumu kabul edebilmesi, edebildiği kadar etmesi için çaba gösterdim" diyordu Adalet Ağaoğlu. Nazlı Eray'ın deneyimi biraz daha farklıydı: "Evliyken hiç yazmıyordum. Biraz kıskanıyordu belki, hafif bir baskı uyguluyordu, ama ben iplemiyordum. Bugün karar verip yeniden evlensem öyle bir adam seçerim ki yazar kişiliğim onu tedirgin etmez. Ama bu kadar da özgür olabilir miyim, bilemiyorum."

ERZADE ERTEM / NOKTA

Işıl Özgentürk: "Çocukluk belirleyici..."

Nazlı Eray: "Evliyken hiç yazmıyordum"

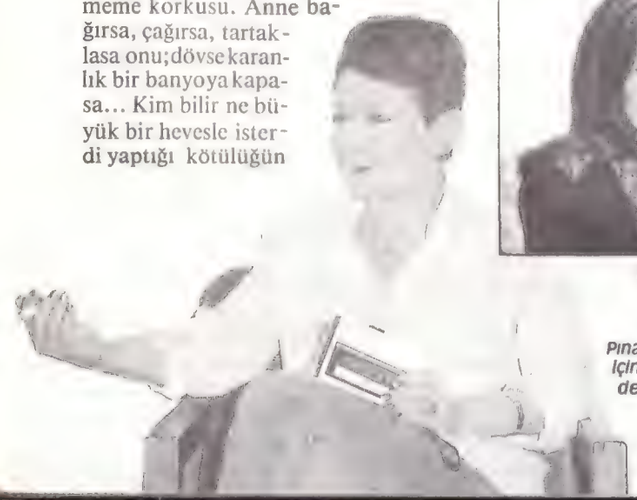

Pınar Kür: "Kalıcı olmak için insan yazmalı, derdi babam"

Yazıyla çözülen çatışmalar. Dilek Cindoğlu incelemesinin ortaya çıkardığı şu üçgeni önemle vurguluyordu: Duyarlıklı ama geleneğin temsilcisi anne, duyarsız ama "çağdaşlığın" temsilcisi baba ve gerek çağdaşlığı, gerekse geleneği sorgulayan kız çocuk. İyi okullarda okuyup Batılı ölçütlerle yetişen bu kız çocukları o ölçütlerle annelerini değerlendirip küçümsüyorlardı. Daha sonra ise yaşamla yüz yüze geldiklerinde annelerini anlıyor ve seviyorlardı. İki eşit yetişkin olarak anne ve kızı nerede mi karşılaşıyordu? İşte yazarlığın devreye girdiği yer burasıydı. Bütün çatışmalar roman ve öykülerde çözülüyordu. 1970'lerde çıkış yapan kadın yazarlar özgür olmanın bir yolu olarak yazmayı seçmişlerdi. Öteki yol da annelerini sevmek ama onlara benzememekti ●

Zevkli Yaşamdan
Lezzetli Kesitler

A LA CARTE

AYLIK YEMEK VE MUTFAK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

DY YAYINLARI

Tabldotdan, tekdüzelikten hoşlanmıyanlar için yeni bir dergi... Yeni keyifler, yeni yemekler, partiler, kokteyller... Yeme ve içme sanatını A LA CARTE'da izleyin, yaşantınıza rafine bir lezzet katın.

A LA CARTE, 1 Kasım'da, sağlığınıza, mutluluğunuza...

Amerikalı askerlerin, "Müfreze"de ölüm korkusuyla tir tir titreyen Vietnam köylüleriyle eğlendiklerinin resmidir!

SİNEMA/1987'NİN 4 OSCAR'LI FİLMİ İSTANBUL'DA

Vietnam nostaljisine gerçekçi bir bakış

Vietnam Savaşı'na gerçekçi bir boyut getiren, senarist-yönetmen Oliver Stone'un biyografik özellikler taşıyan olay filmi Platoon-Müfreze, savaşın deliye döndürdüğü Amerikan piyadelerinin birbirlerini boğazlamalarını son derece sarsıcı bir biçimde görüntülüyor.

Bu yılın başından beri Amerikan kamuoyunu derinden sarsan, beğensin-beğenmesin tüm izleyenleri tokat gibi çarpan bir olay-film, yeni mevsimin ilk bombası olarak İstanbul sinemalarında. Gerek içeriği, gerek savaşın korkunçluğunu yansıtan son derece gerçekçi ve irkiltici sahneleriyle Amerikan liberallerinin övgüsünü, tutucu ve aşırı milliyetçilerin de tepkisini alan, 1987'nin dört Oscar'lı filmi **Platoon-Müfreze**, yönetmeninin deyişiyle toplu kıyım ve barbarlık örnekleri vermede, modern teknoloji ve geliştirilmiş silahlarla donatılarak çılgın bir ölüm ve terör makinesine dönüştürülmüş Amerikalı askerlerin, "öldürdükleri kadar öldükleri", kıpkızıl bir savaştan gerçekçi kesitler sunuyor. Vietnam kâbusu, üstünden nerdeyse çeyrek yüzyıl geçmesine karşın her Amerikalının bilincinde hâlâ zaman zaman kanayan toplumsal bir yara. On yıl öncesinin bu kabuk tutmuş yarayı orasından burasından kurcalayan **Avcı, Kıyamet** ya da **Eve Dönüş** gibi filmlerinden sonra, herkes artık Vietnam Savaşı'na ilişkin söylenecek bir söz kalmadığını düşünüyordu. Oysa Vietnam batağına saplanmış, hatta madalya bile almış eski Amerikalı savaşçılardan-yeni senaryocu yönetmenlerden Oliver Stone'un **Platoon**'u bu kabuk bağlamış yarayı kazıyıp deşmeyi, kabuğun altındakileri, tüm irinleri ve kanlarıyla olduğu gibi göstermeyi deniyor. İnsanın içini kaldıracak kadar gerçekçi bir biçimde hem de.

Hem düşmanı hem birbirini öldürmek. Yıllar yılı boşu boşuna ölen ve öldüren 2.5 milyonu aşkın, Pentagon şahinlerinin kurban ettiği Amerikan çocuğu, ABD'den binlerce kilometre uzaktaki yeşil Vietnam cehenneminde ne arıyordu? Sürüp gitmesinden silah endüstrisinin büyük vurgunlar vurduğu bu anlamsız ve pis savaşı, özgür dünyayı savunmak adına can vermekten bile çekinmeyen (!) dünyanın en gelişmiş ve en barbar ordusu nasıl kaybederdi? Oliver Stone'un derdi, filminde bu sorulara yanıt bulmak, toplumsal eleştiri yapmak, savaş üstüne ahkâm kesmek ya da yargılamak değil. O sadece dünya jandarmalığına soyunmuş ABD'nin dış politika hatalarının bedelini ödeyen bir kuşağın olanca

Filmde yönetmenin gençliğini oynayan Charlie Sheen idealist bir asker olarak Vietnam'a ayak basıyor...

dehşetiyle yaşadığı savaşı kamerasına sığdırmayı amaçlıyor. Amerikalılara karşı bir kurtuluş savaşı veren Vietkonglarla Vietnam halkının gölgede kalmaktan öteye gitmediği, zaman zaman ırk, din ve sınıf düşmanlıklarına da atıfta bulunulan film, içine tıkıldıkları cehennem atmosferine uygun bir biçimde sürekli çatışan, sövüşen, insanlıktan çıkmış, birbirlerini boğazlamakta bir an bile duraksamayan Amerikalı askerlerin öyküsünü ve Vietnam'ın nasıl bir yer olduğunu göstere göstere anlatıyor. Daha önceki savaşa karşı çıkan ve Vietnam'daki ABD varlığını sorgulayan filmlerden farklı bir tavrın, gösterişli bir tekniğin ve şiddet öğesinin iki saat süresince öne çıktığı **Platoon,** şiddetin estetiği bakımından aşırı kanlı, sövgülü ve argolu bir görsel düzeyi yansıtıyor. Bu açıdan "spektaküler bağlamda" bu filmin de **First Blood-Rambo**'dan pek fazla uzak düşmediği ileri sürülebilir.

Yeşilden siyaha dönüşen bir cehennem. 1967 sonbaharında birliğine katılarak kendini savaşın göbeğinde bulan, 19 yaşındaki idealist Chris'le (yönetmenin gençliği) Amerikan piyadesi arkadaşlarının adeta bambaşka bir dünyadaki korkunç yaşantılarını görüntülüyor **Müfreze.** Ve My Lai katliamını çağrıştıran köyleri yakıp yıkma, gariban sivilleri öldürme, ırza geçme, vb. sahneler seyirciye soluk aldırmadan peş peşe sıralanıyor. Filmin 1945 doğumlu yönetmeni Oliver Stone, komünistlerden ve Roosevelt'ten ömrünce nefret etmiş sağcı bir babanın ve 1950'lerin soğuk savaş yıllarının çocuğu. Ho Şi Minh ve Vietnam hakkında anlatılan yalanlarla tıka basa Vietnam'a postalanan ama ölümün ve dünyanın kaç bucak olduğunu orada öğrenip yaralanarak ve uyuşturuculardan medet umar bir "gazi" olarak ülkesine dönüyor 70'lerde. Watergate Skandalı'yla ve diğer toplumsal çalkantılarla giderek liberal bir çizgiye erişen Stone, hapis, uyuşturucu ve özel yaşamının bunalımlarıyla yitirdiği yılların ardından ABD'nin 200. kuruluş yılının coşkuyla kutlandığı 1976'da ancak yazıp tamamladığı bu filmi, yıllardır bir vicdan azabından kurtulurcasına gerçekleştirmeyi bekliyor. 1978'de Alan Parker'in bizim için o lanetli **Geceyarısı Ekspresi**'nin senaryosuyla adını duyuran, daha sonra Michael Cimino'nun **Ejder Yılı**'yla Brian De Palma'nın **Scarface**'i gibi filmlerin de senaryosunu yazan Stone, yazıp yönettiği ve Orta Amerika gerçeklerini anlattığı **Salvador**'la yönetmenliğe atılıyor. Yeşilin her tonundan siyaha dönüşen bir cehennemi gözler önüne seren, ölüm ve ölüm korkusuyla kuşatılmış bir Amerikan birliğindeki "iyilik ve kötülüğün çatışmasını" aktaran **Platoon**'la da tüm Vietnam filmlerinin belki de en sarsıcısını ortaya koyuyor.

Jane Fonda'yı ağlatan film. Time'ın kapak yazısı yaptığı, tüm dünya basınının günlerce işlediği **Müfreze**'yi gördüğünde gözyaşlarını tutamayan **Eve Dönüş**'le Oscar kazanmış ve "Hanoi Jane" lakabını hak etmiş Jane Fonda ile Woody Allen, Steven Spielberg gibi ünlü Platoon taraftarlarının yanı sıra; kardeşini Vietnam'da yitirmiş ve bu filmdekilerin Vietnam'da olan bitenlerle pek ilgisi olmadığı yorumunu getiren karate serüvenleri aktörü Chuck Norris vb. gibi anti-Platoon'cular da var. Tom Berenger'in "kötü" çavuş Barnes'ı, Willem Dafoe'nun "iyi" çavuş Elias'ı oynadığı filmin bir özelliği de **Kıyamet**'in yıldızı Martin Sheen'in oğlu Charlie Sheen'le başka bir ünlünün, Anthony Quinn'in oğlu Francesco Quinn'in birlikte rol almaları. Görünen o ki, Amerikan sinemasında 70'li yılların sonunda moda olan ve Hollywood patronlarına epey paralar kazandıran "Vietnam filmleri" yeniden nüksediyor. Çünkü Vietnam nostaljisini yeniden depreştiren, Coppola'nın **Garden of Stone**, John Irvin'in **Hamburger Hill** ve Kubrick'in **Full Metal Jacket** gibi filmleri sırada. Sansürün kesmesi muhtemel bazı sahnelerin yokluğuna karşın, sinemaseverler yeni mevsimi şimdiden savaş filmi klasiği olmaya aday bu gerçekçi **Platoon**'la açabilirler..

Sungu ÇAPAN

İyi ile kötünün savaşımı...

("Müfreze"yi yazan ve yöneten Oliver Stone'la L'Espresso dergisinde yapılmış bir söyleşiden)

Soru: "Vietnam filmleri" akımının Avcı, Kıyamet, Eve Dönüş, En Büyük Suç gibi örneklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Stone: Avcı ve Kıyamet'i beğenmiştim. Yine de bu filmlerin savaşın gerçek yüzünü yansıtmadığını söyleyebilirim. Olağanın dışında, egzotik, gösterişli ve efsanevi filmlerdi. Eve Dönüş ise oldukça karanlık ve çarpık bir filmdi bence. Yeşil Bereliler ya da Rambo serisi filmler ise önemsenmeyecek, oldukça komik serüvenlerdi. Platoon'da ben olağan durumları anlatmak, benim yaşadığım gibi, genç yaşta balta girmemiş bir cangılda amansız bir savaşı yaşamanın ne demek olduğunu göstermek istedim.

"Müfreze"nin Filipinler'deki çekiminde yönetmen Stone, kötü çavuşun eline düşecek olan küçük Vietnamlı kızla

Yıllarca korkunç Vietnam günlerini filme dönüştürmeyi bekleyen Oliver Stone (soldan dördüncü), gerçek savaş arkadaşlarıyla

Soru: Platoon'a birbirlerini öldüren Amerikan askerlerinin öyküsü diyebilir miyiz?

Stone: Evet. Filmim gerçeklere dayanıyor. Savaşta iyi ve kötü Amerikalılar vardı. Filmimdeki iki çavuş iyiyle kötüyü simgeliyor. Vietnam tıpkı iç savaş gibiydi, sağla solun çatıştığı bir iç savaş. Vietnam'da gittiğim her taburda birbirleriyle çatışan, uyuşturucu kullananlar vardı. Bir yanda kenar mahalle zencileri, bir yanda kentli-kasabalı ırkçı beyazlar. Zenciler soul müzik, beyazlar country müzik dinlerler ve sürekli gençlerle kavga ederlerdi. Tıpkı Amerika'da olduğu gibi. Biz kendimizle savaşıyorduk. İşte filmim bundan söz ediyor.

Soru: Filmin çekiminde çeşitli sorunlarınız olmuştur herhalde...

Stone: Tabii. Marcos'un düşüşünden birkaç gün önce Filipinler'e gittik çekimler için. Ama bu ülkedeki karışıklıklar yüzünden oyunculardan bazıları bizimle gelmekten son anda vazgeçtiler. Sonra Amerikan Savunma Bakanlığı, senaryomu onur kırıcı olarak nitelendirip, Filipinler'deki deniz erlerine figüran olarak çekimlere katılmayı yasakladı. Filmde kullandığımız tüm tankları, helikopterleri bulmak için oldukça zorlandık.

MEHMET TEL / NOKTA

Lüpertz'in tabloları Avrupa'nın en büyük müze ve galerilerinde sergileniyor

SÖYLEŞİ / MARKUS LUPERTZ

"Bana faşist diyen salaktır..."

Bugünlerde Aya İrini'de garip bir adam çalışıyor. Kafasında kasketi, üstü başı boya lekeleriyle kaplı, durmadan resim yapıyor. Almanya'nın son yıllarda en çok tartışılan ressamı Markus Lüpertz bu adam. Lüpertz, Avrupa'nın bütün büyük müzelerinde ve galerilerinde resimleri yer alan, hakkında bir türlü kesin bir yargıya varılamayan bir sanatçı. Bir dönemdeki çalışmalarında Kayzer Almanyası'nın miğferlerine, toplara tüfeklere, savaş görüntülerine değindiği için adı faşiste çıkmıştı. Ama bugün bu yakıştırmaya şiddetle karşı çıkıyor.

Ressam olmayı 15 yaşındayken koymuş kafasına. Ve işe şarap şişelerine etiket resimlemekle başlamış. Daha sonraları madenciliğe de bulaşan sanatçının yapıtları bugün birkaç yüz milyon değerinde. Karlsruhe Güzel Sanatlar Akademisi profesörlerinden Markus Lüpertz, I. Uluslararası İstanbul Çağdaş Sanat Sergileri için Türkiye'ye davet edildi. Erel Eryürek'in Nokta *için Aya İrini Kilisesi'nde yaptığı söyleşide Lüpertz bir yandan da resim yapmaya devam ediyordu.*

MEHMET TEL / NOKTA

Şarap şişelerine etiket resimlemekten Karlsruhe Akademisi'nde profesörlüğe uzanan bir yaşam...

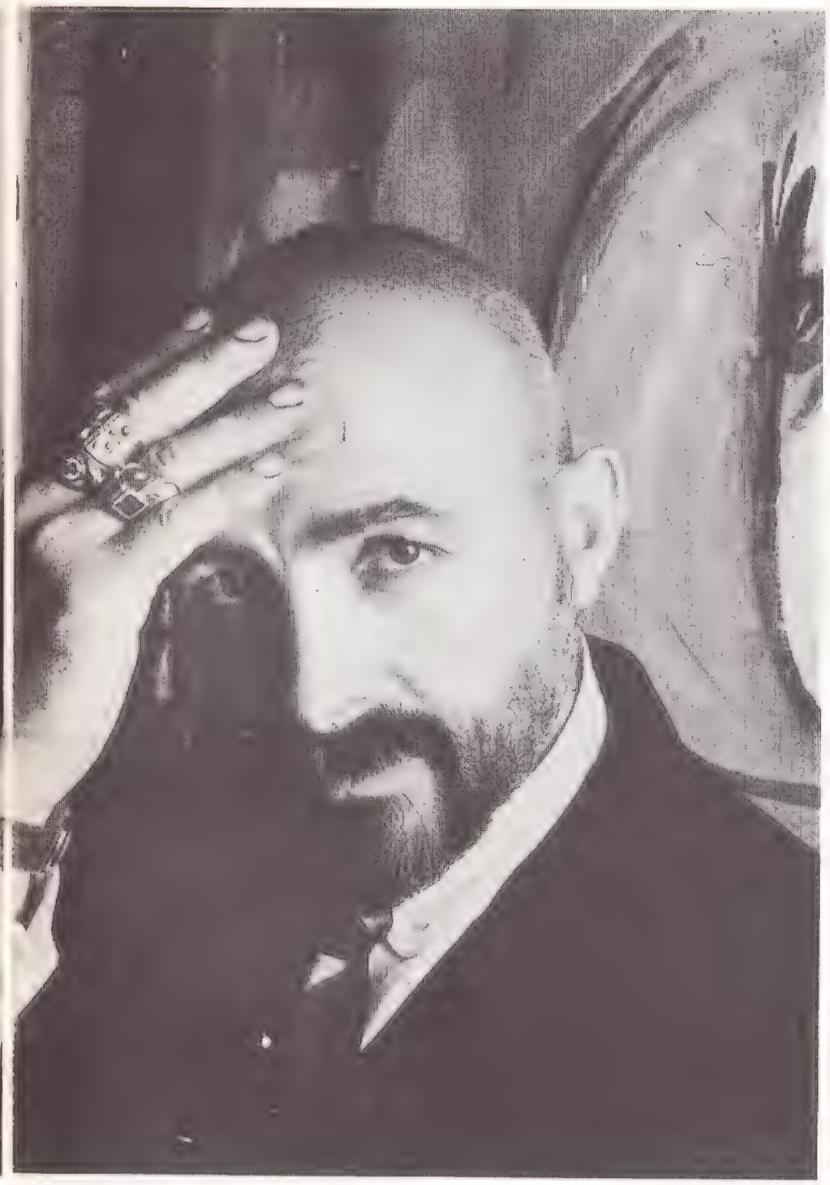

Nokta: Türkiye'ye ilk kez geliyorsunuz. Üstelik turist olarak değil sanatçı olarak. Aldığınız ilk tepkiler nelerdi? Sanatınızın hayranları var mı burada?

Lüpertz: Haklısınız, bu sergi için ilk kez geldim Türkiye'ye. Ama son kez olmayacak. Hayranlara gelince, bunu henüz yargılayacak durumda değilim. Yakında ortaya çıkar.

Nokta: Çağdaşınız Türk ressamlar hakkında bir fikir edinmişsinizdir sanırım. İlk izlenimleriniz neler oldu?

Lüpertz: Doğrusunu isterseniz biraz düş kırıklığına uğradım. Daha özgün Türk yapıtları bulacağımı umuyordum. Binlerce kilometre yolu da bunun için teptim aslında. Türkiye'de modern sanatla karşılaşmanın kötü olduğunu söylemek istemiyorum ama, zaten hiçbir zaman başkalarının sanatını ciddiye almadım.

Nokta: Sanat anlayışınızı kesin çizgilerle tanımlamak mümkün mü? Sizi "Neue Wilde" (Yeni Vahşiler) akımına yerleştiriyor kimileri. Bu sınıflandırmaya katılıyor musunuz?

Lüpertz: Bakın şimdi, Paris'te bir arkadaşım gazete yazısında benim için Yeni Vahşiler'den diye yazdı. Ondan sonra da bu laf yayıldı gitti. Ama ben kendi sanatım için bu tanımlamayı kabul etmiyorum. Onların içeriklerini reddediyorum bir kere. Bu adamlar kendi cinsel, psikoloji sorunlarını sanata yansıtıyorlar. Benim bu tür sorunlarım yok. Benim için, belki tam olarak karşılamasa da, yenidışavurumcu denebilir.

Nokta: Yapıtlarınızı yorumlamamak sizin en bilinen özelliklerinizden biri. Peki yanlış anlaşılmaktan, yanlış tanınmaktan korkmuyor musunuz?

Lüpertz: Hayır, hayır kesinlikle. Zaten yanlış yorumlanmaya karşı da değilim. Resim bunun için yapılır. Ressam yanılgılarla birlikte yaşar. Eğer bir yapıt zamanında anlaşılabiliyorsa bir sorun var demektir. Bizim yaptıklarımız yıllar sonra doğru değerlendirilecek ancak.

Nokta: İyi ama, yapıtlarınızın değeri daha bugünden biliniyor. Resimlerinize sahip olmak için bayağı bir servet dökmek gerekiyor.

Lüpertz: Size bir şey söyleyeyim mi, eğer siz de benim çektiğim yoksulluğu çekseydiniz, gözünüz kolay kolay doymazdı. Ama şunu da eklemek gerek, yapıtın fiyatını belirleyen ressam değil ki, piyasa.

Nokta: Bir dönem yaptığınız resimler nedeniyle adınız faşist ressama çıkmıştı. Bu yaklaşımı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Lüpertz: Bunu söyleyen herifler o resimleri alıp bir taraflarına soksunlar. Eğer yüzüme karşı söylemeye cesaret etselerdi suratlarının ortasına geçirirdim bir tane. Benim yaptıklarım, tam tersine savaş karşıtı resimler. Bu iddiada doğru olan bir şey varsa o da Almanya'yı ve Almanya'da yaşamayı sevmemdir. Ayrıca her sanatın kendi ulusal rengi olduğunu düşünüyorum. Ama bana faşist diyenler tek kelimeyle salak.

Nokta: Genellikle soyut resimlerde, izleyiciler sanatçının kafasındaki tasarıma tam olarak yaklaşmazlar. Siz bir izleyici gözüyle kendi resimlerinize bakarken böyle bir yabancılık yaşıyor musunuz?

Lüpertz: Resimlerimi yaparken çok farklı şeyler hissediyorum. Ama sonradan karşılarına geçip baktığımda hayranlığa kapılmaktan kendimi alamıyorum.

Nokta: Resme başlamadan önce, her zaman ne yapacağınızı tasarlar mısınız, yoksa o anda mı oluşur resim?

Lüpertz: Genellikle önceden ne yapmak istediğimi bilirim. Ama bazen de öylesine dalarım işin içine. Şu aralar öyle bir seri hazırladım.

Nokta: Sizi çalışmaktan daha fazla alı koymayalım. Son bir soru. Şu anda yaptığınız resimler de satılık mı?

Lüpertz: Hayır değil. Bunlar galeriye geri gidecek ●

Ufak bir hata sonucunda,Haris Alexiou'nun seslendirdiği "Tora" adlı şarkı "Sorma Nasılım Diye" oluvermiş

MÜZİK / "YILLAR SONRA"

Hafif müzik hafif Yunanlı...

Yıllardır Türk hafif müziğinde Yunan bestelerine geniş yer veriliyor. "Esinlenme"den, "benimsemeye" uzanan bu akımın son örneği Selçuk Ural'ın yeni çalışması "Yıllar Sonra."

Biz Karagöz'ümüzü, rakımızı, yemeklerimizi çaldılar diye kıyameti koparırken hafif müziğimiz Yunan müziğinden besleniyor. O çok sözü edilen Akdeniz müziğinin sentezini fazlaca aramaya gerek yok. Hafif müzikçilerimize göre Yunan müziğinde yeterince "sentez" var. Söz yazmanız yeterli. Söz konusu gelişmenin en son örneği bir süre ara verdikten sonra müzik çalışmalarına yeniden başlayan Selçuk Ural'ın son kaseti "Yıllar Sonra." Bu çalışma gerek Yunan müziğinden aldığı destekle, gerekse içindeki prodüksiyon yanlışlarıyla çeşitli tartışmalara konu oldu. Yunan müziğinin Türkiye'deki "gönüllü hafiyelerinin" bazı parçalardan duydukları kuşkuyla başlayan tartışmalar, kasetin yapımcısının akıl almaz özensizliğine değin uzandı. Aslında öyle büyük bir hafiyelik de gerekmiyordu. Biraz dikkatli olmak yeterliydi.

Kasetin A yüzünün ilk şarkısı olan "Sorma Nasılım Diye" ile başlıyordu her şey. Kasetin kapağında parçanın bestecisi ve söz yazarı olarak Ülkü Aker'in adı geçiyordu. Sözleri Ülkü Aker'in yazdığı doğruydu. Ancak besteye gelince işler değişti. Çünkü bu şarkı Nikolopudos'un bestelediği ve ünlü Yunan şarkıcı Haris Alexiou'nun söylediği, Yunanistan'da "milli marş" kadar bilinen, "Tora" adlı şarkının Türkçe versiyonuydu. Ama "Yıllar Sonra"da bestecisi Nikolopudos değil, Ülkü Aker olarak geçiyordu.

İşin tuhaf yanı benzer durum, "Bir Damla Yaş" adlı şarkı için de söz konusuydu. Selmi Andak'ın bestesi diye sunulan bu parçanın nakarat bölümleri, İgnatiadi'nin besteleyip Yannis Parrios ve Haris Alexiou'nun birlikte söylediği "Kokino Harifalo"nun nakarat bölümleri ile aynıydı. Yasal olarak, alınan bölüm sekiz mezuru geçmediğinden bestecisi Selmi Andak'tı.

İki parçadaki "ithal görünüm" yüzünden diğer parçalar da ister istemez kuşkuları üstüne çekti. Ülkü Aker besteci olmadığına göre "Haydi Gel" acaba kimin bestesiydi? Sonra "Olmaz Böyle Sevgili" adlı parçanın bestecisi Drazan Petroviç, ünlü Yugoslav basketbolcü Drazan Petroviç miydi? Yoksa Drazan Petroviç adında bir besteci mi vardı? Talihsiz bir isim benzerliğiydi herhalde. Çünkü kasetteki tüm parçaların düzenlemelerini yapan Osman İşmen, besteci Selmi Andak ve görüşlerine başvurduğumuz Ali Kocatepe de bu isimde bir besteci tanımadıklarını söylüyorlardı.

Kaset kapağının uyandırdığı kuşkuların tükeneceği yoktu. "Seninle Bir Bütünüz" ve "Fasa Fiso"nun bestecisi olarak Parrios yazılmıştı. Oysa Yannis Parrios şarkıcı olarak tanınıyordu. Yoksa Parrios da bir isim benzerliğinin kurbanı mıydı? A yüzünün son parçası "Haydi Gel" ile B yüzünün ilk parçası "Haydi Gel" arasındaki ilişki neydi? Söz yazarı ve bestecisi (?) yine Ülkü Aker diye anılan bu iki "Haydi Gel"den hangisi gerçek "Haydi Gel"di? Biri gerçek "Haydi Gel" ise öteki neydi? Niye öyle yazılmıştı?

Kasetin tartışmaları sürerken B yüzünün sonunda öyle kendi halinde duran "Ne Harika", beklenmeyen bir sürpriz yaptı. İşte Osman İşmen'in tartışma ortamına armağanı: "Ne Harika , bir Malezya halk şarkısı..." Asıl adı "Chan Mali Chan" olan bu şarkının plağı Osman İşmen'de vardı. Hadi TRT'yi atlatmak için Yunan şarkılarına Türk bestecilerin (!) adı yazılıyordu; peki bir Malezya halk şarkısına neden Garo Mafyan besteci olarak yazılmıştı? Acaba TRT Malezya müziğine de mi "gıcık"tı?

Tüm bunların sorumlusu kimdi? Selçuk Ural kasetinin ikinci baskısında tüm yanlışları düzelteceklerini söylüyordu.

Uzun bir zaman almıştı ama artık yüzlerce sayfalık kitaplarda tek bir yanlışın bulunmaması için çaba gösteren yayınevleri vardı Türkiye'de. Özen ve kaliteye sanatın her alanında eskiye oranla daha çok önem veriliyordu. Ya hafif müzik dinleyicisinin günahı neydi? Yığınla yanlış ve özensizliği biraraya getirip piyasayı "idare ettiğini" sanan plak ve kaset yapımcılarına gelince... Parlak sözlerle yazılmış reklam metinlerinden, gerçekten parlak bir çalışmayla kotarılmış yapıtlara geçmenin zamanı gelip geçiyordu.

Erdir ZAT

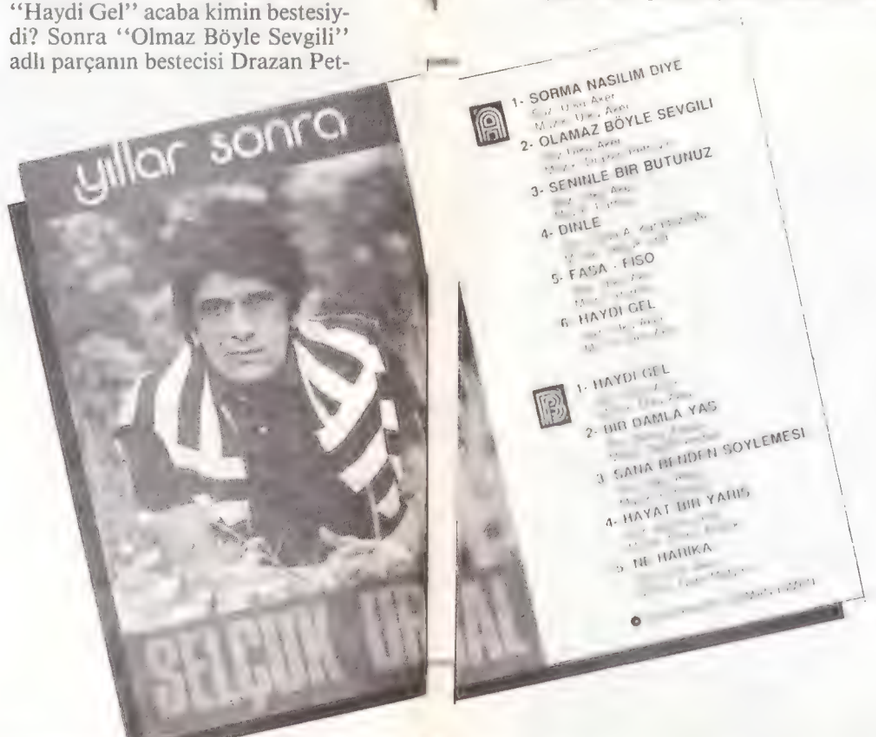

Selçuk Ural "Yıllar Sonra" ile müzik dünyasına geri döndü. Ama kaset kapağı "yıllar önce" görülmeyecek hatalarla dolu

Ne diyorlar?

Selçuk Ural: Kasetin ilk baskısı on bin adet olarak yapıldı. Tükenince ikinci baskıya geçeceğiz. İkinci baskıda tüm yanlışlar düzeltilecektir.

Selmi Andak: "Bir Damla Yaş" özgün bestemdir. Sözünü ettiğiniz şarkıyı biliyorum. Yalnız şunu söylemeliyim. Akdeniz müziği ile yakından ilgiliyim. Aslen Giritliyim. Bu yüzden bestelerimde bazı etkilenmeler bulunabilir. Drazan Petroviç adında bir besteci ise tanımıyorum.

Osman İşmen: "Sorma Nasılım Diye" adlı parçanın Haris Alexiou'nun söylediği bir parça olduğu doğru. Beste Ülkü Aker'in değil. Neden böyle yazılmış bilmiyorum. "Bir Damla Yaş"ta bir karışıklık var. Ama bu konuda pek bilgim yok. Bir şey söyleyemeyeceğim. Bu kaset tamamen bir prodüksiyon faciası. İçindeki birkaç parçanın söz yazarı ve bestecisi doğru yazılmış. Diğerleri yanlış. Örneğin B yüzünün son parçası "Ne Harika" aslında bir Malezya halk şarkısı. Adı "Chan Mali Chan". Geçen yıl Nükhet Duru, Modern Folk Üçlüsü'nün de bulunduğu bir grup müzikçi Kültür Bakanlığı tarafından Uzakdoğu'ya gönderilmiştik. O gezi sırasında karşılaştım bu şarkıyla. Hemen plağını aldım, elimde hâlâ. Oysa kasette besteci olarak Garo Mafyan yazılmış. Dediğim gibi prodüksiyon sıfır. Uluslararası telif hakları diye bir şey var. Ama maalesef uyulmuyor.

Örnekleri çok

Nokta ***söz konusu parçaları ve orijinallerini dinlettiği besteci* Ali Kocatepe*'nin de görüşlerine başvurdu.***

TRT Denetleme Kurulu'nu yanıltmak için bazı yapımcıların yabancı bestelerin sahibi olarak Türk sanatçıları gösterdiklerini biliyorum. Bunun örneklerini çok gördük. Selçuk Ural'ın kasetinde de söz yazarı Ülkü Aker'in bazı bestelerin sahibi olarak gösterilmesi gayri ciddilik.

Selmi Andak olayı farklı. Dinlettiğiniz parçanın (B) kısmı ile Andak'ın yapıtının (B) kısmı aşağı yukarı aynı. Selmi Andak kulağının bir kenarında kalan ezgilerle benzer melodiler üretmiş olabilir. Ayrıca yasal olarak sekiz mezura kadar benzerlik kabul ediliyor. Ayrıca Drazan Petroviç diye bir basketbolcuyu tanıyor ama, besteci tanımıyorum.

BORSALARDA PANİK VARDI

Wall Sokağı Cinayeti

Wall Street elli sekiz yıl sonra gene ürkütücü haberler doğurdu... Dow Jones endeksi beş yüz puan indi çıktı, bütün dünya borsalarında panik havası esti ve akla elbette hemen 1929 Krizi geldi...

Bahçekapı tramvayından inip bir Ahali cıgarası yaktım.

Onlar kırmızı teneke kutudan Gazi içiyorlardı, işte Borsa Komiseri Adil Bey, sol elinde şapkası, bastonu, şaşkınlıktan o kırmızı Gazi kutusunu yelek cebine sığdırmaya uğraşıyor, önüm sıra Sirkeci yönünde koşmaktadır. Fitilli çakmağın közünü sertçe esen yelden korumalı, aylardan ekim sonu, kasım başıdır, işte şurası Dördüncü Vakıf Han, işte Esham ve Tahvilat Borsası, hani yeni harflerle gözlükçü, mefruşatçı, saatçı ve Ali Muhiddin Hacı Bekir tabelaları karşısı, bileceksiniz. Birkaç Ford kaldırım boyunca sıralanmış... Sabah sabah bu ne kalabalık? Kalantorları anladık da, şu Galata'da Havyar Hanı diplerinde "havacılıkla" uğraşan serseri takımının borsa önünde işi ne?

Vakıf Han'ın sağ kapısından girip çıkan şapkalı, kasketli, gabardinli şık beylerin ve ayak takımının, arada tek tük rugan iskarpinli sıkmabaş hanımın, hatta bir-iki hotozlu, tül peçeli madamanın arasında, fesinin kırmızısı cart, potin getrleri kar beyazı bir adam... 1929 yılında fesle dolaşmak ne cüret? Kalabalığın arasından ağır ağır süzülüp Vakıf Han merdivenlerini tırmanacak. İttihatçı Kara Kemal Bey bu! Aksaray'da Emin Efendi'nin bahçesindeki tavuk kümesinde şakağına tabancayı dayayalı üç yıl geçmişti... Kara Kemal Bey'in sureti savaş günlerindeki gibi Vakıf Han'da kiraladığı yazıhanesine gidiyor. Kanıyla, teriyle yetiştirdiği "milli burjuva"nın günün birinde borsa önünde böylesine panikleyeceği aklına gelmiş midir?

New York Borsası'nda durum karışık diyorlar. Dün Vakit yazdı, Wall Street'in bir sokak ötesindeki Nassau Street'te millet pencerelerden atlıyor! Galata'da da dolar iki yüz on sekiz kuruşa, sterlin on lira seksen dokuz kuruşa fırlamış, görülmemiş şey! New York'ta on üç milyon hisse senedi borsaya yığılmış diyorlar, paçavraya dönen kâğıt parçaları altı yıl önceki Reichsmark misali çuvala tıkılıp çöpe atılıyor... Düvel-i Müttehide-i Amerika Cümhurreisi Hoover "Telaşa gerek yok" demiş ama iki yıl içinde binlerce bankanın batacağını, işsiz sayısının bir buçuk milyondan on beş milyona fırlayacağını, ellerinde delik deşik beyaz eldivenleri, ensesi eprimiş paltoları, havı gitmiş fötr şapkalarıyla insanların köşe başında kaynayan çorba kazanının önünde kuyruğa gireceklerini ne bilsin? Sessiz, suskun kuyruklar bunlar, yorgun, bitik insanlar, işçisi memuru, kiminin elinde çatlak deri bavullar, geniş yakalı ceketlerinin içinde tir tir titreye titreye, golf pantolonları bir paçası çorabın içinde, bir paçası dışında, çorba tasını bekleyecekler...

Yüz on bin şirket iflas bayrağını çekecek! Sekiz bin üç yüz kırk iki kişi intihar edecek! Batan dört bin iki yüz seksen beş bankada bir trilyon altı yüz milyar dolar deve olacak! Bütün bunlar üç-dört yıl için-

4. Vakıf Han önleri, 1929 ekim sonu, kasım başı... Tramvay, eski Ford'lar ve telaş...

de... Şu 1733 yılında "Stock Exchange" kahvesinde oturup Batı Hint Adaları şirketinin tahvillerini alıp satma gibi garip ve görülmemiş bir iş başlatan üç köşeli şapkalı, bukleli perukalı, ayakkabıları Profesör Oklitus gibi tokalı İngiliz kodamanları bunları düşünebilirler miydi? Galata'da, Mertebani Sokağı'nda, ayakkabıcı Papazyan'ın yanı başındaki Hrislovoni Bankası'nın bulunduğu hana yerleşen eski kaşarlarımız; artık ölmüş gitmiş o eski ve şirin şirketlerin, Osmanlı Anonim İttihat Şirketi'nin, Osmanlı Lastik Şirketi'nin, Dersaadet Peynirci Taavvün Şirketi'nin, İttihad-ı Değirmencilik Şirketi'nin esham ve tahvilatını alıp satan didon sakallı mişonlar; İzmir-Kasaba Şimendifer Şirketi, Üsküdar-Kadıköy Su Şirketi kâğıtları ticaretiyle uğraşan Boğos Mumcuyan; Beyrut Havagazı, Selanik Su şirketlerini borsada tescil eden Komiser Nuri Bey; yüz kuruştan sekiz kuruşa düşen İstikraz-ı Dahili tahvillerini Enver ile Talat'ın uygun bir yerlerine sokacağını bas bas bağıran Kemalettin Efendi bugünleri akıllarına getirebilirler miydi?

Yahu bunlar borsa kapanınca Kanun-u Esasi kıraathanesine gidip maaş bonosu kırdırmayı huy edinmiş Osmanlı zabitanından kan emiyorlar o vakit... Yüz okkalık Madam Miloviç'in ucu yaldızlı cıgarasını binlik banknotla yakan bunlar. Saraylı alık Çerkeslerden Haliç Vapurları Şirketi'nin bir liralık hisse senedini seksen kuruşa kapatanlar bunlar. Von Kluck, Paris üzerine yürürken Alman şirketi tahvili toplayıp Marne muharebesinden sonra top atanlar da bunlar!

Amerikan Doları iki yüz seksen kuruşa çıktı diye baygınlık geçirenler, doların gün gelip bin otuz altı Cumhuriyet Lirası'na vuracağını ne bilsinler... Bu kez başka türlü bir curcuna yaşanıyor, elektronik rakam tablolarında şu köşeleri törpülenmiş, hepsi birbirine benzeyen, iki çubuk üç çubuk sayılar zehir yeşili, intihar kırmızısı yanıp yanıp sönüyorlar, bilgisayar ekranlarının donuk ışıltıları kötü haberler yaymaktadır; birbirine karışan binlerce telefon zili, boyunbağlarını gevşetmiş, kafasını ellerinin arasına almış kara kara düşünen kokain tutkunları, çekmeceden yapılan viski takviyesi para etmiyor çünkü, Wall Street'i dikine kesen sokaklardan birinde bir dudağı yerde bir dudağı gökte yamyam gibi zenciler, kafaları bereli, ayaklarında American Eagle, borsa simsarlarına kokain yetiştirme telaşında, bu hayata başka türlü dayanılamıyor... Bir grup öğrenci, kapitalist hokkabazların düştüğü içler acısı durumu seyretmek üzere ellerinde hamburgerleriyle bu maymun sirkini seyre gelmiş, 24 Ekim 1929 değil tarih, 19 Ekim 1987, Dow Jones endeksi beş yüz puan kaybedip 2701'den 1738'e kadar iniyor... Sizi gidi soytarılar sizi, Başkan Reagan İran petrol tesislerini bombalarken size sormadı değil mi, düşürün bakalım faiz oranlarını da millet hisse senedine dönsün şimdi, kamu yatırımlarını satıp savıp varılan nokta bu işte...

1929'da Amerika'da önüne gelen borsa şaklabanlığına soyunmuş. Kasap John, fırıncı Vito, bakkal Dick, dondurmacı Antonio, berber Dimitrios hisse senedi alıp satıyorlar. 1987'de bizde durum nedir? Emekli Selahattin, ev kadını Melahat, garson Şeref, gazeteci Tahsin, sekreter Yasemin, iktisatçı Tuncay, komisyoncu İsrafil kâğıt alıp vermedeler. Koş kızım Çimsa!... Bastır Bağfaş!.. Anadolu Endüstri burun farkıyla önde... Ak Çimento padokta, Demir Döküm'ü kim biniyor, Süleyman mı? Kartonsan çim pistte daha başarılı, Şişe-Cam kumda ikilinin ikinci ayağını alır... Abi, şimdi bir tüyo geldi, Kordsa'yı Metin sürecek, ama siz altılının üçüncüyle son ayağını Nasaş ve Otosan'la bağlayın!...

Teleks tıkırtıları, telefon zilleri, çay bardağı şıngırtıları arasında gözümün önünde Gloria'nın yorgun yüzü... Sabaha karşı, okyanusa karşı, sevdiği adama dönüp o tarifsiz gözlerle bakışı. Öldür beni ne olur, artık dayanamıyorum, taşıyamıyorum, hadi vur beni. Michael Sarrazin durup dururken onu neden öldürdün sorusuna atları da vururlar diyecektir. Jane Fonda Gloria'yı oynuyor. Hollywood, yaşanan krizi sıcağı sıcağına da işlemeyi ihmal etmeyecektir! Amerikan edebiyatı da... Sonra Steinbeck ve Doc'un Batı Biyoloji Laboratuvarı, Sardalya Sokağı'nın iyi yürekli satılık kızları, gazap üzümlerinin şavkı gözlerine vurmuş Henry Fonda'nın umutsuz öfkesi... Bir de Chessman elbette! Sevgili Caryl, seni unutmak mümkün mü? Gelmiş geçmiş en kırmızı fenerli katil, iki bin bilmem kaç numaralı hücrede her sabah ölen, borsa krizinin ve bunalım yıllarının çocuğu, çocukluğumun hem hükümlü hem yazar o sevgili kahramanı! İsterseniz çerçevenin bir ucundan, kolundan Jessica Lange'ı çekiştiren Jack Nicholson girsin, ya da -meşrebinize ve yaşınıza göre- Lana Turner'ı kolundan çekiştiren John Garfield... Elbette bir köşe başında kaynayan bedava çorbanın hemen yakınındalar.

Kapısı parolayla tıklatılan gizli barlarda viski götürülüyor, içki yasağı sürmektedir. Şu Ford çamurluklarında seyahat eden, elleri tamburlu mitralyözlü, yakaları beyaz karanfilli, takım elbiselerinin çizgileri çok kalın "gangasterler" gemi iyice azıya almışlar. Kara derili cazbant çalgıcılarının alınları terden pırıl pırıl parlıyor, Chandler ve Hammett üstatlarım şu bezgin, alkolik, umutsuz Sam Spade'i, hafiyesi Marlowe'u yaratmaya koyulmuşlardır. Broadway'de, bunca işsiz tiyatrocu kıvrım kıvrım kıvranırken, Humphrey Bogart derler bir delikanlı hem iş bulmuş, hem de harikalar yaratıyor, önü açık, sinemaya atlayacak diyorlar...

Bütün bu teleks tıkırtıları, makineden kıvrım kıvrım dökülen mumlu tomarlar, çınlayan ziller ve birbiri üstüne içilen çaylar, kahveler ve cıgaralar arasında, Wall Street ile bizim borsanın yeni taşındığı Kâzım İsmail Gürkan Street taraflarından son haberleri kovalayıp dururken, Bahçekapı tramvayından inip Vakıf Han'a giriyor, Vakıf Han'dan çıkıp Paris Borsası'nın merdivenlerini tırmanıyor, Tokyo Borsası'ndan fırlayıp uçağa atladığım gibi soluğu Frankfurt'ta alıyor, 1929 modeli Ford'lardan inip 1987model Rolls Royce'lara biniyor, kâh geniş kenarlı Borsalino fötrünü kafama geçiriyor, kâh bilgisayar ışıklarının göz kırpmalarını kolluyor, kâh bir Amerikan bankasının önünde hesabımdaki parayı geri çekebilmek için kuyruklara takılıyor, kâh banker Zarifi'nin madamasıyla pasyans açıyor, kâh Mumcuyan ile Cercle d'Orient'da sohbete dalıyorum... Kadim dostum Yener Kaya'ya telefon edip son durumu mu sormalı, bizim ayakçı Kâmil'in gölgesini Vakıf Han koridorlarında kovalayıp telaştan hırtlamba gibi sarkan gömleğini pantalonunun içine mi tıkmalı, yoksa fotomaton makinesinin mucidi, sanki borsanın altının üstüne geleceğini bilmiş gibi 20 Eylül 1929 günü ilk intiharı edip sekiz bin küsur kişiye örnek olacak Clarence Hatry'yi yakalayıp demeç mi almalı?

En iyisi, Chicago sokaklarında, boynunda "1 Dolara Günde 14 Saat Çalışırım" yaftasıyla dolaşan adamı bulmalı. Belki söyleyeceği üç beş cümle vardır! Başkan Roosevelt işsiz sayısını azaltabilecek mi, o adam bilir. Bütün gün boyunca bir tek tas sade suya sebze çorbasıyla nasıl ayakta durulur, bunu da o bilir. Adolf Hitler iktidara yerleşmek niyetindeymiş, acaba bizimki ne diyecek? Daha sekiz yıl var ama, Amerikan ordu istihbaratı Japon şifresini çözmüş, görülmemiş bir uçak filosu Pearl Harbor üssüne doğru yola koyuldu, niyetleri kötü, her ne hikmetse genelkurmay başkanı golf oynamaya gitmiş, savunma bakanı metresiyle tatilde, başkan yatağında mışıl mışıl uyuyor, ordu komutanları ya yemekte, ya barda.. Amerika savaşa pek de gönülsüz girecek galiba (!), 1943 yılında ulaşacağı nokta, yazıyla sıfır işsizliktir! Bunu da şimdiden o adam bilir, o günde bir dolara on dört saat çalışmaya çoktan razı olan adam...

Kara perşembeler, kara salılar hep olacağa benziyor arkadaş. 1933 yılında boynunda yaftayla dolaşan adam, şimdi altında araba, kapının önünde çim biçme makinesi, hani şu Basri ile Hasbi'ninki gibi, banka kredi kartı cebinde, işçilerin gülü, canım benim; sen paçanı kurtardın ama bizim her günümüz, pazartesi, salı, çarşamba, perşembe, cuma, cumartesi, pazarımız kara, kapkara! Wall Street'ler ölmez arkadaş, sallanır ama batmaz!

Mı?

Engin ARDIÇ

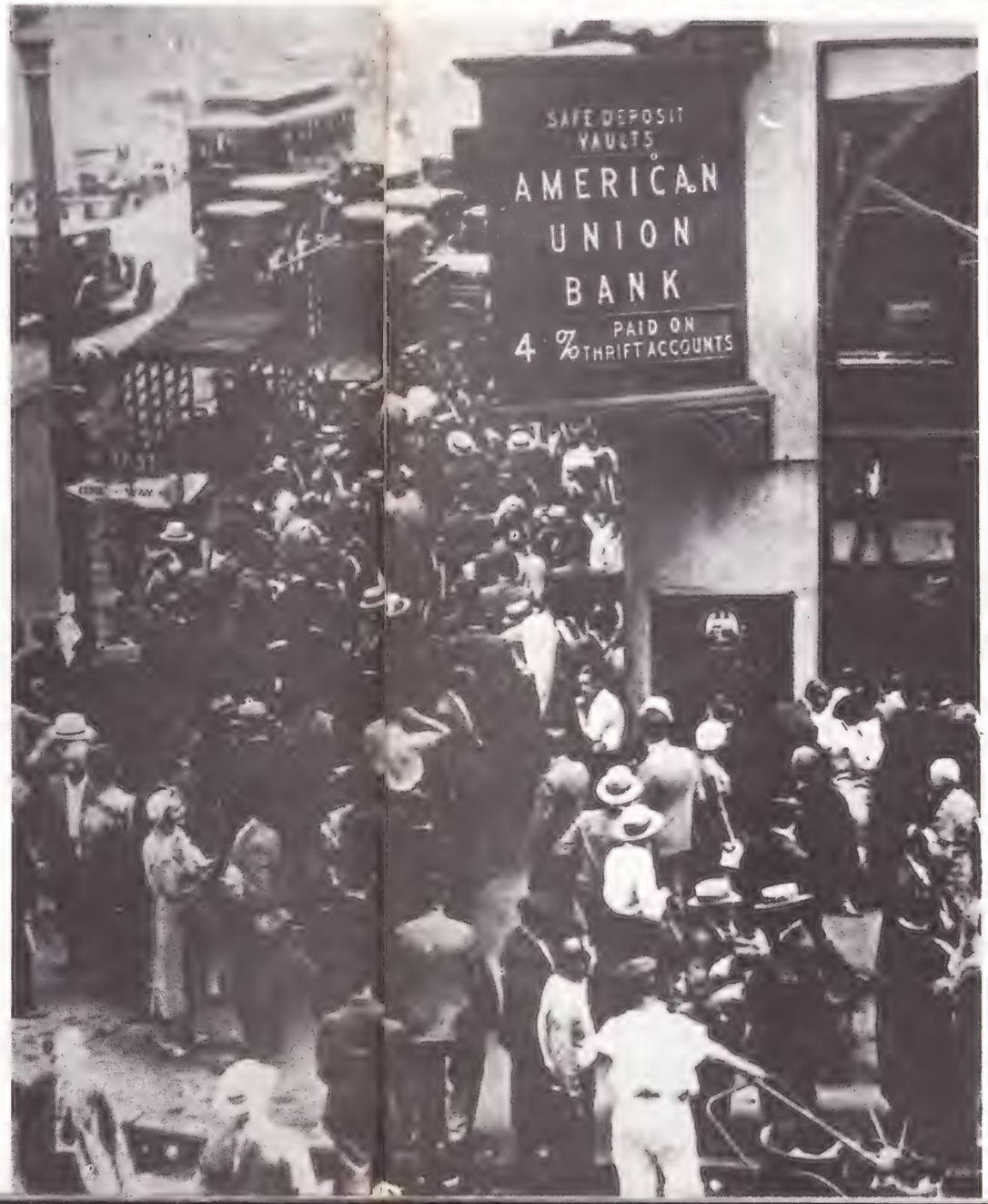

1931... Batan 4285 bankadan biri...Batan 1 trilyon 600 milyar dolarlık mevduatı çekemeyecek insanlar... Köşebaşlarında çorba kazanları, kuyruklar, işsizlik, yoksulluk, acı... O yılların Amerika'sından sıradan görüntüler... Amerika'yı ekonomik bunalımdan ancak dünya savaşı kurtaracak, bu kez de dünyanın efendisi olmak üzere!

TENİS / REKLAM MİLYARDERİ STEFFİ GRAF

Steffi, über alles

Almanya'da ulusal kahraman ilan edilen on sekiz yaşındaki Steffi Graf'ın reklam gelirleri şimdiden 4 milyon dolar olan yıllık tenis kazancını aştı.

"Bu kızın maçlarını olanak bulsam hiç kaçırmayacağım. Bir bakın şuna ne kadar canlı, sempatik ve kadınca. Şu anda öbür kortta Navratilova'nın maçı var, ama ben bunu tercih ettim. Tamam, bu bir spor ama estetik de önemli. Öteki daha çok erkeğe benziyor, Steffi onun yanında torunu gibi, ama daha dişi..."

Dünyanın en önemli beş tenis turnuvasından biri olan Amerika Açık Tenis Turnuvası sırasında gazetecilerin sorularını bir tenissever böyle cevaplıyordu. İzleyicilerin bu denli beğenisini kazanan "küçük" Steffi Graf henüz 18'inde olmasına karşın, dünya tenis klasmanında 1 numaraya yükselmeyi becerebilmiş, dünya kortlarında çok kısa sayılabilecek bir sürede çok büyük başarılar kazanmış ve adından ilk kez Navratilova'yı yenerek bahsettirmişti. Steffi'nin yükselişi aslında Navratilova'yı yenmesinden sonra başlamış ve zirveye ulaşıncaya değin hiç duraklamaksızın başarıdan başarıya koşmuştu. Steffi, tenise yeni başlayan genç kızlar için bir "idol"dü artık. Ülkesi Almanya için de bir ulusal kahraman: Madalyonun öbür yüzünde ise, bir tenis milyarderi ve reklam geliri turnuva ödülleri gelirlerinden yüksek olan dünyadaki tek tenisçi olduğu gerçeği vardı.

Ne Navratilova Ne Evert. Yıllarca Navratilova-Evert çekişmesine sahne olan dünya kortları hep Navratilova'nın ezici üstünlüğüne şahit olmuştu. İmkânsız gibi görünmesine karşın bu ikili arasından sıyrılma düşünü gerçekleştirmek "küçük" Steffi için çok zor olmamıştı. Çünkü onda kolay elde edilemeyecek bir avantaj vardı: Gençlik... Yılların Navratilova'sı büyük turnuvalarda Graf'a ancak bir kez yenilmiş ve rövanşını almış olmasına karşın 1 numarayı kaptırmıştı. Yorgun Navratilova belki de Steffi'nin korkusundan, artık her turnuvaya katılmıyor, yılların birikimini yeni "kız arkadaşı"yla değerlendiriyordu. Meydanlarda kolay zaferler kazanma fırsatı da Steffi'ye kalıyor, hakçası, o da bu fırsatları gayet iyi değerlendiriyordu. Bundan en memnun olan da tabii ki "Ulusal kahraman"lara pek meraklı olan Alman halkıydı. Amerikan profesyonel basket liglerinde "yankee"leşen ve Alman milli takımından affını isteyen eski "kahraman" Detlef Schrempf gözden düşüp, Bjorn Borg'dan sonra en iyi tenisçi gözüyle bakılan Boris Becker de Çekoslavak belalısı Ivan Lendl karşısında ağzının payını alınca, yeni bir kahraman arayışı başlamıştı. Almanlar fazla beklememiş ve Steffi Graf'ı bu payeye

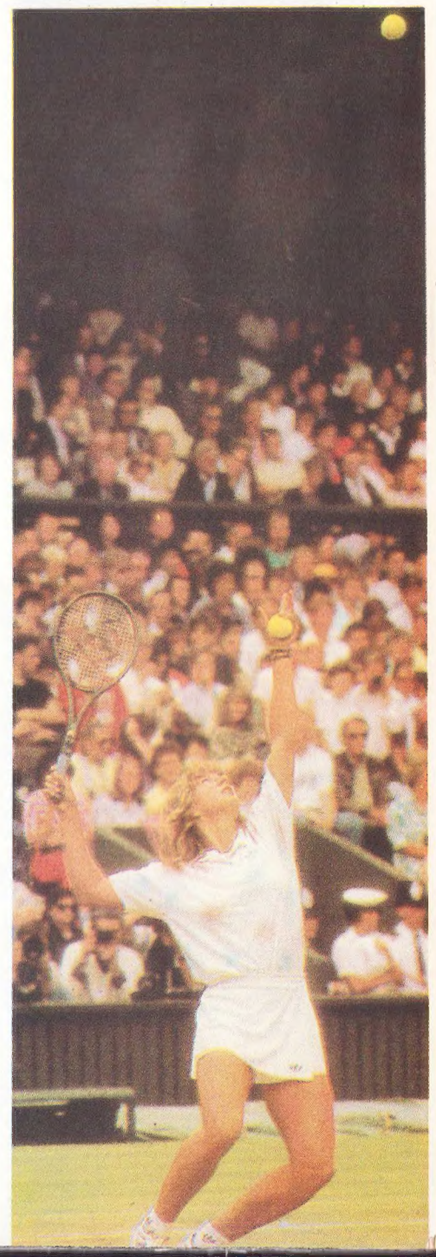

hemen layık görmüştü.

Ayaklı reklam panosu. Turnuvalarda alınan birincilikler birbirini kovalamış ve Graf'ın cebi paraya doymuştu. Ama paranın fazlası göz çıkarmıyordu. Graf dünya sıralamasında yükseldikçe onun giysilerine reklam vermek isteyen firmalar da artmıştı. Opel otomotiv şirketi şortuna reklam verirken, BASF şirketi tişörtünün koluna bir ilan yapıştırıyor, Dunlop firması ise kendi raketleri ile oynaması halinde ona milyonlar vaat ediyordu. Bi-

Saçından tırnağına neredeyse vücudunun her cm²'si değer biçilemez hale gelen Steffi bugün hem kortların hem de reklamcıların kraliçesi

leğine taktığı ter bilekliğindeki ilanı da Adidas kapmıştı. Tabii ki yüklüce bir bedel ödemek şartıyla. Graf belki bileğinden omuzuna kadar her iki kolunu da bileklikler ile donatıp üzerlerine değişik ilanlar almayı arzuluyordu, ama kurallar yalnızca bir bilekliğe reklam almaya izin veriyordu. Dolayısıyla Graf da maçlarına tek bileklikle çıkacaktı. Böylece ayakkabısından saç bandına kadar reklamlarla donanan Graf ayaklı bir ilan tahtasına dönüşmüştü. Ayrıca TV ve basında çeşitli reklamlara çıkan Graf'ın yıllık reklam geliri bu yılki turnuvalardan kazandığı 4 milyon doları(4 milyar TL.) aşacaktı.

Aslında böyle bir gelire sahip olmasına rağmen Steffi'nin yaşıtı sıradan genç kızlar kadar mutlu olmadığı iddia edilebilirdi. Aynı zamanda antrenörü de olan babası Peter Graf'ın soluğu her an ensesindeydi ve senenin 30 haftasını günde iki antrenman yaparak diğer haftaları da turnuvalarda birincilikler kovalayarak geçirmek zorundaydı. Şöhreti ve gençliği ile bütün delikanlıların yüreğini hoplatan Steffi'nin ise, hayat felsefesi basit ve katıydı. "Benim hayat stilime uymayan hiç bir olayın içinde olmayacağım."

Hakan AKÇAOĞLU

Çağdaş yayıncılığa gel!.

Televizyonculuk, şu anda bilimin insanlık emrine verdiği en çağdaş yayıncılık.. Ama sevgili TRT'miz çağdışı, çağdışı yapmak için, elinden geleni ardına koymuyor.. Alet ne kadar çağdaş olursa olsun, yöneten kafalar çağın gerisinde kalınca bu iş olmuyor, bu kesin!.

Konumuz spor.. TRT'nin sadece sporu üzerinde duracağız bugün.. Aslında her gün durmak gerek ya.. Çünkü televizyonda, bir spor programı izlemek, ya da izlememek yeterli, bu kurumu yönetenlerin kulaklarını çınlatmak için..

Önce "İzlememek" sözcüğünü açalım..

TRT'nin kadrolarını açın bakın.. Spor muhabirliği kadrosu vardır. Ama TRT'nin spor haberciliği yoktur. Filanca bakanın falanca temeli atması, dakikalar boyu haberdir.. Görüntülü, kendi sesinden haberdir. Ertesi gün gazetelerde tek sütun yer almayan bir rutin olduğu halde, haberdir.. Ama spor sayfalarının günler süren manşetleri TRT için haber değildir. Çünkü, TRT'yi yönetenlere göre, spor haberi, haber değildir. Gazetelerinde, spor haberlerine ikişer, üçer sayfa ayıran gazete patronları ve genel yayın müdürleri bir yığın geri zekâlıdan ibarettir.

Bir haftadır, bir Fenerbahçe-Galatasaray maçı ile, ortalık birbirine giriyor. Her gün her gazete tam sayfa bu maçın heyecanı ile dolu.. TRT'ye sorun.. Böyle bir olay yok.. Sonra bunun adı, çağdaş yayıncılık, çağdaş habercilik..

Sporun haber olabilmesi için, ANAP adayı Beşiktaşlı Samet'in temel atması mı gerekiyor acaba?

★ ★ ★

Spor haberi deyince, sadece maç sonucunu anlayan TRT'nin, en çağdaş habercilik kabul edilen naklen yayıncılığı da, yürekler acısıdır. Yurt dışına gidenler, orada televizyonlardan maç izleyenler yakından bileceklerdir. Bizim TRT'nin maç anlatımı, gerek spikerleri, gerekse üslubu ile kelimenin tam anlamı ile çağdışı kalmıştır.

Bir defa, öyle radyoda maç anlatır gibi, milletin gördüğünü kulağına bağıran sistem artık hiçbir yerde kalmadı. Şimdi maçlar genelde iki kişi ile anlatılıyor. Birincisi, seyri kolaylaştıran bilgiler vermek, öteki olup biteni yorumlamak için.. Çoğu zaman anlatım, bu ikilinin diyaloğu şeklinde oluyor.

Ya bizde.. Türkçe bilmezler, futbol bilmezler, fonetik. vurgu, konuşma bilmezlerin en kolay yaptığı şey maç spikerliği..

İşte örnek.. Dr. Necati Karakaya.. Bu sevgili arkadaşımızdan her şey, ama her şey olabilir belki.. Ama tüm ölçüler içinde yapamayacağı tek şey vardır, maç spikerliği.. Rasgele bir anlatımını banda alsın.. Kendisi dinlesin.. Önce gülecek, sonra öfkelenecektir.. Çünkü ekran, ya da radyo başında insan, spikerin nasıl saçmalayacağını görmeye değil, maçı izlemeye hazırlanmış kişidir. Karakaya'nın ise, insanı tavana fırlatmayan, art arda iki cümlesi yoktur. Şimdi bu nasıl spikerlik yapar?. Elinde basın kartı, arkasında gazetesi var diye mi?.

Bab-ı Ali, kendi meslektaşı diye eleştirmez.. TRT ardındaki gazeteden korkar, durmadan maç verir.. Peki milyonlarca sporseverin günahı ne?.

Karakaya her hafta televizyona, ya da radyoya gelir, ama TRT'nin belki de işine en bağlı adamı İlker Yasin, aylardır kızakta tutulur.. Neymiş.. TRT içinde bir post kavgası varmış.. Şimdi bu kavganın taraflarından biri baş olmuş, İlker'i sürmüş..

Bunlar bir yayın kurumu için utanç verici olaylardır.

★ ★ ★

Haftalardır, TRT spor yöneticileri, Galatasaray'a saldırıyor, basını da kışkırtmaya uğraşıyorlar.. Niye?. Galatasaray, maçlarının naklen yayınına izin vermiyor.. Aferin Galatasaray'a.. Demek kafaları çağdaşlaşmış nihayet. 6 milyon liraya maç nakli mi olur?. Ne idüğü belirsiz, 90 dakikalık bir TV filmi için 200 milyonu gözden çıkaran TRT, en az 20 milyonun izleyeceği bir Fenerbahçe-Galatasaray maçı için kulüplerin önüne, sadaka atmaya kalkarsa, kulüpler bunu kabul eder mi?. Bu maçın değeri, Batı ölçülerinde yarım milyar liradır. TRT'nin ölçülerinde en az iki yüz milyon.. Ama TRT, 6 milyon verir ve maçı ister..

Efendim, Fenerbahçe kabul etmiş.. Galatasaray da etsinmiş.. Niye etsin?. Fenerbahçe önüne geleni kabul ede ede bu hale gelmedi mi zaten?. Fenerbahçe yanlış yapıyor diye, Galatasaray niye yapsın?. Bir şeyi istiyorsan bedelini ödeyeceksin..

Bir dakikalık reklamı 10 milyona sat. Sonra doksan dakika için 10 milyon öde.. Yağma Hasan'ın böreği.. Allah'ın tek akıllısı, TRT'ciler öyle mi?.

Hıncal ULUÇ

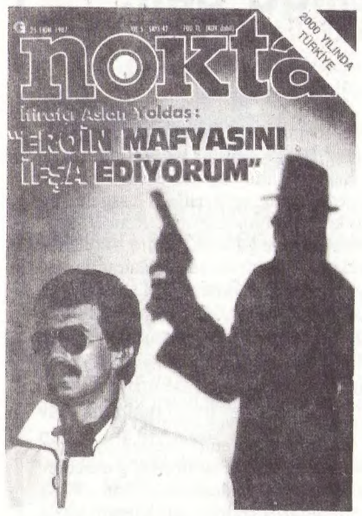

Eroin mafyası

Aslan Yoldaş'ın başına gelenler, Türkiye'de kimi mekanizmaların nasıl işlediğini bir kez daha ortaya koyması açısından son derece ilgi çekici. Yeraltı dünyasının karanlık yüzünü tam bir açıklıkla gözler önüne seren Yoldaş'ın yalnız bırakılması da işin bir başka cephesi. Birtakım siyasal itirafçılar korunup gözetilirken Yoldaş nasıl ve neden yalnız bırakılıyor acaba?

Olcay Arıkan— İSTANBUL

Yunan ya da Türk tehdidi

Üzerinde durmak istediğim konuya geçmeden önce bir nokta üzerinde durmak istiyorum. Ben, Portekiz'de birinci sekreter olarak çalışan bir Fransız diplomatım. Ama mektubum, Fransız hükümetinin değil, benim görüşlerimi yansıtmaktadır.

Son günlerde çıkan **Nokta** dergilerinde çeşitli makaleler arasında sık sık "Türkiye'ye karşı Yunan tehdidi" konulu olanlarına rastladım ve okudum. Pek çok kere Yunanistan'a gittiğim ve bu ülkenin gerek politikası, gerek tarihiyle yakından ilgilendiğim için bu ülkeyi iyi tanıyorum. Makalelerinizde abartılmış bulduğum bazı fikirleri düzeltmek istiyorum. Her şeyden önce "Yunan" ya da "Türk" tehdidi diye bir şey yoktur. Bugün NATO üyesi olarak Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı Varşova Paktı üyesi komünist devletlerle bağdaşma kurması olanaksızdır. Tek tehlike şudur: Yunanistan, PKK teröristlerine transit üssü olarak kullanılmış olabilir. Bu probleme sebep PASOK'un politikasıdır.

Özetle şunu söylemek istiyorum: Yunan halkı barışseverdir ve Türkiye'ye karşı düşmanca davranmak istememektedir. PASOK hükümetine gelince; bu iktidar iki ülke arasındaki diyaloğu ve havayı bozmuştur. Üçüncü bin yılın eşiğinde tarih, âdet, düşünce ve müzik gibi pek çok şeyleri paylaşan Türkiye ile Yunanistan'ın artık yeni bir uzlaşma bulmaları gerekir.

Bernard Monot— PARİS

Hıncal Uluç'un yazıları

40. sayınızda 'Okuyucu Mektupları' köşesinde yer alan Ali Turan'ın Hıncal Uluç'la ilgili yazısına cevap vermek istiyorum.

Dikkatli okurlar Uluç'un PSV maçında tarihinin en kalitesiz ve korkak oyunlarından birini sergileyen Galatasaray'ı ve Mustafa Denizli'yi nasıl eleştirdiğini hatırlayacaklardır. Aynı Uluç, yeni yazısında ise Denizli'yi savunmaktadır. İşte Hıncal Uluç'u önemli bir spor yazarı yapan da bu Sezar'ın hakkını Sezar'a veren tavrıdır.

Hem siz Uluç'un yazılarının zamanında Galatasaray kulübünde yasaklandığını biliyor musunuz?

M. Ertuğrul Gökçen— İSTANBUL

Karakolda dayak korkusu

İşkence iddiaları ve Aksaray Karakolu'ndaki dayakla ilgili yazılarınızı okudum. "Liberal ve çağ atlayan Türkiye" demek ki böyle oluyor. Bu gibi insanlık dışı olayları hâlâ ciddiye alan yok mu? Her an sudan bir sebeple karakola götürülüp dayak yeme korkusuyla mı yaşayacağız?

İbrahim Öztürk, karakoldan çıkınca öldü

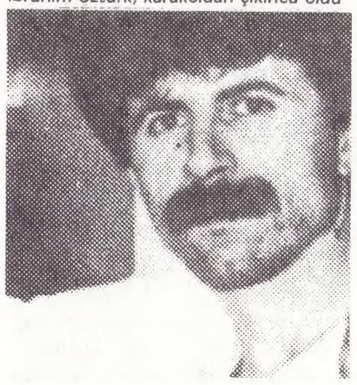

Erkut Düzakın— BURSA

Afet konutları

Taşlıyaka'da 107, Göltepe'de ise 42 adet afet konutu inşaatı aynı ihalede gündeme gelmiştir. Ancak 107 adet Taşlıyaka afet konutları yapılabilmiş, Göltepe afet konutları ise Varto Belediyesi ruhsat vermediği için yapılamamıştır. Gösterilen

Afetzedeler başlarını sokacak ev bekliyor

gerekçe alt yapıdır ama biraz araştırılırsa görülecektir ki, işin altında aslında Alevi-Sünni ayrımı vardır.

Doğangül Hallaç— BATMAN

İşçi Partisi ve Thatcherizm

İngiltere'de İşçi Partisi'nin benimsediği yeni programa inanmak zor gibi görünüyor ama, dünyada solun haline şöyle kuşbakışı bir bakış bile bunda inanmayacak bir şey olmadığını göstermeye yetiyor. Gerçekten de, sol ister iktidarda olsun, ister muhalefette, yeni politikalar üretemiyor. Yeni gibi görünen öneriler de aslında sağın önerileri. İşte İşçi Partisi'nin ekonomide ve silahsızlanmada benimsediği yeni politikalar.

Benim cevabını veremediğim soru şu: Sol bu gidişle özellikle ekonomide bütün temel politikalarından vaz mı geçecek? Bana öyle geliyor ki, sol, uygulanabilir iktisadi politikalar olarak giderek yalnızca bölüşüm politikaları önerebilir hale gelecek ve üretime ilişkin önerileri sağa daha da fazla yaklaşacak.

Nazlı Şirin— BURSA

Pompalı seks

Derginizde çıkan iktidarsızlık çeken erkeklerin kullanabileceği ereksiyon sağlayan aletlerle ilgili yazınız beni çok ilgilendirdi. Yanlış anlamayın, iktidarsız değilim, ama toplumsal bir sorun olduğu muhakkak olan bu sorunu ele almanız iyi bir şey. Ama bence yazıda bazı eksik noktalar var. Mesela, fiyatı 500 bin lira olan alet tipinde penis bir kez sertleştikten sonra bir daha hep öyle kalıyor diyorsunuz. Böyle bir

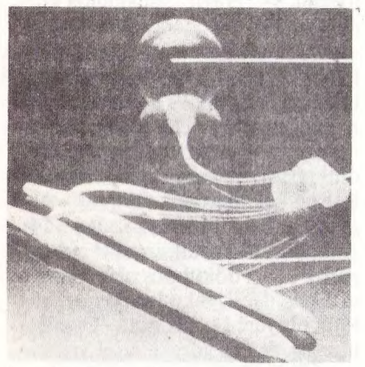

İşte "Mutluluk çubukları..."

şey nasıl mümkün olabilir? Yazınızda belirttiğiniz gibi, günlük yaşam böyle bir durumda nasıl normal bir şekilde sürdürülebiliyor? Sonra bu aletlerin nereden satın alınabileceği ve taksitle verilip verilmediği de belirtilmemiş. Halbuki böyle bir yazıda böyle bilgilere de ihtiyaç vardır. Bunlar da belirtilmelidir ki, ihtiyaç duyanlar faydalanabilsin.

M.K.—İSTANBUL

Misilleme nedeni

Sayın Engin Ardıç 16 Ağustos 1987 tarihli **Nokta**'da yazdığı nefis "Epestrefe"den sonra 11 Ekimde "Mas por dengunos no" diyor.

Karl Marks, Sigmund Freud ve Einstein gibi isimleri çıkaran bir topluluk, Menahem ve Arik'i çıkartmamış olsaydı "Bir daha kimseye asla" lafı edebiyatta kalırdı.

Diyalog olmadığı müddetçe, terörizme karşı misillemeden başka ne yapılabilir ki?

Albert Arditi— İSTANBUL

"Asılsız ihbar..."

Nokta'nın 25 Ekim 1987 tarihli sayısında "Eroin mafyasını ifşa ediyorum" başlığı altında yer alan haberde Aslan Yoldaş adlı şahsın yaptığı ihbarlarda (Y.) rumuzu ile iddialara hedef olan kişi hakkında suçlayıcı bilgiler yer almıştır.

Kilisli olmam ve yazıda Savcılık soruşturmaları şeklinde bazı kısımların bulunması dolayısıyla şahsım yönünden şüphe yaratıcı durumların hasıl olmaması için, bir açıklamada bulunmayı şerefli yaşamak prensibinin tabii bir sonucu olarak gördüm.

Hakkımda bu güne kadar verilmiş hiçbir mahkûmiyet kararı olmadığı gibi, halen de hakkımda yapılagelmekte olan bir soruşturma yoktur. Yazıdaki ismi geçen şahısla bir ilişkim ve tanışıklığım bulunmamaktadır.

Halen turistik bir otel sahibiyim. Turizm ve döviz alım-satımı konularında kanuni olanaklar içinde önemli yeni girişimlerim mevcuttur. Bir iş ve ticaret adamı olmam dolayısıyla kıskançlık veya husumet duyanların ve bu meyanda Aslan Yoldaş'ın hakkımda şüphe ve tereddüt yaratmak maksadı ile gerçeğe aykırı ihbarlar yapmak istedikleri anlaşılmaktadır.

Yaşar Aktürk—

Açıklama

"TKP'nin öyküsü" başlıklı kapak yazınızda yer alan, benim Behice Boran'a Brüksel'de TKP ile bütünleşme yönünde propaganda yaptığım iddiası gerçekleri yansıtmamaktadır.

Çünkü TİP'i Türkiye'deki tabanından habersiz TKP'yle birleşmesine karşı ilkesel mücadele verdim. Bu yüzden de ağır saldırılara uğradım. Hiçbir zaman TKP'li olmadığım gibi, TKP-TİP birleşmesinden beri TİP'li de değilim.

Doğan Özgüden— BRÜKSEL

Açıklama

Nokta dergisinin 20.9.1987 tarihli sayısında "Dalan'ın danışmanı yargılanıyor" başlıklı haberde bana yönelik suçlamalarda bulunan Filiz İz'in iddiaları gerçek dışıdır. Eczanenin kayınvalidem tarafından kiralandığını bilmektedir. Ortaklığımı da inkar etmesine rağmen eczane açıldığından bu yana % 80 kâr payını ödemesi eczaneye ortak olduğumu isbatlamaktadır. Başkasının yerine tarafımdan imza atılmamıştır.

İddiaları tamamen gerçek dışıdır. İftiralarına ilişkin olarak, iftira ve emniyeti suistimalden verdiğim şikâyet dilekçeleri C. Savcılığınca işlem görmektedir. Ortaklığımızı inkar etmesine rağmen bu konudaki belge ve imzayı İstanbul İkinci İcra Hakimliği'nin 1987/791 sayılı dosyasında, hakim önünde kabul etmek zorunda kalmıştır. İddia edildiği gibi ticari faaliyeti cebren engellenmemiş, İstanbul Üçüncü İcra Memurluğu'nun 1987/6276 ve Birinci İcra Memurluğu'nun 1987/1143 talimat sayılı hacizleri sonucu eczane tamamen boşaltılmış ortaklık bu süretle hukuken ve fiilen son bulmuştur.

Meslektaşıma karşı kabahat ve tehdit taşıyan hiçbir söz ve davranışım olmamıştır. İftiralarla kamuoyu Filiz Hanım tarafından yanıltılmış şeref ve hasiyetimle oynanmaya çalışılmıştır. Gerçekler iddia edildiği gibi değil açıkladığım şekildedir.

Recai Delibaşıoğlu—

Okuyucu Mektupları için adres:
Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

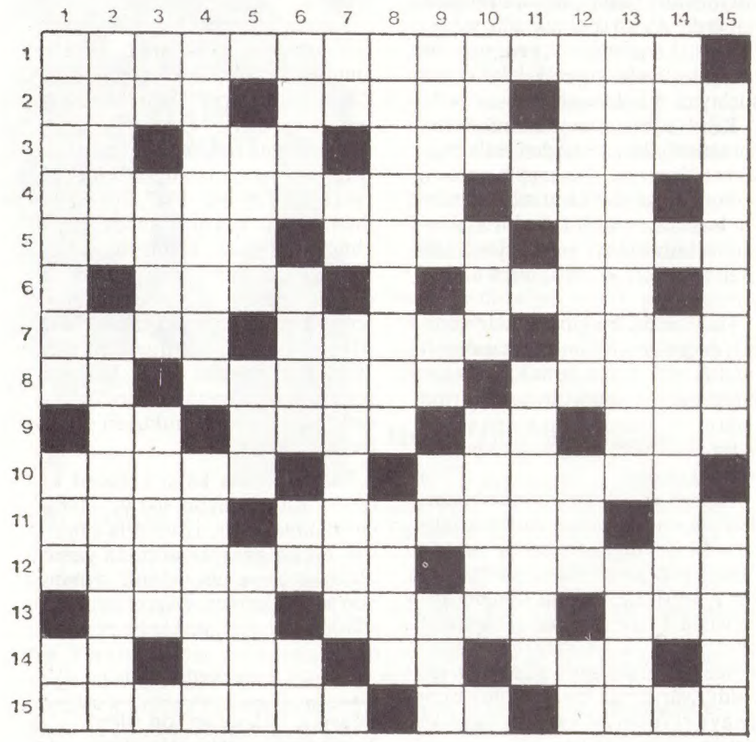

SOLDAN SAĞA: 1- 1849-1913 yılları arasında yaşamış, gazeteciliğinin yanı sıra makale, tiyatro, anı ve biyografi türlerinde eserler vermiş, matbaacılığımızı geliştirmek, Divan ve özellikle Tanzimat yazarlarının eserlerini basmak ve yaymak yoluyla döneminin ünlü bir editörü olmuş Türk yazarı, gazetecisi ve matbaacısı. **2-** Çinayet işlemiş olan kimse - Bir çeşit füze - Aritmetik hesap yapmakta kullanılan,birçok devingen parça dizisiyle donatılmış düzenek. **3-** Yiğit - Bir renk - Asya'da bir ülke. **4-** Asıl adı **Enis Avni** olup **Bir Şoförün Gizli Defteri, İki Süngü Arasında, Dikmen Yıldızı** gibi romanlarıyla tanınmış Türk yazarı - Yüce, yüksek. **5-** Kanun, santur gibi sazların ortak adı - Kemiklerin içindeki yağlı madde - Yok etme. **6-** Divan şiirinin ölçüsü - Bulaşık yıkanan musluk teknesi. **7-** Hilal - Eksik bir şeyi tamamlama - Orta ve Güney Amerika'da yaşayan yırtıcı bir hayvan. **8-** Bir soru sözü - Dikenli postundan dolayı kirpiyi andıran bir hayvan - **Faktör. 9-** Japon lirik dramı - **Akaju** da denilen büyük bir orman ağacı - Hayvanlara vurulan damga - Japon halk türkülerine verilen ad. **10-** Siyaha boyanmış Sibirya tilkisi kürküne verilen ad - Bir poliçenin arkasına yazılan havale emri. **11-** "Zaman, vakit" anlamında kullanılan yerel bir sözcük - Oyun ortağı - Bir nota. **12-** Bir sözcüğün yerine başkasını kullanma biçiminde görülen konuşma bozukluğu - Gözdeki iris tabakasının iltihaplanması. **13-** Mürekkep hokkalarına konulan ham ipek - Japonlar'ın yedi mutluluk tanrısından biri - Dâhi. **14-** Gümüşün simgesi - Arapça'da "ben" - Bir spor takımının gözde oyuncusu - Bir meyve. **15-** Divan edebiyatı şairlerinin kendi özelliklerini övdükleri şiir ya da şiir bölümü - Yemek - Uyku hastalığını aşılayan sinek.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Şiirimizdeki **"İkinci Yeni"** akımının temsilcilerinden biri olup **Yort Savul, Zambaklı Padişah** gibi yapıtlarıyla tanınmış günümüz Türk şairi - Demet durumundaki ekinler - Bağışlama. **2-** Büyük sandal - 1960 yıllarında Fransa'da ortaya çıkan sinema akımına verilen ad. **3-** Ses - Ünlü bir deneme ve eleştiri yazarımızın soyadı - **Denizayısı** da denilen bir fok türü. **4-** Eskiçağ Mezopotamyası'nda birçok kattan meydana gelen kule biçiminde tapınak - Şekersiz bisküvi. **5-** Namazda elleri dizlere dayayıp öne doğru eğilme - Gözleri görmeyen - İnsan gözünün algıladığı ışık şiddeti. **6-** Cerahat - Yasal olmayan cinsel ilişki - Eski dilde ayak - Bir seslenme ünlemi. **7-** "Hayır" anlamında kullanılan bir söz - Yapısına girdiği sözcüğe **"iki çift"** anlamı katan yabancı bir önek - Ön parçaları birbiri üzerine gelecek biçimde yapılmış ceket. **8-** Cıva ile klorun bileşimi olan çok zehirli bir toz - İslam dinine göre haram sayılan faiz. **9-** Patron kullanan işçi - Bir renk - Argoda esrar - Bir peygamber. **10-** Anadolu'da kurulmuş eski bir uygarlık - Saçı dökülmüş olan - Van'ın Erciş ilçesi yakınlarında arkeolojik bir yer. **11-** Bir nota - Osmanlılar'da devlet görevlilerini yetiştiren okul. **12-** Çalışma - Oylumlu - Gözü doymaz, haris. **13-** 1135-1204 yılları arasında yaşamış, akıl yoluyla edinilen bilgiyi kutsal kitapların öğretisiyle kaynaştırmaya çalışmış, düşünceleriyle Batı düşünürlerini derinden etkilemiş ünlü Yahudi asıllı Arap filozofu - Bir toplulukta benimsenmiş ortaklaşa alışkanlıkların tümü. **14-** Yağmur suyunun biriktiği çukur yer - Güzel söz söyleme sanatı. **15-** İnce ve yassı elmas - Mantık.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	B	E	Ş	İ	R	F	U	A	T	■	Ö	N	E	Z	E
2	O	M	A	C	A	■	S	V	A	S	T	İ	K	A	■
3	T	U	F	A	■	B	U	L	V	A	R	■	R	İ	F
4	T	■	İ	M	P	A	L	A	■	N	E	C	A	T	İ
5	İ	P	İ	■	E	K	■	K	E	T	■	E	N	■	L
6	C	A	■	B	R	Ü	T	A	L	İ	Z	M	■	L	A
7	E	R	D	E	M	■	A	■	E	M	E	■	R	A	F
8	L	E	İ	C	E	S	T	E	R	■	R	A	L	L	İ
9	L	O	B	A	Ç	E	V	S	K	İ	■	S	■	E	L
10	İ	■	İ	Y	E	■	A	L	İ	K	E	M	A	L	■
11	■	A	L	İ	■	E	N	E	■	E	B	O	N	İ	T
12	A	V	■	Ş	I	K	■	K	İ	B	E	L	E	■	O
13	M	E	Y	■	S	İ	T	■	B	A	■	E	M	A	Y
14	O	N	A	R	I	M	■	Ş	İ	N	A	N	A	Y	■
15	K	Ü	L	E	K	■	P	U	S	A	T	■	S	I	Ğ

Holdinglerin holdingi babam!

Holding Baba anlattı: Bir zamanlar suyun başını tutmuş tek kollu koskocaman bir canavar vardı ve ona "tekel" denirdi. Bir ara açık saçık, serbest ve fettan bir aşifteyle işi pişirdi ve mercimeği fırına verdiler. Zamanı gelince bir sürü yumurtaları oldu. Bu yumurtalardan ne çıktı beğenirsiniz? Birer ahtapot. Çok kollu, her kolu bir sürü vantuzlu, diyar miyar tanımayan... Bu vantuzların tutuculukları o kadar fazlaydı ki hakim lisan İngilizce'de "tutan" anlamına gelen "holding" dendi onlara. Bu ahtapotların ne yediğine gelince... "Moneter kapitalizm"in kısaltılmışı olan "MOK" dendi yediklerine, nasıl ki "çok ülkeli şirketler"e "ÇÜŞ" denirse. "MOK"u en iyi yönetenlere de, ölüme çare dışında, her "bi mok" sağlandı. Hikâyenin devamı için buyur ola dört kol çengi, sekiz kol ahtapot holding testimize...

1 Petrol arayıcılarını kazıklayarak haklarını ellerinden kapan ve bu yolla olağanüstü zenginliğe kavuşan John D. Rockefeller ABD'nin ilk milyarderiydi. Kızgın petrolcülerin elinden ancak halkla ilişkiler uzmanlarının dahiyane manevralarıyla kurtulmuştu. Hem de sadece bir lakap yiyerek. Bilin bakalım bu lakap neydi?

a) Calamity John
b) Malı Götüren Dük
c) "Robber Baron-Hırsız Baron"
d) Eşkıya Rocky

2 ABD'nin ikinci milyarderi ise Henry Ford. T modeli otomobili icadıyla tanınan Ford'a milyonerlik nasıl bir şey diye sorulduğunda, ne demişti?

a) "Aw shit-boktan"
b) Yorum yok!
c) "Valla ben de anlamadım."
d) "Yes, it is."

3 Dünyanın en zengini bir Japon. Yoshiaki Tsutsumi. Prince otel zincirinin, Seibu demiryollarının, Seisu Saison mağazalar zincirinin ve sairenin sahibi. Sadece gayrımenkullerinin değeri 21 milyar dolar. Tsutsumi'nin zenginliğinin başlangıcını bulabilecek misiniz?

a) Ortadoğu'dan sanat eserleri toplamıştı
b) Dedesinden bir yarımada miras kalmıştı
c) 2. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında fakirleşen aristokratların ellerinden arazilerini çok ucuza topladı
d) Kadınlar için kozmetik endüstrisine girişti ve çok para kazandı

4 Dünyanın en büyük holdingi muazzam bir petrol kumpanyası: EXXON, ya da Avrupa'daki adıyla ESSO. Bu şirketi detaylı olarak tanımak istiyorsanız Arthur Simpson'un kitabından yararlanmalısınız. Bakalım bu kitabı anımsayabilecek misiniz?

a) Milyarder Olma Sanatı
b) Buhrandan Kurtulmanın Altın Anahtarı
c) Harvard'ta Öğretilmeyenler
d) Yedi Kızkardeş

5 Son dört soru da Türkiye'den. Birincisi: Koç Holding'in dünyanın en büyükleri arasında olduğunu ünlü Forbes ve Fortune dergileri de yazıyor. Koç Holding'in efsanevi patronu Vehbi Koç için "Türk kapitalistlerinin duayeni" deniyor. Duayen ne demek?

a) Alaylı
b) Bir kuruluşun en eskisi
c) Para babası
d) Papa

6 Sabancı'ların bir sürü veSAirelerinin önde geleni SA'sız bir kuruluş: AKBANK. Akbank'ın ilk iki harfi a ve k neyi temsil ediyor bilebilecek misiniz?

a) **A**dana'daki **K**ayserililer
b) **A**danalı **K**apitalistler
c) **A**slımız **K**öylüdür
d) **A**macımız **K**arun'dur

7 Şimdi de ENKA'yı çözmeye çalışalım. EN neyi, KA neyi temsil ediyor dersiniz?

a) **En**işte **ka**yınbirader
b) **En**kaz **ka**ldırıcıları
c) **En**semiz **ka**lındır
d) **En**düstri ve **Kans**trakşın

8 Bursa'nın ufak tefek taşları arasından fışkırmış dev bir holding. Güney Kore ile ticaret yapıyor. TRT'nin hayali ihracatla ilgili ilk haberine de ismen konu olmuştu. Geçen ay Bursa'daki merkez binasını satılığa çıkardı. İstanbul'a taşınıyor. Bu sempatik holdingi bilebilecek misiniz?

a) Dıbırdık Holding
b) Yeşil Bursa Holding
c) Yer Holding
d) Uludağ Holding

Yanıtlar: 1) c, **2)** a, **3)** c, **4)** d, **5)** b,**6)** a,**7)** a, **8)** a

Hazırlayan: Ahmet Turhan Altıner

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

TBX ELEKTRONİK TELEFON SANTRALI

1986 yılında, 17 ülkede, büyük oteller TBX Elektronik Telefon Santralını seçti.

1986 yılında, ASELSAN da TBX Elektronik Telefon Santralını seçti ve ülkemizde üretmeye başladı.

Philips teknolojisi ASELSAN güvencesi ile.

Otelinizin, kuruluşunuzun santral ihtiyacı için, bizi arayın, bize danışın.

ASELSAN

P.K: 101, 06172 Yenimahalle / ANKARA Tel: (4) 354 17 00 • Teleks: 42 638-44 422 • Faks: (4) 354 13 02
İstanbul İrtibat Bürosu: Levent Caddesi 33, 80620 1. Levent / İSTANBUL